

MUSEUM.

Ročník třetí.

1869.

Poradatel:

Ambrož Vilém.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chodla,
Slasti Christus, tížbou cnosti krása
Choť církev a mzdou lidí spása
Fr. Sušil.*

Číslo 1.

Slovo k bratřím.

*Neumřel rod a dosud sláva květe,
Byť, starý jeň, a věter oumladí!
Bořte se vždy, nám i živly zlete —
Nic k vědě vroucnost v mládí nesehladí;
Zvedne se opět, síly naladí,
Že kytky jarost, úspěch vlnky plete!
Spěchejte k činům, nechť chamrádí,
Tuš laděte struny, rodné písně zněte,
Neb bude čas, kdy žiti nebudete.*

*Pohlédte v rum, kde velkolepost stála,
Ať hrdý k předu hnál se statně tem;
Tam města byla, doby kadeř vlála,
Ať zlatem Persan krásil šatu lem.
Za dost dal chtičům, bujným rozkošem —
Co teď vám dá? Je rozkoš — bývávala.
Ten vída mladá věncena jest stem
Pěsňáků kvítků. — Když vás Dechem hrála,
Nimž v Athénách kdys sobě vzdychávala!*

Věčná jest - spása, výmy - hoďné plení -
 Nuž volte vědu, nechte hlupcům - státi!
 Ať hrob váš sálne, zhasne oko denní,
 Radostně v roh zazvučí zprávoдав:
 Ti věčně budou - skryti vědy v ráj!
 I pilé pil i truchlatické dění
 Vám v nadzemský se rozžehná máj.
 Ten dál! Vždyť niva, bratři, bez osení
 Jest úhorom a nivou - nikdy není! B.

Lasťavým čtenářům!

Shromážděné se v ústavu tomto, konáme studia za dvojím účelem. Nejprve chceme vlastní duševní život šlechtiti a zdokonaliti, hledíce zásady theologické, jimž se učíme na sobě ve skutek uvést a neustupujíc ni na před od zákonů, jímž k bohomyslnému životu vedeni býváme. Nad to však chceme i duše jiných, co jich správce jeston ceftou k věčnému životu vésti. Těto cesty vědy theologické nady učí, jim tedy vši svou pilu věnovati musíme. Není však ještě učila pro pilným byt dosti obšírných vědomostí nabyt. Nepoznast by se ještě nadpro- ni účel státi, byl by snad jen pobe k užistku, chovaje v sobě noklad jiným ner- přístupný, kážto kažtý člověk sle pil Bohem mu udělených jistému úkolu pro dobro věškerenstva vyhověti a káž- sle pro blaho obecné pracovati má. Jest- li již k tomu jedenkažtý zavázan sle sily své, tím více vdže povinnost ta k ně-

ze, jenž k blatu jiných povolání jsou, jimž náboženstvé a mravné šlechtění duše ověřeno jest. Káž má ve svých veřejných přednáš- kách svěřencům svým pravdy o Bohu a swa- lém náboženství z přirozeného i nadpřiroza- něho zjevení čerpané zjednati, on je má na povinnosti upozorniti, chyby, to nichž snad věk zabřednul, vystríhati, kleslé povzněti, hrud slálosti, silou a důvěrou ve všech ne- hodách naplniti, má lid v nadostně nastěti a pevniti, že nejprůběžší mezi skutkem a domě- nou narovnání, jehož bychom zde nadarmo hledali, kážsi zajisté se stane. Jest li ale nesnadné tomu všemu v theorii naučiti se, jest praktce ještě nesnadnější; nesnadné totiž jest nasbírané vědomosti jiným sdě- ti. Avšak ještě více žádá věk náš na vzdělan- ci - žádá, aby vědy, které jiným sděti v řeči- správné, jasné a vybraněné poslouchacím svým podal; toho však bez dlouhého cviku a neunah- né pilnosti docíliti nelze. Nad to nemůžem pro nedůstatek času mnoho příležitosti podáno

býti, cvičiti se veřejně v řeči, v níž bychom li-
du zvukly svatých pravd přednášeli, mohli; to
z většího dílu poukrovněnému povyku ponechává-
me. Za tím účelem vyvoliti sobě již nyní před-
chůdové jiné středisko, jímž by cíle toho sná-
ze dojítí mohli. Jest to "Museum", jehož
šesti ročník nyní vydávati hodláme. Nežá-
dá se arci, aby všechny práce Musca, doho-
naly byly, jak již o svolání naznačeno, ožijí
účelem jeho bude, aby nám bylo prostředkem
k cíli, k dokonalějšímu tolik vývoji: věsti-
lých vědomostí a zvláště nenucené obratnosti
v řeči naší; kde ale po dokonalosti se touží,
tam úplná dokonalost předpokládati se nemu-
že, jen pevnou vůli, odhodlanost a důvěru by
naši spolubratři osvědčili, žádáme. Bude-li
nám z počátku obliže mnohé přemáhati, jen
vytrvejme, čas čilejší odmění naše práce
přesvědčením, že obratně a snadně konáme
povinnosti, které jsme plniti se uvolili.

Drahou příčinou, za kterou nám potře-
bno cvičiti se, podává nás věk proti všemu
co smutko vzbouřené. Nikdy více nescházelo církví
nepřítel i v táboru vlastním i mimo tábor, ny-
ní však co zřízení, soustava, co váleční, sít vy-
volávají ve své zuřivosti církev katolickou v boj,
stavě se apoštoly nevěry. kazatelé lži a rozseva-
je hanu a polup, jichž kerem jen církev kato-
lická, náboženství, papež, biskup a kněz -
zatemnělec - bývá. Dovednouve na trůn ona
žili se počet přívrženců svých rozmnožiti, což
se jim tím ztížilo, že uchopivše se listku smy-
šlení, své do celého světa roznášejí, jeden za mno-
ho osob mluví, jeden své slova za výrok, mnohých
podává, jeden za mnohé hanu na církev katol.
kypí, jeden mnoho tisíců Dobrých svou peshou

5.
vskrají se řeči opájí, jedem vsak v ní skrytým
všechny ty tucte Dobrých, jak již se, že, jako
by celý svět Boha a náboženství neznal, jako
by celý svět jen požitkům a ušlosti pil. K tomu
vsak předváděno jdu, činných protiletka, sta-
ne se skutkem co nyní jen býti se zdá, že ne-
bude leč hřích a haněbnost sládnouti, že
velký díl práce Bohu věrných o kat. bezbožství
zabředne. Svět nyníjší valně již z glu postřehl,
nejvíce obrátíme-li zrak na města, početou
se honosící, žeby vsak časopisy, protiletka
ne byly, slumovníky smyšlení a více věsti-
ho dílu obecnostou, tak daleko to ještě ne-
šlo a bouda ani nedošlo, zmizeli se i kato-
lický dík a poskytně-li členům hojnou
žárlivou a užitečnou pastou, dokáže-li
kněžstvo (jehož silou biskup ten nřžeti se má)
jasnými a nezvratnými důvody, že není prav-
dou co v nepřítelůvých Dennících listěno bývá.
Tato úloha vsak i křesťanů naší bude, i nám bu-
de křesťan postaviti se v sít bojovní, zapotřebí nám
tedy cvičiti se, abychom ostrými a obratnými
slový myšlenky své podati a nepřítel na pra-
vém místě dohnati se mohli, a k tomu nám
zajisté největší příležitost škýtá zase jen Museum.
Odhodláme-li se do Musca jíti, pak bude vel-
mi snadné Duch, quasi ludiceo certamine edo-
duj, udaten a připraven k opravdovému s nepřá-
telé zápasu, pak i mladé, útlé, silý státi budou
jako mury hradné."

Snáze vsak cíle toho dosáhneme bude-li
heslem naším: „svorně a jednotně.“ Ni ná-
rodnost, ni ostychavost, ni jakákoliv příčina
nemá nás na dráze započaté zdržeti. Proč
svornost a jednotu nřžeti se snažte, usna-
ste se dle vůle velkdušného pana regenta

slovanské etně? m. alumnové na tom, aby Muse-
um přístupno bylo slánským a pracím českým i
německým, nepochybující, že i německé spole-

Vzkřinu tedy bratři, chopme se díla, naplníme síly své a
Bůh nám požehná!

Dejepis hudby Kostelní v obrazcích. (Dle Mettenleitera)

I. Zdroj hudby.

Tak podivuhodná jest duše člověk! Leda semu
byli viděti člověka dílnou, o níž nečíslné ru-
ce klepou, kují a pracují, aby výrobky splnětky
se jím vycházely na světlo. Věsto tovární dělá
mistr, „rozum“ plánu po plánu; „obrazotvornost“
je všecko porohání kreslí; srdce jest výhni,
neboť bez lásky, kteráž vytvoř podobou a živu,
tem obdaňuje, nezdá se zvláštní práce duševní,
aby pak konečně moudro z těchto faktorů v prá-
ci neustal, obdaňuje „vile“ rozum, napomíná vše
všechny, k úsilovné, stále práci. „Něco za něco,
nic za nic“ praví staré přísloví, a tak i síly duše
vně očekávají změnu za svou práci. Ať však du-
še jest s málkem spokojena: žádá totiž jen slasti,
někdo požíteln svých výrobků; pohledí na své
plody – celá až se usadí.

Přez přitvře k. př. pracuje duše stavitele,
va; plán po plánu, výkres po výkrese se tvoří;
mnohý bývá zahozen a vypracován poznovu
až se konečně zdáří. Pak teprve se započne jeho
skutečné provedení, a po kratší neb delší době o-
končuje stvoření budova oko svého mistra; káž-
da jeho duševní vlna jest odměněna. A nejen
mistr sám blaženým se cítí – i jiným vidoucím
jeho plod, dostává se podíl z jeho blaženosti.

liš souběž ochotou se připojí k tělu pracistav-
níst tak čestnému, a že podporou svou sí-
budou mu poskytnou.

Děla, naplníme síly své a
Bůh nám požehná!

Poněkud jinak jest to s hudebním umě-
ním. Důmyslného mistra mozná prochví-
vá myšlenka, která se ihned rozum cháp-
a jak živé idey, nestává bez obrazu, tak
až je její služebnice, obrazotvornost poskytu-
je rozumu bohatou sbírku obrazů, aby si vybral
ten, v němž by její myšlenka nejkrásně se zrcad-
la. Ať však o této obrazárně nenalezne skladatel
obrazu, jenž by se daly dostatečně provést jako od
malíře malba, stavba od stavitele. Obrazy ty
jsou tajemné zvuky, které vstoupajíce a upa-
dávajíce jako přítok a odtok mořský celou du-
ši rozehřívají. Rozum, obrazotvornost a vše za-
snou nájemným vln těchto samostatně, a jen
jednou úkol jich očekává, totiž, aby onen mo-
cný proud zvuků, jenž ze srdce (srdce to cítí)
co ze zdroje se vyvíjí, o řečiště pravidelného um-
ěly rozměru. Skladatel jistě zná, původní my-
šlenku, která konzebným proudem živě du-
ševě jeho stvořila, i obraznost pozná, jako
malba své idey, ony lidé obrazu, jenž se ja-
ko obloha ve klávesě mořské v souladu
souně zrcadlí. Ať však jinak sežít posluchač
Rozj kolem jeho sluchu veletočí zvuků plyne.
Mnohě hledá mnohly myšlenku rozvíšit

mistra k takému dílu. Jinak ten, jinak onen, oni, há ve smysl skladby, ale volik je těch, jenž há, Danku tu rozlušti?

Tak jest tomu! Ve starbě architektů kone, jiné přece najdeš zůkladní myšlénku; pozři na Laokoona z mramoru vytesaného a napřed ideu, která mistrovi na mysli zůstala; i smysl mal, by snadno pochopil. V hudbě ti ale často bude me, možno přijíti na stopu myšlénce skladatelově; sh, va, která pod jeho tony klade, jsou jen text svého vlastního pojmu skladby, a kdyžby tisíc poslucha, či naslouchalo jeho dílu, jest text čili myšlénka, kterou podkládají — tisícová.

Podívno! Mťi cit původcem nebo výsledkem my, šlení, přece nikdy není myšlénkou samou, a tak se to má i s hudbou, která jen cit vyjadřuje; nikdy nevytkn, žli určitou myšlénku, od mistra i od posluchačů stej, ně pojímá. Říká se sice: „Tělo skladbě segrácl králová, hluboká myšlénka.“ Avšak nesprávně. Tato ^{práva} fráze jest oprávněna jen všeobecným užívá, ním. Aneb slyšel jsi již snad, že Apostolové místo kázání — sv. Evangelium hudbou rozširovali? Aneb, proč neovše zástupce, jest-li s hudbě lépe vycvičen než rhetorice, své procesy raději housle, mi neb klavírem než slovem?

Hudba jest jen výrazem citů, takřka hnož, nou srdce; neboť srdce jest výhradně citu sídlem.

Avšak stojí snad hudba sama za ostatními, že bylo celé srdce, tak i rozum i obraznost i cit i vů,

li uchvacující, ona pak především jen klumocni, či srdce, citu jest? Nikoliv.

Tak přece středem jest tělesného života, tak i my, al co stánek citu (co se dotýče člověka duševního ale analogie taktůž jsou srdcem) snad středem jest duše. Závěr smutelný! to, srdce, nevyšlou, mal, aniž jeho hloubky změní. Objeví se si ce včelijak, avšak jeho pravá podstata jest oku i nejhorlivějšího badatele mlhou aha lena a to poměrně více, než podstata ostatních sil, seonych. Či jest srdce oním ohněm, jenž o naj, plápolá a jái nadešení podněcuje, či podobá se neohlédnému oceanu, jehož hloubky jest nero, stihla? To to nevíme, či snad jest jádem, či jen zápinou duše naší? či to nevíme.

Ale neraději bych ji přirovnal nekonečnému ustavičně se vlnícímu moři. Myslim-li ně, kly na jeho bezměrnost, žťa se mi jako bych stál na tomto břehu a jakoby břeh za mořem spalýval s věčnosti, kde Bůh trvá. Je-li obraz můj sprá, oný — o, tak pochopuji proč hudební umá na místě všech duševných sil, především klumocnicí svého mého jest! Tak tuším, že hudba, není-li královna, všech um, aspoň stejnorodá, jest. Slysím-li ji, žťa se mi donáseti povelství z věčnosti; mčně mne tá, hne tam, odkud sama přišla a objasní se mi slo, va sv. Augustina: „Srdce, mé se zmíla potud s to, be, Bože, pokoj ne najde.“ Škoda jen že naše hud, ba přišla blízko u břehu našeho tichékluje. —

R — i.

Pásně.

Dobrodini.

Dary čisté s úkrytu
metaly jsou živé s hrobě,
květy, pestré víru s době,
hvězdy s stálem ve svitu.

Nápis.

Dríměj žte prost světa hluku
Dnatí, dobní, odce můj!
Země líbej tvoří i rukou
nez zas k ověnnu přibne svůj?

Odchod.

(Dne 30. září)

Laska opět již mi opustil chýžku
 Dlužno otcovskou i milé by háje,
 V chládku jichž svížím s lahodou přívětivou
 Mám plynuly dny.

Tam skrivančkův zpěv z lože nás volával,
 Včelka tam pilná spanilem ve jitra
 Škva ze kvítkův ve domov nesoucí
 Vábila k práci.

Ustá děv zpěvná z pole, konky, háje
 Zdála mládež v sbor, doma ještě dleci,
 Tvým sklonem hlasem se mi korbě vláčbě
 Snázně vyživat.

Těžky o klidná moje víska vzdálen
 Od tvojích jsem vnad, upomínka solko
 V myslí přesladká ponechána jesti
 V těch samotách mi.

Na perutkách svých ta budeš donášet
 Více můj pozdrav i mojim milým všem,
 Tě i zřádečný mi nosit protajmo
 Bez havy bez vší.

Kajicná kázeň v církvi.

(Náčrtek dějepisný, podává J. V.)

Jedna ze čtyř známek, podle nichž pravou církev Kristovu poznati lze, jest její svatost. Svatost jest církev ta svatosti svého zakladatele, svatým svým učením a konečně tím, že má své na cestu k spasení, k svatosti vede. Majili tedy všichni lidové církve svatými se státi, snadno pochopiti lze, proč otcové církevní, Dlepu a apoštoli příkladu, bedlivě skoumali povahu a hodnost těch, které do církve přijímali; byliť obrození životem a křestem, svatým novým, vnitřným životem zbudováni a všech těžších paklůstek vystrážati se měli. Světští však ještě opravení, kteří zkoušeli nešťastníky, kteří, zoufivše slib učiněný, ve hřích klesli aneb snadno zapřeli, avšak k poznání viny přivedeni byvše z hříchů se káli za odpuštění žádající. Církve vezly křivníky, co nehodné a věrolomné od svého těla odvrhla, jak to činí každý zdravý a silný organismus; jenž vylučuje ze sebe všechny nezdravé, neživé a neprosperující látky, nemůže-li je sobě připravit k životu a v krev proměnit. Treťáci však provinili se, měla vezly církve — pečlivá ta máti o blaho svých dětí — příklad sv. Pavla na zřeteli, který na křiž křesťanského Periklita, „aby Duch spasen byl v den pána našeho Ježíše Krista“ (I. Kor. 5, 13); „proč“ odloučením od církve vezly návrat k ní ještě potní byl, nikoli ale bez zřejmých a neklamných známek Ducha kajického a nazky napraveného. Takové zjevné polepení i blaho křivníkovy i naprava pokoršení Daného i čest a svatost církve zajisté požadovala, protož i kajicná kázeň církevní za prvních

Dob nejvíce veřejnou byla.

Celý úkon, jímž podle zvyku v lůno církve přijati byli, zván byl *Exorcismus*, a zapsánal zprvu buď tajnou aneb veřejnou; prvnější vzor předcházel veřejné. Uznal-li biskup, (v pozdějších stoletích ale, zvláště za časů pronásledování, když počet padlých se množil, poenitentiaris čili zprovidník, je, když se při věštech církvích nacházel) za dobré, aby vyznání veřejné se stalo, musil se kajicník sonda jeho podrobiti. Plakaly ale veřejná zpráva místa neměla, Dle gmat Origenových a jiných spisovatelů církve, kteří, leč když zjevně byli se ukázala i pro kajicníka i pro shromáždění věřící. Později, když se pro přílišnou zprvu, vědníku horlivost stalo, že věřící z veřejné zprávy často pokoršení vzali, tato povlo, vne mizela, až konečně v celé církvi zpráva pomenatí přišla.

Po vykonané zprávy započalo pravi, Delně na poplašnou středů veřejné pokání; (mohl ale každý i v jiný čas Dle okolností zvláštních a vůle své pokání činiti) Kajicníci padnouce na zem, byli od biskupa populem posypáni a odváževše od něho živení Dronatý opaz, konalo za ně celejstvo, máždění kletce modlitby. Poslechnuvše pak na posleky slova napominajícího je biskupa, byli z chrámu vyhoženi.

Takto z církve vyhoštěni nemohli leč čtyřmi stupněmi kážně kajicné opět plně

jeji navrátiti se. Dlouhý čas musili před chrámem v řadě plačících (fletes) stát, a slyše věšel za orodování u biskupa prositi, aby Dřívě v řadu slyšících (audienty) se vřadili a do chrámu vstoupiti směli. Později byli přijati v řadu klíčících (genuflectentes), kdežto mnohá lada polévavě v řadu stojících (consistentes) přijati byli; až Posud však nemohli ještě s jinými v s. křesťanské Daru a v příčasti (ve sv. přijímání) podílu míti.

Sak Dlouho kajícníci v předácké řadě pokračovali měli bylo Dle těžkosti viny rozličené; biskupů bylo čas určit. Aby však biskupem něčím jednomu ménějším, jinému však přinejším byli se vzdali, a aby ve všech církvích za stejné provinny i stejná kázeň se ukládala, žádost byl biskup Dle všech stěží buď pro své stáří aneb pro svou šlechtinnost a svatost, aby za každou provinnu trest ustanovil. Taková ustanovení stala se rozloží měřítkem pro stejná provinění: listy, nejednotlivě obestlých církevních nazvány listy Kanonické. Nejznámější na východě od sv. Basilia a sv. Řehoře Nicenského pocházející ustanovují, aby každý zločej, neméně, že vč. Dříve, nou skutečně navrátil neb nahradil dvě léta pokání činil. Smilník měl 7 let, cizoložník 16, vraždník 20 let a odpadlec po celý věk svůj pokání činiti.

Čas kajícní mohl ale také uchrácen býti odpuštěm, který, který někdy biskup udílel. Vykázal-li se k. p. některý kajícník s písemnou od mučedníka ve vězení se trápícího přimlouvou, byl mu z časti nebo zcela trest prominut. Mimo to, kazilo-li pronásledování a pravou-li kajícnost zavítí kázeň veřejné podrobeni, byli také v spolku věřících přijati, aby totiž Silem a Krev Páně posilnění stálejšími byli ve věce vzbuzující mluvkám, kř. znetl a aby nikdo od církve oddělen k Pánu se neotěbral. Za každé příčinou i umírajícím kajícníkem ostaroval čas, po který ještě pokání činiti měli byl prominut.

Je však kázeň tak kajícná velmi těžkou byla z toho viděti jest, že kajícníkem nejen volno nebylo přibýti k svojí lži za příčinou pl, že těžkých opustiti v zábarách nevinných a v, nym dovolených přibýti bráti, ale i všech veřejných úradů a úkonů se vzdáti, manželé oddělen, hoost a čistotu zachováti musili. Pročez ni, kdy manžel bez dovolení své ženy, a ta bez souhlasu svého manžele k veřejnému pokání přivestí nebyli. Mimo to hoynou almužným Dáva, ti, mrtvé pochovávat a jiné milosrdné skutky konati musili, až konečně po létech na ze, ný čtverdek rozpřesení a spojení s Bohem i církví slavným episcobem od biskupa obdrželi, při jímajíc z rukou jeho tělo a krev Páně a obcejíce zase jako Dřívě s věřícími.

(Pokračování.)

Listárna. Vy- S návrhem Vaším jsme srozuměni. - ř. Klasické slohy mile nás přetvořily. Báseň Druhou pozdvíží. Práce nás obdáví též prosou. - c. Práce brzo ukončíte; práce došlo „ukončení“ se přijímají. R- i. Váš práce jest selevidána.

Vilém Ambroz.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chvátka,
Slasti Christus, tužbou cnosti krása
Choť církev a mzdou lidí spása
Fr. Šustl.*

Číslo 2.

Dítko.

Ž tvých očí září nevinna,
Tvou slastí i Dobrý Bůh;
cnost touha tvá je jediná,
ty hříchu neznáš dluh.

Kol stíháš procht blahostná,
neb jistý jich je prah,
a líčka tvoje mládostná
aj, řízi zlobí nach! -

J anjel s nebe sestoupil,
jenž svůj vždy stráží krok,
by v svatyni se nesloupil
snou blaha svého sok. -

A nežije-li takto v nás
tvá, Dítko, podoba,
tu nebude, toť Pána hlas,
nám rajská ozdoba.

Aj, Dítko, žij-li na tebe,
jso ozářen nevinou,
jak zaboužíš tu do nebe,
ach - Dalek otáče - - -

Kajicná kázeň v církvi. (Fok.)

Vždyť xšě Římanův Kristu se
pokořila, od Dvojnější přisnoly poně-

Kud upuštěno. Kázeň ta přilem i
ze tou příčinou uvedena byla, aby

Křesťané zřejmě bezúhonnost svou ukazu-
jouce odňali nepřítelům svým příleži-
tosti, kaliti mravy jejich a hamu ky-
sati na ústav církevní. Bezúhonnost
ale ta mírnějšími prostředky uchováti
se dala, anižby veřejné kázně vězy za-
potřeby bylo. Musil-li se Papež Řádů ká-
zni veřejně podrobiti, bráno bylo nyní
i na osoby i na jiné okolnosti větší
ohled. Kráče, Papež stejným způsobem po-
drobení, církve od veřejného pokání osvobo-
diti, aby veřejným jich vad odvrácením
i pověst i vážnost představených neutru-
pěla. Za to však o vyšší hodnosti na
nižší stupni ano na čas i mezi svěci
postaveni, aneb do klášterů odesláni byli.
Je však ještě později čtvero řádů kajícní-
ků stávalo z toho jde, že i sám císař The-
odosius V. pokorně kázni veřejně se podro-
bil, když přenášel se 7000 obyvateli ne-
viných města Thessaloniky ve vzhledu svém
zavražditi měl. Jinak ale zase uvítati se ne-
dá, že horlivost kajícná všeobecně prozvo-
lna chabnula, u jednotlivců však za to ne-
smírná sni sevalost se jevila. Tak na
pr. vidíme, že Simon nazvaný Slavnostojce
(Stylites) nedaleko Antiochie po 40 let v
sěm poli na sloupi stál; jiný (Daniel)
sádky u Konstantinopole.

Býlo však ičkolem církve, i barbar-
ské národy ve své línosti uvěsti. Tich suro-
vost a lenka pro volnosti nemohla ale jhs
kázni církevní sněsti, pročť ji přenášel.
ku klamniti vidíme. Setkáváme se nyní jen
s důtklivými rozkazy, aby svěci častěji z

křístí svých se zprovádali. Je však
křístíci, jenž veřejně pohoršení Pape
aneb veřejně v křístích žili i veřejnému
křesťanstvu nenáli, vidíme že soudu objektivních.
Biskupům bylo totiž uloženo každoroč-
ně místa obvodu svého prohlédnouti
a na mravy svěřených jim svěcích po-
zor míti. Tito zvolili sobě klavnosti.
ni předsa z obce inně bezpečně (deses sy-
novales), kteří obec pozorovavše biskup-
povi přisáhlím o všem zprávou dali. Bisk-
kypové patk jen soudu vytknuli. Tem,
jenž veřejných pohoršení a nepravosti
se dopustili, kázni veřejně podrobiti
se bylo; co z tajných uznali se poklé-
stí, uvěleno hned rozkřesčeni, musili
však po jistý čas kajícně žiti mo-
dlice se, nenstát a posty své zach-
sávajice. Čas ten ale za hejné al-
mizny, zajatých vykupování a za
jiné dobré skutky zaměniti se dalo;
odkud tak zvané vykupování se z-
brestí (redemptiones) pivo vzalo.
Tento spisov nejvíce zavládl v
Anglii. Někteří kajícníci své stat-
ky kostelům a klášterům odpočetili
vyhradiše sobě soliko jich užitek do-
životný. Jiné zase vidíme, kterak
přísouost kajíci zmíněna byosi tu a
tam hymnla. Mohl sice ještě účel
pravě kajícnosti spisovem tím dosa-
žen býti, nikoli však bez horlivého
a důrazního představených církevních
ponování, aby snad se miněni ne-
volnulo, jakoby volnost k křesťení za

peníze koupiti se Dalas. Zatarzelee sice církev ještě od svého těla odlučovala, aby však choséjní k církvi kreslu toho moc povítali; světská moc moci Duchovní napomocnou byla stihajíc kresly svými vyloučenou. Imenovitě náchylnost k pohanským obřadům a pověřeným zvykům státní noci kresána bývala.

Za času výprav Křižáckých Křižer Krijenci k novému životu vzkřísena býti se zdala. Mnozí z Křižáků, šlechticů i obecného lidu za nápravu svých provin vstoupili ožlobivše se Křižem v řady bojovníků, chutice zemi svaton, již v moci pohanů viděli, z poroby té vyvésti. Křálové takdž buď za pokájení buď na počestkování za obdrženou milost učinili slib, že provedou vojska proti Muhametánim, jak na Ludoviku III. vidíme. Jiným zase buď od papežů samých buď od Křižer zpřímá nařizeno, aby k výpravě Křižácké buď penězi aneb silou svou přispěli. Jen Krijenci horlivosti aneb Petinné poslušnosti to přisvědčí dlužno, že na vyzvání papežovo nečinní vojska vždy hotova byla vycediti křev svou za svatě země svobodu. Země na ta Krijer Krijenci vítka a okolnostem lehčejším přiměřena a zajisté i rozumná byla. Mimo to uvítati se nevdá, že přisvědčíť prvních větků skora se vyrovnala. Neboť nebylo-li nyní hříchůtkům patnáct aneb dvacet let pokájení činiti, musili zajisté alespoň pro celý rok, obecně ještě se ošechny na moři i na sněhu nesnáze, hlad, nemoci a jiné mnohé nepřijemnosti

snášeti i svým žitím nikterý jisti nejsou. Povážíme-li ještě, že svatý ten gopal vzor nešťastnému Konci všech těch podniků po své století sral, slálost tu a odvinnost k církvi jen obřivovati můžeme.

Pravil jsem dříve, že v době výprav Křižáckých Křižer Krijenci k novému životu vzkřísena býti se zdala. Položiti však dlužno, že oživila k životu posledním jako jistěra slíci, Krijer naposled jasně ještě světlo vyda, aby však již zhasla. Tak pokájení reje zmyjelo v církvi; zámožnějším jen buď proti Jeruzalemskou, aneb do Říma aneb do Kompostelly k svatěmu Václavu uklaďáno bylo. Jiní mohlou, prostem, almužnou aneb jinými dobrými skutky za hřích své pokájení činili, což se i v pozdějších časech uchoválo a doposud v církvi Katalické trvá.

Přeceněno vidíme, že církve pro pravomoci Kristem je udělené Křižer Krijenou měnila podle okolností časových, a k slabosti ližské hledě i zmiarila. Nicméně ale zprovědníky svědomým zavazuje, aby podle jistoty a velikosti hříchů přiměřeně pokájení uklaďali. Nezná ale zprovědník hříchůtků to pro Dobna, on sám nejlepe ví, že množství Bohu učiněna jinou než pokájením napraviti se nevdá, a hřešíme-li často, ustavičně je pokájení činiti máme. Vlastně tedy může někomu napadnouti,

aby přestál na otěměš, jež mu kněz
za pokání uložil? S ochotou máme pl-
nit pokání, které nám kněz uklá-
dá, a větší však ještě svědomitostí ko-
najíce větší pokání, které našemu
utlaku ponechal. Celé žití člověka jest
křížem, aby jen jedm těžkou mráčku
Boha nejvyššího napravit. Namítne
snad chvilostivý, že se příliš neuvádí
po celý věk svůj kříž se. V pravdě; ne-
uvádí ale tíží tu na sebe sám. Příměří

aneb kající život vésti musíme. Přijme ži-
vot, jaký na křesťana se sluší, ať sňatý,
svatý, aneb přisvě na sobě předsprávy po-
knujme! Tak brzo vyprší čas krátký
vzdějšho pobytu a jak dlouhá věčnost
bez konečnů nás čeká! Neoslyšme slov
církve vyblázející nás k stále kajícnosti,
budme přeměliví slov Kristových, že lka-
jíci jen milosrdenství Božského pojím;
pak nebude nám bůti se, že kajícnost zde
zanedbala v jiném životě nás čeká

Selanky

I. Pásmo od Kachovské.

Zpod na pahorky malbné se táhnou
k prohlídce myšiny, jímž květy vřáskovi-
tou zelením tráva posela přelínat; je
radost se dívat na bující také křičky
břízo-habrové, jak jedm k vrchům se
shýbá, křž vlněk laškovný s hory k
úpatí plí. Tu krásnějších přilbne
jemná a pod krásou se hrabující červem
se žítí hodlá. — Zaujímavější však
ještě jesti, křž Janoušek černo-
vý přichází se skřínkou z bezdělanou
na způsob čtverhranných monnic; my-
slil by, že v rathví tu samopracování
přivádí do sece k pochování slaviček,
jehož pod křem divokým polapil, ale se
mýlíš. On nedaleko stádo pasá s Ma-
ruškou, svoji sestřičkou, řekl k ní: Ví-
lí co viděm Maruško, moja sestřičko?
Neim Janouška, bratřičku můj, už
nerekl jsi mi to, avšak domýšleli se
smím, tedy mi viděš přistěhlku též tak-
vou, jak jsi urobil sobě a budeme př-

stati pak spolu jako zčásti sídci to v Dou-
bině děláují? On Maruško, Dnes nemělo
ti přistěhlku též takovou, jak urobil jsem so-
bě z lipové lísky, na to čas bude přilbny
žít, jak z roina ze stáje své vyženeme ove-
čky, a kol lipového přijdeme stromořadí. Dnes
viděm skřínku přemilou, do čtverhranu ji
upravím a z břízového upletu na ni přilb-
hounkě, v spodu též takové uvidíš; vyřáb-
nu pak z své kabečky suché odrobinkly,
podojím do hrnečka samhle tu ovci vlnatou,
jenz věrav Dne milé burčinky nám vchla,
křž jsm do stáje přilbali sládo napase-
né a čerstvém polníčku pojené pod horkou;
do mléka nacypu krdě ty odrobinkly, pak
mléko zas ovedm; rozmočený do skřínky pa-
me, pak spolu chlebičk. Až proč do skřínky
Janouška, můj ty bratřičku, spolu rozmo-
čený budeme pávati chlebičk? Neví-li, že
Tobrá říkáš nám mamka přelbato, abyhom,
křž ovečky sobě podojime, namočeli v mlé-
ku chléb a s lahodou pojídali? Nebudě sa-

Ková, Marniško, a poslyš, proč do skřín-
ky Seme namočený chlebiček, který jsme
v ovčím nomačeli mlékou obal. — Tamhle
blíž upatí mnoho slábi a hladovní čer-
vi přikrásná trusoristka; jest same-
ček, a ten krásným, ač chraptivou zře-
žovaným hlasem bude zpívatí nám;
Seme jej, až ho lapnem, do jízby; až mam-
ka na krásu přijde Krasan, aneb je
pojiti bude, on každou mouchu bedlivě
nám vychytá, a skřítkavě prozobá pod
barátek blechy; někdy k večeru bude
mamka sedět u okna a pít kafi v kni-
ze rozlehané a my spolu budem nauka-
viti seděti a švásti se na trusoristku,
ona páva je venku a také nachází so-
bě červíky Posti; mamka pít kafi, že ne-
má se chytati ptáč, když je jaro jako
nyní, protož musí žítíti holáčkou ma-
linka. "Ej, vždyť přec vím lépe jako ty,
Marniško, kníže když počínáš sloučiti hý-
ká trusoristka se strěse nejdíže, když
samička sněší vajíčka, když sedne na
ně a jak Honko na nich proseďáči, vě-
rá vae mi páta vyprávěl i jak se přetněti
skřítnka na malé zhotovuje ptáčky, aby
neutliti, když sežijí sklaponě se ka-
men, který na věčko se páti musí.
Vezmu se Honko větve bezu, ohne se
zelené listi a stejné prut přerážá se na
Konsky, kterých viděti musíš Dvanácte,
sež Krasních Dvanácte Konských zhotovíš;
sed z obou vyřízneš stran na Konech
uměle pátky a březovou prapicháš duši
větvičkou, na to člyry vezmeš březové s

háčkem proutky oškrabané, a naletkneš je-
den Kousek bezový, který na Honko byl
určen, na dva háčky březové, na to na
Pelsi Křížem naletkneš Kousky Krasní be-
zové, zas tak a pořád, až skřítnka je hoto-
vá, ten který z březí připraví se věčko, kte-
ré spleká se na způsob Kosa; do prostřed bre-
vený upravíš chytře jazýček, který z boka
na bok Puhý sahá, na něj poslav se ho-
liček. Skřítnka země a listu se zahrábne,
tak je jen viko ven Honka a sežijí nám
Kamen; trusoristka přilítne, vesele prostu-
kuje, hopy na jazýček, padne viko a lapy-
né je ptáčátko rozmile; viď, jak uměle
znám je lapat. "Ach nelapej Tanonštku
malých těch ptáčů, ono bude jich v naší jíz-
běstno nesmírně; viď, že ovčinky bestně be-
čí, když Honko ven je nevyženem, a když
chraváho domu v samostě necháme beraňka,
viď, že do bestnostou neumí; zapístej ráve-
ji na přistálku písne libozonké, já přilně bu-
du poslouchati, jak ozvěna mi páhle Honka
bude Dvanácte zvonky; tak ráve tě poslou-
chám Tanonštku, biutrántku milý, že ani
vesnická se mi pátko nelíbila hrdá, když
onehdy čpily ženy Tanonštkovu šelku, kte-
rá slavného brala si Martina ze sulaši;
ta nesmírně byla kříklavá, a žádný zvonk
nebyl jako v lesu ptáč, jichž by tak msta-
ně napodobis; znáš jako pívá honkať u
cukrovati jako hrstička, jako přetráva zpi-
vat, klotkoti jako slaviček, a skřivánek u
písní psova se ti vyrovná; nechytěj sedy
ptáčku a zapístej mi na přistálku. "Nyne
zapístejmi já ti na přistálku, byt bych před-

stihl v zpěvu skřivánka, bych tě přestavěl, že co sestra má mi nepřijde na-
dosť. „Opřij se na rameno, ať tě obojmá, a vše, pro-
bím, bych ti lástku svou pokajal opravo-
vě. — Vstaňme a pojďme k státní rozptý-
lení, bychom je sčítali, celí, než pádu
zapíská na nás. Skřivánka tuhle schová-
ní, a dnes na všechno se pády a mamky pře-
ptáme, bych ti pro Průhu snad nenakřivěl
zase a hned svých nposlechl porád.“

Blahem se oko rozepřálo, když pravikavým
suká zapíská na Janouška a Marnáka
hlasem, aby se stáje přilnuli ovc. Tu sta-
ný baran se zvonicem bez probučky bere se na-
před, anižby jiný jeho místo zanjali se o-
vážil; drobným za ním krokem ubírá se
staře, buď evalem buď litičavým chodem, jak
pravě se starému zachtělo baranu. Bratr a
sestra něžně vedou se za ruce, vykládajíce
sobě o tom nebom jetiškách; matka, která
je čelá a s prohlédem lastkavým prohlédá na
Děvčátko svou, kterou chvíli okřikuje pro-
lahotivého a chvíli navléká se dívá, jemu ov-
povídá a s ním hovoří. Nebe se zahřívá prach
na přirozenou jich lástku a přije jim bla-
ha na stězky životné.

P.

V předvečer Pustiček.

Vše k slavnému již ubírá se spánek,
ryk utichnul — Duš zvyklý spojenc,
zvou zvoni smutně ze božího státníku
a nisto zbožně septa řízenec.

Již típavým světlem hvězda pozdravuje
noc, a na temno vstřelí svě a stín,
a příroda své stvořby zahálkuje
již s Amavé rancho, skládá noci v tlin.

A s této pozdrav, přetajemně Tobě
se mohl spíchem na Pustičku rov,
bych nlehlí své tělo ve nitro,
a z prosebných vil Trávi vinet slov.

A u jeho klíčů klče u mohyly
jsem vroneně promotil se „Ode nás“,
hlas libý z výšin zastechnu a milý:
„Som sym prohled, že jest Súčil váš.“

I hnedky oko moje vznímá zřet,
by, Koko své žele spasil, —
tak slněi osar výši uzavírá
a nevě zřet, co nebe utělo.

II. Látku hudby?

Ony lidé se mezi sebou spůsobem, jakým myšlenky zobrazují, a látkou, kterou se tak propojují, tomu užívají. Architekta; souměrně a symbolicky dílo své staví; látku, ze kteréž plody své vypouje, jest hudby klámen; stavbu jeho jest krásně spřádavý svět, pravý mikrokosmos. Hlavně z nerostů vylinčí si i sochař látku; jemu se všude zdáť obzvlášť jeden život býti důstojným výtvorství předmětem — člověk totiž v kypce kláse a ladném souměru tělesných ústí. Půva, mnohem jemnější klámen, nalezla v malíři znamenitého umělce.

Půva jest sice již hmotná, jako nerost, avšak nejsouť tak neohrabaní, zdá se již živě nálezeti říši Duchové, jelikož v bytosti její spojeno jest něco ideálního, duchovního.

Tak i člověk stojí na pomezí nebe a země, mezi Duchy a tělesy, světlé tělo patří ku hmotě, světlé duše patří mezi Duchy nálezjetu. Obrat-li sochař popředně krásu tělesnou za předmět svého umění, všetečně malíř vznešenému tělu i velebnou duši, a tak zřímé na plátně nejvděčnější své barvami vykroužlený. Cožkoliv těle mimo člověka stojí, musí nádechem důvěrnosti ovanouti, má-li výrobek praví uměleckou slávu.

Čili látku, kterou Půva přecizně neohrabaný klámen, bu i světlé předčí a bu-

ru, ač poněkud spřízněná jest soběma, — tou totiž — očekává sklaďatele, jenž by ho osádl ideálností. Tou a světlé zakládá se ve největšího božství na záchvěvech zřetelných, nemá stání; přichází a odchází, u nebo k němu řečeno — byvá vytištěn jinými zvonky. Nepřetoh a ustavičná změna jest povahou jeho; neustálé vlnění jeho bytosti. Tak i moře nikdy v plném klidu nenalezneš; vlna slika vlnu tu ve hravém látkování tu ve bouřném boji. Ach ano, i v říši lidských nářek rozprostírá se oceán nezpytatelné hlubokosti — srdce totiž, síla citů; tu najdeš neustálé vlnění, a na pobřeží obrazobornosti, rozumu, vůle, bu i těla a smyslu, můžeš prohledovati bouřlivý příboj vnitřního moře: vlnobití náruživosti rozčleňuje zimnicí fantazii; přepjatý cit stahuje jako klamný vodník rozum do hrozných hlubin, mocně rozvírá mysl nádechů — je vůle ku hrůzným činům. —

Srdce, by tajemná hádanka lidských nářek, o kterémž sv. Augustin tak praví: vědí, že nenalezneš potřeby le v žohu, by jsi nalezlo svého stvořitele, svého sochaře, svého malíře ve sklaďatloví, v huděbníku. Ucholištěm však tělo my jeť hudba sama, neboť potkání tato zaznívá, potkání jest naslouchající srdce, jelikož je umělec takto iho v líně žozi pronáje, ať patk pozemím problémů velebného zvonku vystře. no byvá v nepřátelský, bouřný svět. —

Mezi všemi umami nejhlouběji působí
hnutí na všechny tvary živem obdare-
né; i to zvíře mocně uchváćeno bý-
vá jejím konglem: had skroúne, slon
a oř jsou jítka u vytržení. Celý svět
i se svými obyvateli nenastává mezi se-
bou bojů; co nepřítelů stojí člověk
a zvíře proti sobě — najednou všude, jak-
mile uchvacující nářev uchop se dolehně,
zdá se, jakoby Orfeus životy kolem se-
be kroužil a smův shromáždil; Tobá
nejistě se opatkuje, souhlas a svarnost
se opět do světa vrací. Vyměel-li ze
srdce našich prarodičů vlivem zlého
Ducha první hřích, který celý svět u-
vhl v nelad, nesvarnost, nepřítelství
a prá — v moci tonu ze srdce vystu-
pníciček a srdce tlumočícíčk jasně se
zračí myšlenky, že se jen obrácením
téhož srdce k Bohu opět do světa vrací
siti může soulad, svarnost, přítelství
a smíření. —

Tomoci zůstan konečně jenž člově-
ku jest přirozen, povstává božským
vlivem řeč; zůstane totiž protnutím
jsem slova pronášející, kteráž Půdu
mluvil ku člověku. A i tento zrak
rozčleněný v slabiky, slova i věty uznán

byl za hodnou státi se látkou umění — totiž
básmiči. Látkou tato jest proměně nejst-
chovitější. Kreť myšlenky básnicko-
čivají na vrostlých obrazech, avšak jsou
ověny ranchem návedzující, jak uvěle
o některých mislených malbách vyvede-
ní. —

Ačkoli všude se nmy od sebe liší látkou
a spůsobem, jakým myšlenky zobrazují,
přece mají opět něco společno, totiž ideal-
nost, kterouž každý ve sochu spůsobu sty-
ditelně nebo viditelně ztělesňuje. Ime myme-
li tuto idealnost básnickým, jsou všichni
umělcové básníky v širším slova smyslu,
neboť což jest umělá sloba, socha, malba,
skladba bez idey? — Tělo bez duše.

Půdu všude, kreť všech Duchů, všemo-
hoci stvořitel ^{všeho} vesmíru, — Půdu jest nejvel-
ším umělcem; On jest prvním stvořitelem,
On jest nejdokonaljším sochařem, nej-
realnějším malířem; co přiroda sou-
hlasu v přirode jest nejvelikostním
skladatelem; On jest nejsvětějším bá-
smíkem: —

R - i

Opava. Na stránce 7. ^{me} st. 2. zůla čti:
— posypání a obdrželi od něho: ... opas;
mezi tím konalo za ně a. t. d."

Liosticeva. — ? — Ten chutě k Pělu! Ne v jednom dni Tráha vystavena?

— č. V ústí přesným jambem dovolili jsme sobě některé změny; stran Du-
he' básně iustně. — b. Metrum nesprávné; snad by neškodilo přepracování.

— c. Triligitosně více o tom prohodíme. — d. Půdu jste nám články pro Mu-
seum, avšak Půdu jste stihu avšak nedostal; tedy brzy!

Ambrož Vilém.

MUSEUM.

*Bud' vás život jedna Boží chodla,
Slasti Kristus, tužbou cnosti krása
Choť církev a mzdou lidí spása.
Fr. Šušil.*

číslo 3.

Advent..

I.

V hustomléh' zahalen jsa chmury,
v temnotách se svíjí truchlý svět,
zmizel z lučin pestrobavý Květ,
nepadá již lesklá rosa shůry,
zlatých klasů želi rodné žurny,
pozbyla svých plodů stromná snět,
v hájích neuslyšís písně znět,
odletěly ptactva zpěvné kurny.-

Tak i lidstvo charych ve tmách tkvělo,
nevěry je slepil veškeren druh,
nade duchem vladařilo tělo ;

tak lid plakal rajských ztrátu slasti,
až mu s nebe sesláhn' Člověk - Bůh,
jenž zděl cestu do nebeských vlastí.-

II.

Mnohé věky nyla kletá země,
ráje ztraceného hledal lid,
nevěděl však v srdce jeho klid,
až mu spása vzešla ve Betlémě.
Tenkrát lidské zajasalo plémě,
že mu opět v nebi schytán byl;
nyní však - i rajských slasti syt,
mnohý krdě k nebi vznáš' tórně..

Přeběda! - ty, buďet' příští Páně,
ohenný až vzejde Kříže znak,
až svá těla vydá zemná schráně.

Tedy hrdých bol se neutiš',
k nebi však se prostných zvedne grak.
Přijď, o přijď, božský náš Ježíši!

Kterí pod Jeruzalémem, synové i bratři jejich
o všem jsou v roucha kmentová, na cymbály
a žaltáře a harfy hráli, stojíce k východní
straně oltáře, a s nimi sto a dvacetí kněží
troubících na trouby. Tedy všichni spolu tru-
bami, i hlasy, i cymbály i rozličnými nástroji
hudebními zvučeli a zpívali, a hlasu povyšo-
vali, tak že daleko zrak ten slyšán byl.
Každý Hospodina chváliti začali, a říkali: Ch. I.
te Hospodina, nebo dobýj jít, nebo na věky
(trvá) milosrdenství jeho." Zajisté velebný to
okamžik!

Pro zajetí babylonským se čítá z potomků
Asafových 120 hudebníků Ešr. 2, 41, a 200
pěvců a pěvkyní Ešr. 2, 65, kteříž zůstali tak
dlouho, dokud židovská bohoslužba neuzalagala se.

Co se dotýče hudebních nástrojů, byly
následující:

1. Strunné. כִּנּוֹר (kinor) vá'βιον, nábla, ja-
kási lyra trojhranná; měla šle Josefa Fla-
via 12 strun, do kterých se tiskalo klepádem
slonovým.

כִּנּוֹר (chimor), חִימָרָא, vypadala jako obyčej-
ná harfa s 10 strunách, jenž se přebíraly ve
Roma.

Mimo tyto nástroje nacházíme ještě prohu
na struny, doc' jména rodová, totiž

נֶגֶבָה (neginah) וְ פִּיֶּלֶא נִגְגָן (niggen), „stru-
nami hýbati“, a

מִיִּנִים (minim), množné číslo מִין (min),
„species, oddělení“, činy se, vyrozumívá bezpochy-
by oddělení strun řadou natáhnutých a per
synekdochon nástroj strunný sám.

גִּתִּית (gitit), nadepsané některým psalmy
nemůžeme sem s jistotou vřaditi, jelikož se
učenci doposud hádají, zdali se tím nemíní ně-

jaká tonina, a sice filistejská z města
גַּת (gat), anebo nějaká veselozvuká pítora
v onom městě vynalezená. Toto mínění
však onoho jest ku pravdě podobnější.

2. Dechové nástroje. Nacházíme předně
עֻגָב (uggab), pastýřskou píšťalku, jejíž-
to vynález je prastarý. Gen. 4, 21. Píšťal-
ka se, myslím, Panově loutně וְעֻגָב -

שׁוֹפָר (šofar), שׂוֹפָרִים קְרֵן (Keren), κε-
ρατιν, lituus, lesnice. Která buďto měla
jen podobu rohu skopového nebo korymbu,
aneb z takého rohu zhotovena byla. Do
těchto rohů se troubilo obzvláště na svátek
šofarot, t. j. v den slavnosti pozounové, kter-
ráž připravala na první den měsíce
„tisri“, nový to rok městanský. Podobně
se troubilo Každý 49^{tý} rok, 10to dne 7to
měsíce (tisri) v den slavení po vši zemi.
Levit. 10, 9. Později Num. 10, 2; přibylý doc'
polnice stříbrné a šle Flavia na loket
dlouhé, totiž

חֲצוֹצֶרֶת (hazozra), buccina recta. Těch
se užívalo při mnohých příležitostech, k. p.
táhlym zvukem se dávalo znamení ku
shromáždění lidu, přistroženým vytrubo-
váním k boji.

חָלִיל (chalil), flétna, nástroj bogo Ro-
vorý, bogo dřevěný neb rákosový. Po-
dobu není známa.

3. Floukační nástroje. a sice
צִלְצִלִים (zilzelim), pronikavě zvecí
falírě kovové, jimiž se o sebe flouklo.
תֶּף (tof), ruční bubíněk, prastarý; už
za času Labanových Gen. 31, 27 uží-
vaný nástroj. Poznával se široké
obruče, která byla po jedné straně

potažena kůží, a po kraji ověncena malými,
krovinými zvonečky. Jednou rukou se ná-
stroj držel do výšky, a druhou se narážel.
to, byl tedy podoben tamburinu. Mimo to
nalézáme מְלִיטִים (salitím), triangl, a
מְנַעֲנָעִים (manaaneim) מַנְעָנָע (ma),
„zmítati“, řecky σείσσορ ὁ σείων, latin.

sistum. Nástroj ten řincel, když se
ním poklášalo. Pozůstával totiž z řa-
diček, do kterých byly volně nastekány
okruž. podlouhle-kulaté dítky kovo-
vé pruhy. Pruty patř. tlukouce je-
den o druhý, činily onen značný
řinkot. —

*) Zdroje: a) Udmitsa Orgelproben, in Offmann Tonick haben durch Conrad Dietrich
1624. b) Hebräische-christliche Cult-Musik v. Mollenhuth 1668. c) Archaeologia
biblica v. Ockermann 1826.

Vodník a dítko.

Na louce si dítko statně kráčí,
krůtka tihá, hebké láme pruhy,
v dále obět vyvolenou zračí,
bujnou krev a mladou vodník krutý.

Chlanci kyne: „Hled tam pluje růže,
slunce sítá s hůry palné vědro,
voda rychle ochladit tě může,
svlékni šatky, obnaž mlé své bédro!“

Oblek z těla na zem háže směle,
pod kř, pod zelený si je tane—
ach! již plave — vodník nedlí děle,
pod vodu již ubohý hoch tane.

1) Vodník prý růži aneb jinou nápadnou věcí láká okolojdoucí, zlatě dítky, do vody.

Zřízení církve katolické jest nezměnitelné.

(Podává — o —)

Charakteristická známka doby nynější jest
se převrácením dosavadního řádu ve všech
věstřích a společnostech lidských. Tedy
divu, že duch novoty i o tom přemýšleli po-
čal, že-li by podobné novoty i do církve, sv.
přístupu neměly; a právě za našich dnů sna-
ží se tak zvaní osvícení liberálové o to, aby
moderním svým ideám přechodu zjednali,
smělov křesť. se navějí, že čas není dalek,

kdy i církev dle vzoru nynějšího stát-
ního zřízení se přetvoří. Světová moc, jenž
soustředěním a reorganizací všech sil mo-
ného na národy vlivu dosáhla, vjela se
o myšlenku, že mimo moc státní moci
jiné nestává, že zástupcové společnosti
Bohem-člověkem zřízené nejsou leč výslan-
cové oné autority, jenž státní záležitosti
řídí, dle libovůle o právech a výsadách

jak jednotlivců tak i celých společností roz-
pojuje. Domnívají se jistě, že pravomoc-
nost oné autority, též na záležitosti a práva
církve ná se vztahuje. Základě této ale se
příteli zřízení, jež církev od božského zakla-
datel svého obdržela, a které co do podstaty
nezměnitelné jest, což dokázali v následu-
jící rozmluvě v Řídkosti se pokusím.

Kdyby církev katolická bez vši pomoci
Boží se byla utvořila, jak se to u ostatních
společností stává, mohli bychom všim právem
tvrditi, že i ona v podstatném sobě ustrojí
a v podstatných částech změnila a přetvoři-
ti se může; ano, i kdyby činnost božská
při založení církve byla jen nápomocnou
byvala, jakouž se při zřízení řádů, při
ustanovení kázně, obřadů, a při jiných
církvejších nariadeních býti osvědčila, mohli
a museli bychom ji za dílo rukou lidských
změn schopné a jim podrobené uznati.

Nýž ale vše se má zcela jinak. Církev a
osnova její jest výhradně dílem Božím, a
lidská činnost nemá u založení jejím
prazádného podílu. Založení církve kato-
lické, (již světem duchovním pojmenova-
ti můžeme), jest rovněž tak dílo všemocné-
ho Tvůrce, jak stvoření světa viditelného.
Tatáž všemohoucnost božská, na jejíž poky-
nutí světa nekonala na blankytné pro-
vstala, jenž tak podivuhodným způsobem
zemi uspořádala, zbudovala též ústavu
církve na základě nepokrybném, na
skále nevrátné.

Může se sice namítnouti, že Syn Boží hned
na počátku veřejné své činnosti 12 st.

posloužil za pomocníky ve svém úřadu
si vyvolil, tak že založení církve po-
važovali by za výsledek obaobnoho pů-
sobení, božského a lidského.

Avšak námitka tato jest lichá a s prav-
dou se nesrovnávájí. Vyvolil sice Kristus
12 Apoštolů, ne ale proto, aby je-
omu při založení církve nápomocni
byli, aneb snad zcela samostatně ji zbu-
dovali, nýbrž jen aby jich taková co
(^{starý} stavební materiál) použiti mohli, na
němž pak sám co neodvislý stavitel
dle vlastního vzoru budovu církve vzde-
lati chtěl. Někde jistě Syn Boží k
Apoštolům: „Vy se mnou aneb já s po-
mocí vaší vystavím církev“, nýbrž ře-
kl jen jednomu z nich: „J jáť pravím
tobě, že ty jsi Petr, a na této skále vzde-
lám (t.j. vzdělám já sám bez vši po-
moci) církev svou“. Svatým Apoštolům
dostalo se tedy zvláštní milosti Boží jen
toho, aby byli podpory a sloupy, a
sv. Petra zláti, aby byl kamenem základ-
ním církve sv., stavitelem však budovy
toto žádný z nich nebyl a nemohl býti.
Bůh tedy, samojediný zakladatel církve sv.,
udělil jí při založení jejím onu podíro-
hodnou sílu a nezměnitelnou pevnost, je-
jižto olivem po tolik století všem bou-
řím, návalům a útokům nepřátelským
odolala, rovněž jakož i při stvoření
světa jednotlivým tělesům onu tajem-
nou obnovu propůjčil, jenž je
vzduch nesmírné rychlosti, jižto se po-
hybuje, na dráze jim určené udrží.

42
Kdož by tedy měl tvrditi, že církev, tvořba
to výhradně od Boha pocházející, dle libovů-
le lidské se přeměnití může? Domýšlivo-
sti a dezosti takové nemůžeme leč odprostiti
to: „Změňte napřed ústrojí vlastního těla
svého, změňte soustavu čiré, úkony prsu,
zastavte tepání srdce, a uvěříme pak, dle
vám vašim. Ale nahlížte a musíte sami
vyznati, že síly lidské takové změně ne-
dostávají. Máme-li se však po přičině
nepřekonatelné této nemožnosti, nemů-
žeme jiných adati, než že ústrojí těla na-
šeho jest dílo všemohoucnosti božské.“

Žežení církve svatě ale jest, jak
jme se srochu přivědčili, (tohoto-
ho) božského původu, jako stvoření
světa viditelného, proč bychom tedy
církvi sv. upírati měli, čehož ostatní-
mu tvorstvu odpírati nemůžeme?
Škoda zde ještě toho rozdílu, že u
bytosti světa viditelného aspoň částečná
změna - násilným jisk usmrcením - mož-
ná jest, kdežto nepřítelům církve ani to-
ho prostředku ^{použití} není, poněvadž dle sve-
chovaného uložení Božího až do sko-
nání světa trvati má. - (Pokrač.)

Epigrammy.

Jindy a nyní.

Jindy, s Bohem začínali práci
mužové, jímž věčná zkvěla sláva,
nyní varhán vidí literáci,
kde se Pánu Bohu - s Bohem dává.

Člověk opem.

H. Nevěd, brachu, slovům zataknutě popa,
neklamná dí věda, že náš původ z opy!
B. Inadný rozum, že jsi, z opy původ vzal,
„moudrý člověk“ - ten by jak by nahlížel.

Selanky.

II.
Starý hudebník.

Blíže, prapasti, roztomilé půj jsou ro-
valiny hradové, na kterých často vi-
dán býval stařec ledový s píšťalkou, na
které půj táhlozvonké plně odhrdává, nej-
raději však dle v místech těchto, když v
půlnoční spanilý měsíc nad rupy ty
zicha se byl vyhoupal. Ano tvrdí lidé,
že jistě někdy z hranic malé pachole v

těch zabloudilo místech, kde stařec
často spočívá.

Šakalo usedavě překrásně to klouže
a o pomoc matinky své volalo, až
ku svázně najednou došlo prapasti,
ve které křoviny z úbočí skály překně
vyrůstají, a přirozené schody hrbolaté
až do tiché vedou. Dítě sedlo na

pokroji hlubně a kamením házel na dno; pojednou přirozeně uvidí schody kbelaté a rozhodnuto jest krapně, že dolí se pšívá, jak již Raždy kluk v mládí povahu má pchlivou. On na se chvilku pevně trvá a po bíchův dolí se šoupaje hledá nohou schod nejvyšší, an pojednou uslyší jemné zvuky píšťaly. Zůstane chvíli ležeti, a bystře naslouchá, ucho své k zemi přitisknuv. Kdežto srovnatelněji mu přinášejí zvuky, vychopil se bez rozpaků rychle, a „hej, Tene, hej!“ hnál se přes horu a úval za hudbou píšťaly. Po krátké chvíli dospěl k místu, odkud kluk v temnu k sobě jej táhlo, leč nemálo se zarazil, když sedící spatřil dědouška, jak namáhavě a uměle do píšťaly fouká. Sedl sobě nedaleko místa toho na zem, a nevinně upíral na dědouška oko, při kterémž dlouhé a mnohobílé jemné líbily se vlasy. Starlec věděl sice o něm, však zpozdovav, že napnutě slouchá, jiný ještě zapíšťal klouček, po kterém na kloučka si zavolal, a řekl mu takto: „Odkud jsi, klouček spanilý, a co tak pozdě se touláš? Já vím, že úzkostně tě bude hledati maminka, dobře, že jsem dnes hned z večera došel, sice bys ani doma nebyl spal, přijď, teď se zaředu, však napřed mi řekni, čím budeš se učiti, až povzrosteš?“ „Tatínek!“ řeklo důvěrně klouček potuchle, „řízníkem mne chystá učiti, a maminka říká, bych byl vojákem; ale já jen huďebníkem se učiti budu, protože nejpekněji na píšťalu zná pískati huďebník, lépe, než i starší pa-

stuchové tamhle na loukách.“

„Ty, ty jsi předobrá, hoch“ potěšen jsa řekl dědoušek, „jen se už na píšťalu pšívá. Kde pěkně a tihle! Dobrá, to máš, a slavička dostihne nejdivo. Pojď a sedni si chvíli, budu ti vypravovati, jak již dávno já píšťám na rozvalinách. Nuž, tedy poslyš!“

Bylo to v jeseni, když bujně stromky pozlobuly kromě jehličnatých, — já jsem při jídle píšťkal starým pánům, totiž když ještě hrád tento pevně stával, a hrád před 350 lety, k nebi se smul v jeseni tedy; tu ze sousedského hrádu k nám dojedou páni, všichni na bujných vranících, a ženské s ořím na jarých přiválaly bělouších, velká radost nastala v hrádě, a oživila se nekroceně až v posledním kloučku, odkud já ji uslyšel. Nelenil jsem a spechal; „žďaž by při jídle píšťala vhodná nebyla“, myslil jsem sobě; a vskutku přišla vhod, ba ještě více! Musil jsem zapasiti v píšťkání se sousedním pánem, který na píšťalu křídlo dobře byl vycílen. Byl jsem již tehdy dosti shubený, ale nedal jsem se zahániti; dlu jsem, klouček, do píšťalky vším dechem svým, až mi líce nabíhalo jako se od větru divých mých nadouvá. Silný byl ze sousedského hrádu pán, a všech přízně požíval, málo však mně u jiných vážilo to jeho píšťkání; když jsem já dokončil, všeobecně byl jsem vyválen;

a což radosti mi to působilo, že jsem celou noc správnku nalézt nemohl. Slyš ale, co dále se událo: Pán ten snad s čerem spojen, aneb čarodějnic přítelem byl, které mne zasklely, že provždy na kraji pískali musím."

"Až, to dělouštku já k tobě docházeti budu často, a ty přikněmu naučíš mne písčání; víš, že ano? Naučíš mne národní zpívání písni a k tomu pískali, jako vřichni v krajině znají pasáci."

"O, jen přijď každodenně, a já naučím tě ještě více; jak válčila na Moravě za dávná strašlivá vojítka, jak statní bránivali svých kraji páni. Avšak, Kloučátko, tehdy bylo jinak. Páni nebyvali pyšní, a nehaněli staré huče ani pasáky, a šli do lesa s lesníkem též vybírali med a pili bratrstvou číši medoviny uprostřed chudých rodin zbačků. Není páni těch více, Kloučátko, ač tomu ještě nerozumíš, kteří by sorně s chudákem živi byli a všeho též mu dopovídli. Tehdy nebylo bídý životolacné, chuděky jíme tehdy jen starce slabě nazývali."

"Umíš také skákal, dělouštku, jak sestra má do kola?"

Tu staroušek libě se usmál, a řekl: "Když jsem holečku mladým byl a má noty čerstvě se zdíhal a pravidelně, tehdy netančilo se tak divoce jako nyní tvá sestra skáče v kole, tehdy bylo zela já. Vím to dosud, jak jsem jednou sám s dcerou tančil a ostatní na nás se dívali, ona měla kuce skřížené na prsou a umírala se namne, blížila se a ruměnila jakoby toužila pomně, ale mžikem se otočila, jakmile jsme se uprostřed prostranství potkali, že jsem ani gratku neuvěřil, žeby již byla za mnou. Na dvočnu jsme hrávali a honili bábu."

Tak prý děloušek nehlédě času kloučeti vypravoval, až pozdní je uhlívala doba, ve kterou se pozdrhli a na cestu dali. Teště více prý staricek kloučeti vykládal a mravně vyučoval jej i dočinně jemnu zábasu, vyličoval všechny, jakých díve se užívalo, k čemuž jasně jim měsíček světil.

Polichounku brali se spolu, až do údolí, jenž pod propasti se vine a Rudý každý přijde do údolí; tu postavil staricek a pěkně chlapci zapískal, který radostně při měsíčku domu spěchal, těše se, že jej starý huče naučí na písčalu pískati, a že nemusí býti vojákem ani řezníkem. B.

Uprava. Na stránce 13, sl. 1, po 15. řádku slohu, připoj za slovcem "trásovitka": "jak radostně poskakuje a mouchy zoba.", Některý laprali, Tanouška, v řeci trásovitku; ona ráda a. t. d.

Na stránce 16, sl. 3, 7. řádek zdola, šti "všehomíru".

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chodla,
Stastí Christus, tužbou cnosti krása
Choť církev a mzdou lidí spása.
Fr. Sušil.*

Číslo 4.

V prosinci 1868.

Ročník III.

Mé vlasti.

*Dárné kraje, visky rodné,
všem jste mi, potěchou,
vaše zdojby, vaše váňky,
jara klet i mraků stánky
K plesu, K písním vždy mne vrou.*

*Dárné kraje, visky rodné,
slasti jste mi, vzletem mým,
ve vás mluva vděkem plane,
jakby vlnky roztroupané
hláskem šeply milostným.*

*Dárné kraje, visky rodné,
vás mi světlík skvořňal,
byť bych dlouhá trávil leta,
a pak ve vás bral se z světa:
spokojen bych umíral.*

B.

Pozdrav Pan Bůh!

*Zachoval byl nejbohatší sedlák ve
vsi. Uhléčné stavení statku jeho otkvě-
lo se na návsi mezi nízkými chabí-
mi, vyčnívající na jedno poscho-
dí. Oblouček nad okny modrá vkusně u-*

*pravěna byla osoba, a dubové, ze-
leno natíčené dvře vedly v ústou-
pku, kterouž na prostranný, dvůr
se putovalo. Kde právě pracovala hospo-
dyně s dírkami dobytek, porravo-*

vala, hospodář ale po řebříku oknem naše dveřmi stájovým upraveným na kůru ležel.

„Kuba, do stáje ku koním, jak dlouho ještě budeš lenošiti?“ zvolal na mladíka ležícího na seně.

Pacholek ale nevstával, naříkaje, že churav jest, a že ani vyhati se nemůže. Takovou výmluvu slyšel vždy Zachoval, když Kuba práce chopiti se měl. Uplynul týden za druhým, hospodář měl útrpnost, a raději sám sily naplnil, aby pacholka churavého usetřil, doufaje, že, až se pozdraví, vděčným a pilnějším bude.

Uslýšev ale, že Kuba často do hospody zachází, ano že i při muzikách dosti ohebně a rychle pohybovati se zná, a že často k hádkám a bítkám podnět dává, počal Zachoval nedvěřovati jeho nemoři a poznal, že ji toliko co zástěru lenosti své představá.

Bylo to právě o hoděch. Kuba ležel ve seně notnou máje ještě opici, již ulovil u muziky včerejší. Zachoval volal na pacholka, aby se měl k pluku, aby role byla spravena než započnou desť podzimně, neboť bylo právě počasí pohodlné. Ale stará nemoc zachvátila pacholka; avšak tentokrát na výmluvu jeho ostřejší přišla odpověď než bylo očekával.

„Kud' na pole, aneb hned z domu“, zakřikl hlas hospodářův. Nechtěje zjeviti pravou svou nemoc, která již byla na bílém dni, a klidě se práce, volil raději z domu jíti, doufaje, že snad ještě hospodář

nad ním se pustrne. Nestalo se ale tak. Na místo jeho přijal Zachoval starého svého přítele Vrtílka, který ve vši co dobrý a spravedlivý pacholek vůbec známý byl. Kuba se pohloukal dlouhý čas bez služby, a často přicházel ještě k hospodyně žádat za kus nějakého jídla.

Lenošil také jednou za plotem humna Zachovalova, hospodyně myla náčiní u studně, an právě manžel vstoupil na dvůr pravil: „Mařenko, dnes pojedeme hned po poledni do města, máme mnoho nakupovati, nad to chce také po nějakém jetelovém semenu se ohlednouti a zítra před polednem se navrátíme.“

To uslyšel Kuba, a hned mu hlavou napadla myšlénka, že příležitosti té ku svému použije záměrem, neboť znal každou komůrku a každou skříň celého stavení. Aby ale od nikoho zamenán nebyl, hned odešel.

Přišla noc. Pacholci i dívky o tvrdém snu byli potřízeni, nikdo netušil, jaký host k nim přijíti se chystá. Bez řádu přestřelil Kuba plot a stanul na dvoře. Vše bylo ticho, ani pes, poznáv starého známého se neozval. Okno do síně sedoucí bylo jen přivřené, jím se dostal snadno ku světnici, kde lož hospodářovo bylo. Dvěře od světnice chtěl nástrojem přinešeným otevřiti,

avšak ku svému údivení poznal, že nejsou zavřeny. Zavřel je za sebou, rozevřel zcela svítelnou clonici (glóžďku) a posvítil sobě ještě dobře do všech koutů světnice, aby snad někým pozorován nebyl. Viděl se zcela samotna. Svítelnou postavil na stůl blízko se ku skříni ve stěně, upravené a jal se jí násilím ^{rozvázat} rozevřít, stáčil v otvor klíčů, klíč padělaný, zámek popustil a skříně se otevřela. Nyní vzav svítelnou do skříně sobě svítil na lžice stříbrné, talíř, na nože a vidličky se stříbrnými drážkami, které snad již od děda či praděda svého hospodář byl zjedil. Vedle ležela těžká, drahá tabatěrka, kterou Zachoval nikdy ne-
užíval leč když mezi sousedy do hromady šel.

„Tot štěstí pro mne, nebudu více pracovat,“ myslil sobě Huba, a stákal jednu lžici po druhé do kapsy. Tabatěrku ale hned otevřel, a všude ji uvnitř zlatou a naplněnou tabákem, zachytilo se mu tabáku okusiti, neboť ještě nikdy ze stříbrné tabatěrky byl nešmýral. Tabák v ní byl již od poslední „hromady“ a zcela vyschlý, vzav tedy šmuce cítil v nose náramně svěbění. Trávil nos pěstí, trávil ještě více, avšak nic na plat, svěbění nepřestalo. Přicházela již chuť ku kýchání, avšak „Kdyby mne někdo slyšel“, myslil sobě, a proto kýchání se vši mocí potlačiti se snažil. Byl by snad nos sobě rozevřel, ale svěbění se zmáhalo. Konečně – přích – se vši mocí to vybuchlo, a Huba stál jako zkamenělý.

„Pozdrav Pán Bůh!“ ozval se dosti zřetel-

ně hlas ve světnici, slyšel kde postele stály? Kdo hlas ten? Huba, přes na své oči viděl hospodáře s hospodyní, jak domů sta jeli, kdo tedy mohl v prázdné světnici na kýchání. Pozdrav Pán Bůh odpovéděti? Vlasy se glóžďi jízily, tu si říže mu na celém vystupovala těle. Potichounku jednu věc ukradenou po druhé i stříbrnou tabatěrku do skříně skládal, a vzav svítelnou po prstech ze strašné té světnice spěchal, a byz měl statek Zachovalis za zády. ~

Zachoval, odjížděje s manželkou svou do města, odevzdal Větilkovi, dobiému písaři a věrnému sluhovi svému klíč od světnice své, neboť již jednou byl na cestě klíč ten ztratil. Větilk se k němu sobě poklovice v lož hospodáře svého, ukryl se v peřinách, aniž by byl poslán lože porouchat. U něho slova krásná „Pozdrav Pán Bůh“ kýchajícímu odpovéděti byla tak voly-
jeji, že i v polosnu, uslyšev někoho kýchati, tato slova pronesl. Podobně se i kentokráte stalo, a tak nic netuše i hospodáře hosta neznámého zhostil, i lenošného pacholka na jinou přivedl cestu.

Neboť v níku Hubově strašně znívala slova tajuplná „Pozdrav Pán Bůh“, ano nevěřil jinak, než že nadzemský hlas k němu mluvil. Zcela změněn v skutku pozdraven byl od Bůha, sprostěn byv totiž nemoci, kterou vždy předstíral, totiž lenosti. Chtěla-li se jeho ale znova

zmocniti, napadla mu ona tajemná
slova. Vstoupiv k jinému hospodáři ve
vsí do služby, byl pracovitým a spří-
vným, a za nedlouhý čas koupil sobě ma-
lou podle Zachovalů chalupu. Scházi-
val se často se Zachovalem, v hromadě,

dostal často od něho z úst ta-
žky, inu prát, kteráž příčinou by-
la, že na jinou zabíjel cestu, a
zpomínaje s hrůzou na onen okamžik,
nezjevil nikomu, mimo ženu svou, pře-
běh osudných těch slovích: Pozdrav Pán Bůh!
Ch. A.

Na břehu Dunaje.

V
Lora ranní ve Kouzelné Kráse
blankyt na nebeský vstupuje,
na černeck hor zář rozlívá se,
život nový tvorstu vdechuje.

Kdák bych tedy věděl, co přec buď
ve mně samoty cit přemutný?
jaké, tajné kouzlo mne as pudí
k tobě, Dunaji můj, motuťný?

Přijdu na břeh, posadím se volně,
tráť můj bloudí na vln hladině,
utroba však chvěje se mi bolně
zmitána jsouc ve své hlubině.

Duch můj letem orlím zaletuje
v milé luhy mojí otčiny,
otci, matce drahé vyřizuje
pozdrav synův z dalně ciziny.

Dunaj zahalený ve mhy závoj
z prouti dalně přicházel se zdál,
velebou prát toku svého ve znoj
srdce mého vánek míru, rál.

Voda šumí, však to šumot není
Slyš! již tuším, co tok šelestí:
přinese mi vlasti pozdravení,
až si drahu k břehu proklestí.

Tok se krouží - a prát ke mně praví:
„pozdrav na sebe že nemám věz;
kdekoliv se krok můj v běhu stává,
daleka jest vlasti mojej mez.“

„Jám prát pozdrav nechceš zkázat
na jihu k nimž brzo zavítám?“
Věltok mlčí, vděčně na něj patím,
co mám zkázat v duchu přemítám.

Pověz tedy, toku, je žjž bláhou
ducha kojnou na ně prohlížím,
že se Kochám synů jejich snahou,
v duchu jarím že se potvrzím,

jemuž láska k Bohu, k drahé vlasti,
suzované vrahem zběsilým,
byli jeho tichou jest a sladší,
tůžeb jeho cílem spanilým.

Pověz, drahý toku, statným Srbům,
Bulharům též k nebi úpícím,
že ždám spásy hořejší jejich křbím,
s jasnou celé lidstvo slonícím.

29.
Voda šumí, šumí temně dále,
nesouc pozdrav z kruží roněný,
já pak ještě dumám neustále
k proudu šumícímu skloněný.

— 5 —

Řízení církve katolické jest nezměnitelné. (Dokonce.)

K prvnímu věty svrchu uvedené porozumění uvážiti dlužno, že církev sv. dvojí osnovu od zakladatele svého obdržela. Spocívá totiž jednak, jak to již v Knize přísloví předpověděno („Moudrost vystavěla sobě dům, vytesala sloupů sedm“) na světlostech, jinak opět hierarchií svou se udržuje. Že ale osnova světlostná během století žádné změny utrpěti nemohla, vysvítá již z povahy světlosti. Neboť světlost jest, jak Římský katechismus praví, viditelné znamení neviditelné milosti od Krista Pána k našemu posvěcení ustanovené. Ale žádný člověk, leč toliko Bůh sám, všemocný, a vševědomý může se zorniterným nějakým znamením vnějšnou spojití milost. Církev tedy nikdy nemohla připustiti, aby při udělování světlosti jiných znamení leč od Boha samého ustanovených se užívalo, proto že jen tímto a ne jiným účinnost a působivost přislíbil. Z toho patrné a zřejmé, že církev znovu světlostnou nějakou měrou změnit nemohla, a to opět z té příčiny, že by změna

jakákoliv původnému nařízení Božímu odporovala. To samé ale musíme též o řízení hierarchickém, na jeho postaviti, jelikož s osnovou světlostnou stejný původ božský má. Nebo ten, který pravil, že, kdo Království nebeského dojíti chce, obroditi se musí z vody a ducha svatého, a že, kdožkoliv život v sobě míti chce, musí tělo a pítí jeho krev, zvolil také 12 apoštolů a světil jim správu církve své, uděliv jim moc a právo, věřícím rozličné spasitelné zůtkony, a nařízení dávati, a přislívil jim také, že, cokoliv ku prospěchu jeho ověřet rozsoudí, a uzavrou zde na zemi, schváleno a potvzeno bude od něho na nebi. Neustanovil je tedy jen za pouhé dohládače a strážce svého Království na zemi, nýbrž uděliv jim zvláštní úřednou ředitelskou a vrchnostenskou moc.

Tomu že tak jest, vysvítá mimo jiné má slova písmo svatého i z toho, že zavázal věřící, aby těchto duchovních správců a pastýřů poslušni byli,

a správe jejich úplně se podrobili (Luk. 10, 16.). Tak-ž ale Každé společnosti pro lepší pořádek a průchod obecného dobra za potřeby jest úřadu svrchovaného, tak i církev, společnost, to po celém světě rozptýlená, vyžadovala tím více nejvyššího ředitele a správce, jež by žádoucnou jednotu v víře udrželi, a vzniknutí svárů a roztržek zabrániti mohl. Za tou příčinou Kristus Pán na zemi přebývaje sám byl viditelnou hlavou církve své; maje se ale, odtud odebrati k Otci svému nebeskému, nejvyšší tuto moc a přednost církevní odovzdal a postolu sv. Petra. — Tak-ž ale příslibení a nadělení Páně ze svatých apoštolů přestalo na biskupy, rovněž tak, moc a přednost Petrova přestala z něho na jeho nástupníky, kterýchto ztělesňuje apoštolskou stolicí jeho, správu zvěděli nejvyšší úřad jeho.

Hierarchické zřízení církve jest tedy rovněž tak nezměnitelné, proto že božské, jako svátostní osnova její. — Dokud tedy voda, ve spojení

se slovy svatými na hlavu Křížence vylitá ploditi bude duše k milosti, do Kůd chléb a víno slovy Kristovými, knězem nad chlebem a nad vínem vyškolenými, nevyzpytatelným způsobem proměňovati se bude v pravé tělo a pravou Krev Bohočlověka, dotud, t. j. až do skonání světa trvati bude moc náměstka sv. Petra, dotud bítí bude naše všemi paštyřmi a nad veškerým stádem, dotud i biskupové sjednoceni s tímto knížedem nejvyšším budou mítí nejen moc, nýbrž i povinnost, navzdor všem překážkám jim kladeným národy vyučovati, víru v prvotní plásti a přesnosti zachováti, a církev říditi i spravovati. Itno stav ten jest v také míře nezměnitelný, že ni papežem změněn býti nemůže, byť i se všemi biskupy se spojil. Toť jest dílo, Kristem na pevné skále založené. Oněm praví svatý Krysostom: „Snadněji slunce zhasne, než církev otmí.“

Vánoční písně valašské.

Mezi kmemy moravskými zprávnějším lidem nad Valachy. Valach žije zpěvu, a proto také pověrků a písní z krajů valašských neobyčejnou nalézáme hojnost. Od salašů ku salašům zaznívá radostný, hláhol písní, kvůli to vypručených ze srdce, dosud neporušených. Zolašské pak nábožné, cit mnohý vyvolá písně, kterýchž se co do nevěčnosti a jednoduchosti sotva jiné toho druhu vyrovná. V těchto písních, zolašské

ale ve vánočních, zradlí se veškeré smýšlení a žití kmemu valašského. „Bůh - salaš - a zpěv,“ toť heslem jeho, a bylo tři faktory se také jeví především v písních jeho vánočních. Na těchto písních Valach neodlučně lpí, a stěží ho přemůžeš o věci dokonalosti jiných zpěvů. — O básnické ceně však zde nechci slov šitích, podotýkáje toliko, že nenaučená prostota písní těch snad vsk

mnohých urazí, jenž vyšetřovanému slohu byli přivýkli, nedá se ale upřít, že právě proto v nich se jeví zvláštního nabude právu, jakmile uvážíme, z jakého srdce a v jakých okolnostech se plněly ty zrodily. —

Valaši větším dílem skotáctvím a ovčáctvím se zabývají. Samojméno „valachi“ vlach znamená u Slováků a tatranských pordách, až podnes ovčák, a tento význam mělo slovo „valach“ již v 12. století v Thracii, Macedonii a v Itálii. Valaši uslyševše v dějepise katolické, že nejprve pastýřem zvěstováno bylo narození božského spasitele, nad tímto z toho se radovali. Rádost svou však na jevo dali množstvím písní, z nichž několik spojených ve mši vánoční tuto pervať.

Neomylně zraje se ve vánočních písních těchto matka, božské dítětko v jeslích ležící, velikými dary obdarovati. Dary, které přinázejí zbožní Valaši, nejsou sice stvořeny dle ceny své, ovšem ale dle srdečnosti, s jakouž se podávají. Obětují nejlepších výrobků z chovu své svých vyžehlené, přičemž nejednou oen jasný humor písní slovanekých v přizpůsobeném jeví se světlé.

Co se tkne postupu myšlenek, podobajíc se přesně tyto jednomu vzoru. Příchod Krista Pána se zvěstuje — Valaši sledávají dary — a vítají radostně božské dítětko. Těcit v některých písních postupu, toto nesečeno, ale radost Valachů z příchodu Páně dostatečně takový, „saltus poeticus“ onluví. — Tento postup myšlenek však vícekrát se opakuje. Keďže „Kyrie“ zdá se býti jen heslem ostatních písní, poukazuje takto na budoucí zpěvy. „Gloria“ již je obsáhlého rozměru. Pozorovati dlužno, že zvěstování příchodu Páně ve Gloria staví se hlasem andělů v řetě, spůsobě, což zajisté svědčí o vlivu. Evangelium co blaha zvěstí má, do sebe podobu Gloria zvěstování andělů, proč děj v Gloria započítá v Evangelium se končí. Tedy, jako ve Křesťanství stávají radostnou novinu pastýři, jedni druhým, a to přicházejí pastýřové z rozličných, blízkých, vzdálenějších salů obětující se Ježíškově dary své. Ostatně má naše valašská do sebe ráz dramatický. Zpívá-li se v Evangelium: „Vánoce stěmují tuchlých,“ stěmí Vánoce začíná housti, zpívá-li se: „By Křesťanství“ zajisté v bytí basa zabývá. Takto celá mše zdá se býti dramatickým výjevem, něčím zpodobou nejednodušší.

Kyrie.

1. „Pojďme, bratři do Betléma,
je tam velmi krásná panna,
porodila pracholátko,
to přinážíme dítětko.“ | 2. „Kub, Kubo, počuj málo,
přij, co sa v noci stalo,
vesele, chaso, vesele,
dítětko leží ve chlévě.“ | 3. „Ježíši, místo sonice,
dávámý srdca s hvězdice,
přijme, dítětko muziku,
ale valašského prozku.“ |
|---|---|---|

Gloria.

1. „Sláva buď na výsosti,
Křesťanství,
na zemi potkaj lidí
dobré vůle všem.“ | 2. „Raduj se prokolení
lidské tomu všem,
prosnujte s radostí,
a běžte k Betlému.“ | 3. „Báča. Co ta za hlas, čuješ s nebe,
stávej, Kubo, poslím sebe,
máme jít k Betlému,
nagumim tam.“ |
|---|--|--|

Báča. "Jasnost velká na obloze, Sbor. Když je tak bratrově,

podej rozumu své noze,
a skoč pro valachy,
já se třesu strachy."

Sbor. "Narodil se Jozíšek,
při městě Bellémě,
jehož má přivítati
všeko lidské plémě."

Báča. "Hlas, chasť, hned vstávejte,
kubce vaše oblékejte,
pocujte zpívání,
pán Bůh rač' byl s námi.
Ta novina jest veselá,
kterou námý od anděla,
spravuje sa hbitě,
uklidáme dítě."

Nyní přijdou opět jiní pastuchové,
ložejte se:

Sbor. "Co pak sa ti stalo,
Turo, Báčo milý?
Nemlods' tak obyčej
jako v tuto chvíli.
Kličis' jako známý,
nám redos' prokoje,
my smy páslí celý deň
ty delaš' rozbroje."

Báča. "Spíte všichni jak hrovaďa,
jak brzy zavíte stáda?
A já, dyž sem nespál,
bich anděla seldal.
Hubu sem nejprv obudil,
by počul co anděl mlusil,
měl nás probudit
a hned sebi vylti."

Tak vřítí, Kuba pro Valachy
nestočil, jak mu byl Báča naričil.

poslúchejme báče,
od veliké radosti
srdca ve mňa skáče.

Od veliké radosti
nevím co činiti,
dyž' an'el sa porúčil,
hľadme prosperiti."

Báča. "Spravuje sa všetci skoky,
deľajte valašské broky,
kúdel tak nechajte.
obútky sbírajte."

Sbor. "Dyž' tam k němu přijdeme
s velikú radostú,
co pak s'ebú vezmeme
tak vzácnému hostú?"

Báča. "Vaška kličy, co sa staraš,
vyškoč rúce, běž na salaš,
a ober pro Pólna
tučného barana.
Vezmi k tomu jahňátko,
bude rádo paníátko,
bude sa mu smáti,
nebude plakať."

Sbor. "Vezmíme mu Kozíčku,
co nám dobře dóje,
budem prošť Mašičku,
at' ho mlékem Kojí,
Katičky mu navařú,
a on dobře proje,
položí sa v jesličky,
a usne v prokoji."

Báča. "Andro, vymej dvě láhvice,
a nalez do nich žinčice,
určy se smetanú

dones tomu Pólno. NB. Některá vysvětlění pro nedostatky místa budoucí

čerstvú kuchařku vem na desce,
a druhú snímky na restě,
vem pěknu' nejatku,
vhoď ju do sajdatku."

Evangelium.

Sbor. "Vezmeme též muziku
jemu k uctivosti,
dle valašského zvyku,
při této slavnosti."

Báča. "Kaculo, šermij, husličky,
na ty vánoční písničky,
Míš, skoč do budy,
popadni tam dudy;
ty k basu stáome,
takto mu zahráme."

Nyní valašští deputace vystoupí -
na jsou dary; bere se k Bellému,
dítě přisedlí zapře:

Sbor. "Vítej nám narozený
světa Spraviteli,
ždána předpověděný
nás Vykupiteli!
Přijmi od nás ty dary,
Jozíšku malíčkový,
požehnej nám salaše
a naše vöseličky."

Báča. "Dej nám syra, másla, plsti,
a chleba, kaše v hojnosti,
dej své požehnání,
smiluj sa nad námi.
Bo smiti rač' neke přiti,
a chťej nám to propůjčiti
at' sa tam dostanem,
staň sa, Kriste, stmen."

(Potleskování)

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chodla,
Stastí Kristus, tužbou cnosti krása
Chotí církev a mzdou lidí spása.
K. Susil.*

číslo 5.

Ozvěna roku 869.

Věst se nese do slovanských vlastí,
ze všad přeradostný křikol hřímá:
„Bratři solunští se berou z Říma,
z vítězivše zradnou nad nápastí!“

Jasá zbožná Moravanů družba,
zdoby skládá viné na oltáře,
plíná ticha z každé zirá tváře,
jedna v hrudi rozloží se tužba.

Uť již v dále svatý kříž se třpytl,
přivodí též zbožné zvůči písně,
hle! tu v rozkos promění se tísne,
a lid věrný v cesty stěle květi. —

Však co blednou Moravanů líce,
co ta slza v Methodově oku?
Kdeže Cyrill pro Methoda boku?
Či snad Cyrilla již není více?

„V nadehvězně Cyrill vesel stany,
z bouří světa ku věčnému míru,
Moravanům svaton zdědiv víru,
Methoději zbožné Moravany.“

Na smatelném ještě Cyrill loží
za slavské se modlí za popluzí,
v lásce k Moravanům bratra tuší,
shůry žlá požehnání Boží. —

Biskupů však skvělá zdobi říza
Methoda, jenž všude hlásá Boha,
a kam Methodova vkročí noha,
božské víry rozlévá se míza. —

Tisíckrát již skvítko od té doby
jaro novým pestrábarvým květem,
mnohdy bouře burácely světem,
mnohý národ v matné klesl mýtohy.

Lide starosti své kamsi dají?
 Cyrillu ti odkaz v ústí nosí?
 či se Methodem svým nehoníš,
 stíní snad tě nevěry své chára?

Nový rok.

Každoročně připadá nám na den
 1. ledna dvoje slavnost, totiž slavnost
 nového roku a památka obřezání
 Páně dle zákona židovského. Proč
 ale obřezání Páně vždycky se setká
 vá s prvním dnem roku občanského?
 Na tuto otázku snadná odpověď, po-
 zřeme-li do dějin prvních dob Kře-
 stánských, za kterých ještě na mno-
 hých místech zvláště ale v římské říši
 víra Křesťanská zápasiti musela s hn-
 snými pověrami pohanství, jmenovitě
 pak s bezuradnou spustlostí mravnou,
 tenkrát téměř celý známý svět tížící.
 — Co do slavnosti nového roku shledá-
 váme, že již Persané a Židé počátek ji-
 něho roku hrami a obětmi zasvěcovali
 a blaholem trub od svítání až do západu
 slunce rozhlášovali. V pozdějším pak
 věku i první Křesťané počínali dle
 Julianského kalendáře rok občanský 1.
 lednem avšak beze všeho hluku a jásání.
 Hlavní příčina jejich tichého se v ten den
 chování záležela v tom, že právě v ten-
 týž čas byly u Římanů mnohé hnusné
 pověry, zvláště pitky, smilstva a ji-
 né záhubné rozkoše v obzoru jim již sa-

Blane tobě, i va ti krad je čista,
 nex níci té zpusených kancu zloba,
 noví slavy ověnce té zloba,
 vičná koruna se tobě schytlí. —

— rr —

mi rozšafnější pohané se dělili. Odbyva-
 li totiž hry „Luperkalia“ zvané ku po-
 ctě boha stád a plodnosti Luperka, při
 nichž obětovány kozy a psi; po čemž při-
 vedeni dva jiní patricijští před oltář a
 jeden z kněží dotekl se jich na čele me-
 čem namočeným v krvi zvířat obětova-
 ných, načež jiný kněz skornu tu ihned u-
 myl vlnou a mlékem. Pak měli kněží „Lu-
 perci“ zvané, slavnou hostinu a pod napiv-
 še se vínem oblékli se do polou koží ko-
 obětovaných a spleťše z ostaků koží kava-
 báče vyběhli na ulici mrskajíce každého
 na potkání. Zvláště ženy neplodné rády
 jim nadbíhaly domnívajíce se, že nabu-
 dou plodnosti byvše mrskány.

Abby od takových neřestí a skutků Krista
 Pána nehodných zdrželi se věřící, ustana-
 vili horlivější biskupové právě naopak
 tyto dny za postní a prosebné cíli kajíce,
 čímžby se od pohanů značně ličili; asi
 tak, jako za nynějších dob na mnohých
 místech v ostatcích tridenční pobožnost
 před vystavenou nejsvětější svátostí
 po 40 hodin v chrámě se konává, aby i
 tím Křesťané od rozpustilých rozkoší
 vzdalováni byli, kterých jsou podnes

stopou otrockého pohanství. Mezi řečními hlasateli zákonů vynikají sv. Chrysostom, sv. Ambrož, zvláště pak ale sv. Augustin, jenž napomíná své svěcené, aby novoročního dne svatěji, pobožněji a mravněji se chovali, nežli. pohané, říká: „Pohané vyskají v zpěvu ze smyslné radosti a lásky, vy ale obveselte se hlášením slova Božího; oni chvátají do divadel, vy spěchejte do chrámů Páně; oni se opíjejí, vy ale buďte stridmi a postte se!“

Těži: Koncilia, k. p. Tourské (567), Toledanské (633), Trullanské (692) odporoněla v týž čas po dva dni půst a zapovídala všeliké účastství v pohanických radovánkách. Byl tedy 1. leden den postu a pokání za prvních časů Křesťanských, než ještě v X. stol. cítil se Otto biskup Verčelský pohnuta, zapovídati křesťanské radovánky na ten den. —

Když pak později pohanství zhaslo, přestali Křesťané tento den co Kajíci a postní konati; proměnili ho ale v den slavný totiž v nábožnou památku obřezání Kristova. Od kterého času však nastalo v den 1. ledna slavit slavnost obřezání Páně, nedá se určitě usati. Od IX. stol. zdá se, že se slavil 1. leden co oktav narození P. J., o čemž také mluví „Sacramentarium Gelasianum“ a sněm Mohučský (z r. 813 can. 36). O slavnosti obřezání Páně v den 1. ledna jedná Koncil Tourský (z r. 567), Sacramentarium a Antifonarium Řehoře Velikého.

ho; neboť poukazuje na tento svatek připomínají, aby věřící k setení sv. obřezky Spasitelovy v první den nového roku novými se stali a duchovněm a působem obřezali své uši ode vši proskvrny hanebného slychání, své oči, aby nic okavného neviděli, svůj jazyk, aby nic nepravého a křesťanského nemluvíli, své ruce, aby nic nečinili a vůbec nemyslili, co by vůli Boží se protivilo. —

Jest však i zvykem, že na tento první den nového roku sobě lidé všech škoro stavů blahopřeji a dary věnují. Tento zvyk má svůj původ v dávnověkosti pohanické, jmenovitě ale ve veřejném životě starých Římanů. Tři král Tatius, jenž s Romulem vládaril, obdržel darem na první den novoroční ratolesti z háje bohyni „Strenu-e“ zasvěceného a považoval tuto počtu za věstbu dobrého osudu. A od těchto časů vešlo u Římanů v obyčej, že sobě prvního výročního dne dary dávali a spolu blahopřání spojovali. Později i Křesťané sobě tyto malicherné obyčeje osvojili, které ještě v nynějších dobách živí, ba v některých krajích, stavech a rodinách v jakousi pedanterii přecházejí. — Jelikoli ale zvyk se stává druhou přirozeností jak u jednotlivcův tak i u celých národů, tedy nelze nám snadně od tohoto zvyku ustoupiti; neboť přirozenost nedá se nikdy zapřítí. A protož dávající sobě vespolek dary a přejíce sobě štěstí k nastalému novému roku,

rozjímejme také, že nejvzácnější
dar s nebe nám dnes dán byl k nové-
mu životu ve jménu Krista Pána, jímž
pojmenován byl Spasitel náš. —
Konečně přejí také našemu „Museumu“
mnoho podpory, darů a rozkvetu a
jeho dopisovatelům nevyčerpatelnou míru

vytrvalosti, přílnosti a chuti. — Těm ale,
kteří doposud při vši své nadanosti neteč-
nými zůstali, posílám darem významnou
březovici, již sv. Mikuláš před třemi
nedělemi pohodlným a líknavým velen-
chům nabídl, aby je ze spanku probudila a k
cílemu spoluvčinění donutila. —

V. x. y. —

Na den sv. Václava.

1. Vroucho Královská Praha proč se skvoští,
V šperky ozdobné tu nevidané dřív,
V šat, aj svátečný s takovouto pílí
Dneska odíváš?
2. Proč ta náramná tlupa venkovníků,
Statně Kračících, veselých i tvářů,
V tom malebném tak kroji k vám nyní se
Kvapně ubírá?
3. V chrámě proč krásně plyne libovůně,
Kněžstvo tam četné nachové ve rize
Prosby převržené z lidu úst i ze svých
K tvůrci vysílá?
4. Ažta! přiblížil, velelitáný nám,
Den trojí vzácné se památky z lůna
Závojem temným lidem ukoytého
Václava český!
5. Pod Tvojm žezlem dlela v míru stálem
Vlast ta překrásná, ve jejížto lůně
S Kvost za nejdražší mluva jména česká,
Václave vládce!

6. V mládí již něžným rukou Tvou uvykla
Báby u gložně vždy promáhat, v řeši
Tvé slyšán pláč vdor ni sirých nebýval
Václave otče!
7. Lilije Krásná, nevinou poverdy
Pěstována jsouc, dala Tvému vínku
Krásu v nadhvězdových zrozenou ve rájích
Václave světče!
8. Prosby přednášet Boha k trůnu ráčím,
Těž i přimlouvát se za nás hlasem svým,
Pán by nám zemské udělil pro spouti
Bláhu nebes Kou.

- r.

Dějepis hudby kostelní v obrazech.

IV.

Křesťanská hudba kostelní v počátcích a něco o varhanách.

Že již Židé měli jakési melodie při pění žalmů, nedá se pochybovati. Ba lze a to ne bez důvodů souditi, že David sám mnoho takých melodií složil. Židé pak přijavše náboženství Křesťanské, zpívali i nadále žalmy své dle původních melodií a tak se stalo, že posvátný tok oněch vnesených zvuků přesešel do církevní hudby naší. V prvních stoletích zpívali Křesťané ponejvíce v žalších šerých katakomb, utiškovaní jsouce odevšad a zpřev ten musel býti zcela jednoduchý ač ve

lebný, jelikož vystupoval z prsou rozzechvěných čistou láskou k Bohu. Nicméně se však užívalo i hudebních nástrojů. Justinus, mučedník, jenž r. 131. věru Křesťanskou byl přijmal, ačkoliv zamítá nástroje, ku kterýmž se tancilo, skákal a křepečilo, jak se to dělo při Bařhanáličích, přece dovoluje hudbu v kostele právě: „Slovo Boží zůstane slovem Božím, ať je rozvažuješ uvnitř, ať hraš, ať zpíváš.“ Sv. Basilus rozloživ rozšíř žalmu a hymny dokládá: „Když se hraš na nástroj, jmenujeme to žalmem

anebo jak sv. Hilarius starší
Basilia, jasněji vysvětluje: Žalm
je, když se hraje na nástroj, aniž
by se k tomu zpívalo, odu však ane-
bo canticum, když se jen zpí-
vá, canticum psalmy pak, když
se zpívá k nástroji." Z toho vysvi-
tá, že se okolo r. 360. — tenkrát to-
tíž onino otcové^{jší} — kostelní hudba
ve tři různila způsoby: ve zpěv
bez průvodu, v hudbu bez zpěvu
a hudbu se zpěvem.

Saké však byly nástroje ty, nebo
s určitostí udati. Varhany to neby-
ly, jelikož jejich vynález v pozdě-
ší pradá století. Bergomas a Gene-
brandus vykládají, že Boëtius,
onen věhlasný filosof, počtář, bás-
ník a mučedník, r. 515. jakési Chi-
tarinum instrumentum musicum
vynalezl. Volateranus, Platina a
Eranzius připomínají, že papež Vi-
talianus, jenž žil za panování
Konstantina III. okolo r. 653. „organa“
vymyslel a do kostela uvedl, aby prý
se dodalo hudbě mohutnosti a
ladu. Vilem Perkinsus, profesor
na vysokých školách Kantaburi-
ských v Anglii, tvrdí, že se varhan
roku 660, jini, že teprve r. 820, po-
prvé použilo při službách Bo-
žích. Dle jiných opět nejstarší var-
hany v Evropě prý jsou ty, které
císař Konstantin r. 742. aneb 757.
Králi Pipinovi, otci Karla Veliké-

ho, poslal aneb dle jiného vykladu,
které Karel Veliký z Bagdadu, kde je ja-
kysi zajatý rytíř křesťanský, byl shoto-
vil, od Harun al Rasida obdržel a v ko-
stele Sainte Corneille v Compiègne po-
staviti dal.

Z toho všeho jde na jevo, že se určitě ne-
dá, kdy vlastně varhany vynalezeny
byly, a tím méně, kdo jich původcem.
Dále nevíme, jak z počátku vypadaly.
To však je jisté, že mizerně u porovna-
ní s našimi nynějšími sebe špatnější-
mi, neboť měly jen 15 pišťal a do těch
se dýmalo ze 12 měchů, které se vyspi-
čovaly z kováren. Takové varhany byly
v Jeruzalémě a sv. Hieronymus o nich
píše, že se při hraní dělал šramot, až
ho bylo slyšeti na hoře Olivetské, ja-
ko kdyby hřmělo. Aventinus vypravu-
je, že Baldricus, kníže uherské, odpo-
runcil císaři Ludvíku Piří jakéhosi kně-
ze Řehoře benátského, který byl vysta-
věl varhany „instrumentum hydraul-
icum“ nazvané, protože se ladily vodou.
Podobného cosi vykládá Henricus de
Erphordia o Gerbertu, biskupu Remes-
ském, nápotom něm papeži Silvestru
II. vymyslel prý totiž pomoci matema-
tický varhany, které se ladily teplem vo-
dou. Celé ty varhany i s pišťalami by-
ly mosazné nebo měděné, měly jen jed-
nu řadu pišťal a vydávaly rozličné
tóny dle síly vody do nich hnané. Pově-
jí (jak Leander píše) také ze skla a ala-
bástru se dělaly varhany, arcit jen co

něco zvláštního.

První však našim podobné varhany vydělány jsou v Benátkách r. 1312. Byly však velmi neohrabané; klásky měly šířku $\frac{1}{2}$ střevice a mačkaly se pěstmi nebo lokty (Orgel pflagen). Nejstarším virtuosem se jmenuje Antonio Squarcialuppo 1430. Bernard s příjímím „Němec“ rozšířil varhany o celou oktávu a vynalezl pedale 1372. Od toho času se zdokonalovaly varhany o překot. O zlepšení měchů a jejich tlaku se zárem se pokoušeli Förner 1677, Grenié 1811 a před ním Kaufmann 1808-10

a Vogler († 1814) a o rozšíření objemu přistál Piantanida hlavně vynálezem slončeniny cínu a olova.

Největší varhany pro j. stojí v Harlemu, mají 60 rejstříků s 8000 pišťalami, z nichžto některé jsou 38' vysoké a 5' hluboké. Tini tvrdí, že varhany v Kostele sv. Petra v Římě se 100 klasy jsou největší.

Vynález varhan je nad míru důležitý pro hudbu kostelní, jelikož nástroj ten velebností všechy ostatní předčí.

Pro tuto svou důležitost připisuje se také vynález varhan světic; totiž sv. Cecilii, ač bere všeho základu historického.

R. i.

Vánoční písně valašské.

Kredo.

(Ukončení).

1. Báča. Hopsa, bratrové, k vám pospíchám,
tak společně běžím, sotva dýchám.

Sbor. Proč tak běžíš, bratříčku,
proč nejdeš pomáličku
chovilkem k nám?

Báča. Běžím rychle Sbor. doline!

Báča. A nesu vám Sbor. novinu,

Co pak tá v noci nese – snad poblídl v lese?

Báča. Ach bratrové nejmilejší – radujte se.

2. Báča. Tuž se narodil ten Mesiáš,
o něm povídal ten starší náš,
Sbor. Že má s nebe stápniti
a nam se naroditi
Spasitel náš.

Báča. Tuž ho máte Sbor. v Betlémě,

Báča. Leží nahý Sbor. na seně,

Sbor. Pozpěšme rychle k němu – a něco darujme mu,

Báča. Co kdo máte, posbírejte – a neste mu!

3. Báča. Já dám Kožuch ten můj drohý,
by nem obuv, však je nahý!

Sbor. Poho on nechce míti,

v kbech nechce choditi,

jest těch pravý.

Báča. Což mu tedy Sbor. vezmeme,

Báča. Tyž tam k němu Sbor. přivedeme?

Já s k němu provedu – a vezmu flak medu,

Báča. A já mu dám flak medu – na kolibu.

4. Báča. Ondro, ty vezmi máslo flak,
pětkae jahňátko, vezmi Mačku!

Sbor. A mléka taky lžičičku,

aby měl na kašičku

vezmi Mačku.

Báča. Báči mu raděj šor. smetany, Báča. Na Kolena padnem, Benediktus nemá' ničeho zlástného,
Báča. Nebo ta je šor. propáný; budem ho žádati, a je rozluštěnější než ostatní zpěvy.
Šor. A já sem dosti v strachu, at' nás víc neručí. Šor. Poslyš Ondraši - co si nás strach
nemám jeat trochu brachu; tu spolu klárali.
Báča. Však on ti ho jest nebude Šor. Budem ho objímati, z oblaku
mily' brachu. ruce, nohy líbati, vzpomíněj, - běhy a střílej
z pluháku!
5. Báča. Vezmi ty šrutku, měj Janičku, Báča. Nact' strach co chce, zaji'mej ovce - žen domů,
a pokračujme pomalíčku! aby sa smilovali náct, hojný rohl' dakti. by sa sehnali,
Šor. Nechtějme sa meškati, Santikus. nešmakovali - někomu.
pověme ho přivítali, Pastýři přišedše do Betléma
dary mu dakti. přivíj: Pastýři přinesou dary, a prosí za úrodu
Báča. Idi ty napřed š. Antonín, Šor. Prosimy tá Kriste narozený, glášte jak Adam slovy:
Báča. však's osoba šor. účadní; rač dakti sou milost žit na zemi, Ta' jak Adam - tebe žabátn,
Vítej nám narozený, světe obcovati - tebe milovati prožehnej nám naše - na boráck valaše
choálímý tá na zemi! do sklo nečat. vem do nebe duše naše.
Báča. Pochvalen buť Jez'is Kristus Báča. Nechtadme již více Při styms buď' Báča pastýře p'íkajm
mezi všemi. — slovy: Chasť ostávejte - provádem vám,
Voffantoriu opatkuje se jinými jak vstát nechcete. Když nám
slovy děj známý; pastýři sebrav- - veda svojí zbraní každý k poen,
še dary přivíj: to nám provádem beže spánu! -
Šor. Co námý, to, d'ámý tomu Tánu, Pro prožehnáni' ovčáci deklujete spasilak.
prijme naše študo pod ochranu, louči se s přáním, by se s nim v
a uvede duše naše do věčné radosti. nebeském stann opěť sešli.
do salaše Šor. A tak duše postmadi. Měa jako i jiné podobného
v rájskou bránu. kop do nebe poleti; směru zpívají se na Valaška
Nijai napomíná Báča ostahí: nam ho budem choáliti každoročně o v'ánocích, o koliv
Báča. Jez' k němu přindeme, na věky selektili. se učitele' všemožně snaží o vyml-
na mňa sa d'evajte, keni' jich. Zda-li se oler jinou
co já dekat budu hudbou zarúčit' Valašim, o
to i vy deklajte. rýtky, jak by se do ně vyšinosati tom by se dalo velmi prochybnati.
chtěl.

Poznámky. Povýk = zvuk; počít = slyšeti; kláral = sládo; ruč = vyšet; hrudka = syč; sajákal =
mošre; báča = hlavní valaš, táč báče, jenž se obírá výroběním syra a žiněise, a jen
malokdy za ocenění jde; urda = lepší syrovátka ovčí, žiněise; faska = nádoba.

Listárna. Tánu - t - , Potkrajte dale, at' na neplatné chyby v prosodii dobře; upotřebíme však
prozdějí, až budou = skřivánci zpívat. - Potkusta se tážiprose, byla by nám vítanou.

Antroz Vilény.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chvilka,
Slasti Christus, tučnou cnosti krásou
Choť církevní a mzdou lidí spása.*
Fr. Šušil.

Číslo 6.

Tážeš se co pokora je?

*Tážeš se co pokora je?—
Na puvahu nelpi světa,
nezná stopky jeho ráje,
z prachu k nebes tajem z lehá.*

*Tážeš se co pokora je?—
U jiných jen cnoty hledá,
neráda jich chybám láje,
snížit' črta nitky nečá.*

*Tážeš se co pokora je?—
Bolí ji plodí chvála lidí,
v liché ukrývá se kraje,
nejmenší se ráda víví.*

*Tážeš se co pokora je?—
Styží se a kvítke jví,
jehož mnohý vůni saje,
kvít roků ovce vnáče neví.*

— a.

Rády v církvi katolické.

*Rády vůbec jsou úzce spojeny s církví
katolickou, ano zakládají se zcela v duchu
církve, jsou církvi křesťanské potřebné.
Právdu toho uznávají i jinověrci. Aneb*

*zakládali by protestanté, anglikáné
podobné rádem katolickým spoličn-
osti, kdyby nebyli přesvědčeni o tom, že
církvi křesťanské takových je zapotřebí?*

A protož, dohodu církevní katolická, dohodu křesťanství vůbec blahodárně ve světě působiti má, potud dostrávají řády duchovní, potud vezdy nové povstanou, by rozličným požádáním časovým vyhověly. Ano, nestračují se tvrditi, že právě v řádech nejvíce se jeví láska, ctnost, křiv k pokroku, ačkoliv protivníci její ve směr tvrdí, že by řády, co starověké haraburdě se již samy, kam patří, složitě měly, že by se o nich jen jako o staré báje mluvíti mělo. Ano protivníci samí, kdyby jen chtěli trochu se obeznámiti s dějinami, kdyby jen poněkud si uvedli na mysl zásluh řádů církevních a člověčenstvo, museli by souhlasiti s tvrzením mým.

Duchovní řády byly pro všechny časy a všechny církve školami pro vzdělání řádného, zbožného a učeného kněžstva; mniši byli nejhorlivějšími učitelé, nejsilnějšími sloupy učení křesťanského mezi rozličnými národy; oni jsou známkou ušlechtilého křesťanství, živé to vzory evangelických řádů.

A kdyby za našich časů mniši navždy sobě nevydobyvali zásluh, museli bychom je ctili pro hojnost zásluh již vyšebylých; avšak nalozáme na nich v každém časů nových zásluh, nalozáme vždy nové řády, kdykoliv potřeby a okolnosti časové jich vyžadují.

Přijí bylo zapotřebí, aby divocí národové severních krajů evropských přivítali stálému obydlí, by se seznámili s výhody vzdělanosti, rolnictví a domácího života, aby získání byli více křesťanské: tu založil slavný muž, sv. Benedikt první řád. Benediktini to byli, kteřížto pra-

lesy severně vykořenili, kteřížto vzdělávali půdu, pro kterou stříva noha lidská nebyla snad nikdy hrácela. Synové sv. Benedikta to byli, kteřížto shromážďovali okolo sebe zdivočilou mládež, ji vštěpovali první základy uspořádaného, společenského života.

Nestračujíce se provésti strašných a zdivočilosti národů spěchali tu sv. staustin k Angličanům, sv. Bonifác k Němcům, sv. Ansgar k Švédům a Dánům, a zde slovem a příkladem získali národy tyto Poku a vzdělanosti.

Přijí jeak časem nejen lid, ale i kněžstvo křesťanství své rozmnožování v prostopásném životě, v nevědomosti a necnosti sobě libovali pítalo; když biskupové, arcibiskupové (dvořeni) smohutněvě nad ostatní knížata světská lidu pohoršení davali, stavíce mu za vzor sebe, nikoho ctnosti, nýbrž obžerství, chlípmosti a jiné porosti; když takto knížata církevní, místo aby co světla od Krista ustanovená lid vedli k ctnosti, podávali protivníkům zlaště Valdenským novou zbraň proti církvi; když národové pozvolna divocí k duchovním svým prastarým byli přelžili: tu povstali nové řádové, řádové to sv. Františka a sv. Dominika, kteřížto opovrhnuvše statky, pozemskými, přičinotou mravů a svatosti života, nový podali důkaz, že církev sv. přičině se slovy sv. Evangelia národům sloužiti dovede.

Přijí časů, když zapotřebí bylo chrániti křesťanství proti útokům zřevého nevěře, když se měla postaviti proa-

ka proti asiatské zdivočlosti; když měla země, po které svatá Ispasitele noha kráčela, která pila sv. Krev, a kříž sekoací, když uchráněna měla býti před zpxuzněním kutečho Turka: tu povstali nové řády, řády Templářův, Hospitalitův a německých rytířů, kteréž se spojivše život mnichů se životem bojovným a vzavše slova sv. Pavla, šli v boj, leknout děje spasení, meč Ducha sv., majíce pod pásy ná bedra pravdou a obličeni jsouce v pancíř spravedlnosti, poráželi blud, nevěru a křivni lebe křesťanů. -

Avšak nečíslný počet křesťanů upěl v otroctví Turků. Mladíci křesťanští se povíjeli pod bičem pohanů jsouce v nebezpečení, ství, že mimo svobodu i víru svou ztratí. A hle, Bůh vzbudil v církvi muže slavné jako sv. Jana z Mathy, a Petra Rolaska, zakladatele nových řádů (bratří sv. Trojice a bratří bl. p. Marie), jichžto lidové sbírajíce přispěvky mezi věřícími, vykupovali zajaté, ano sami za otroky se zaprodali, zásoba-li peněz na nepostačovala požadavkům nepřítelů. -

Poněže, když církev svatá, věčně pravá a neomylná národů učitelka opět od protivníků zneprohýžována, když škála Petrova již již v nebezpečení největším byla, když bludy více a více se šířily ano skoro polovice již národů evropských v nevěře utonouti měla; když kněžstvo více a více nebylo zachráněno, když rostoucí nevěry; když protivníci na důjice se nad úspěchem učení svého, protivníci, proti věřícím všech, i nejhaneknějších prostředků ku jejich pokolení užívali dle zásady: účel posvěcuje prostředky; ku pravím, když skoro se podobalo, jakoby brány

pekelné již v kálu Petrovi přemoci, měly; hle tu opět povstávají nové řády a učení církve opět vítězí nad bludem. Takto Dominikáni proti Alkingenským, tak Jesuité proti Lutheránům, proti Kalvinským hájí učení Kristovo. Pod jejich vedením zkvétají školy, oni v krátkém času mezi národy upevní opět víru a rozšíří ji do nejodlehlejších krajů Asie a Ameriky, by takto nové věrce bylo církvi křesťanské místo někde-li uschýlých. -

Křesťanův zanechala pro sobě tak zvaná a slavená reformace památek. Lid sloutým boji satořka zdivočil, škol, chrámu nikde nezbylo, lid nejen u věcech víry, ale i v jiných vědomostech do větší verdy klesal netečnosti: a o pět nové zřízeny byly řády, jenž ka u, kol sobě položily, lid poučovati, zakládati školy pro mládež a přestovati vědu a umění. Vidíme tu Piaristy, Barnabity, Oratoriány a v čele všech Jesuity. -

A konečně za novějších dob i láska křesťanská chladnouci počala. Boháči shromážděně všechny statky v pokladny své, hnusnými prostředky, chudší třídy lidstva o vše připravili. A za našich dob, když chudinou každý opovrhuje, když boháči nedbají na zdraví a síly třídy pracující jen vlastního zisku hledí a chudinu, co pouhý mechanický stroj k obohacení svému spotřebuje; když již stáří a nemocí k práci neschopnou vydává, nouzi

a kladu, když o duševní blaho otroků takto
vých, méně jistě než o tělesné, postaráno bý-
vá: tu opět vidíme nové řády provostů, vi-
díme kongregace Trinitářů, jsou to milosr-
dní bratři, Theatini, milosrdné sestry, se-
stry sv. Karla Boromejského, sestry božské
ho Spasitele a jiné, kteréžto ujímají se ch-
doby, učí dítky dělníků více a rozličným

úžitečným v věcm, pečují o nemocné, slušně
pochovalují mrtvé, obličejí nahé, těš-
nuzné, všem jsou ku pomoci, kdo jí potřebuje.
A takto z několika slov, z několika pří-
kladů snad dosti zřejmě vysvitá, že pravý jest
výrok: že církev sv. právě v rádech jeví
lásku. Ku potrochu, že zna potřebný čas
a že v, jak by jim také vyhovělas.

... u. . .

Holubice.

Což ta holuběnka samotinka sedá ?
Což se v šumě kryje na vysoké větvi ?
Snad že hluk ji světa v samotu zaplašil ?
Či že k uchů došly holubce ji stony ? —
Neplašily v šumu^(šum!) stony holuběnku,
Ni ji ryky dronů u samotu hnaly;
Přehl pal ji hnědo teple, ven ji plašil,
Ka temně když noci křivlaký vznítknul
Na vesnici. Oblétala dlouho — dlouho,
Posedala v poli, u výš vpičla sivou;
Vrtkla mutně z hřela něna sivo — siva,
Nespatřivši v kole miláčkého druka;
Lhormoucena v šumu zabacíla slinnou
Sedla sestka tamto na vysokou větev,
A sed samotinka holubce tam čeká.
Lda on vletne na větev k ní ze vsi dělné,
Lda ji zrobačkuj — neví.

B.

Dějepis hudby kostelní v obrazech.

V.

Sv. Ambrož a Řehoř, školy zpěvácké.

Posledním obrázkem mluvili jsme o hudbě
kostelní vůbec; nyní si porozprávíme o zpěvu
zvlášť. — Sv. Pavel napomíná věřící, aby zpi-

vajíce žalmy, hymny a písni Duchem sv. naplně-
ni byli. Zpívá se tedy a to velmi zbožně, jak
nám to i Plinius a Eusebius storgují. První

však muž, který se postaral o zvelebení zpěvu, byl sv. Ambrož, biskup Milánský a jeden ze čtyř velikých sv. otců latinských. Pocházel z vážené rodiny římské a narodil se okolo r. 340. v Treviru, kde ptec jeho úřad místodržitelství nad Gallie zastával. Po smrti otce odebral se sv. Ambrož do Říma a stal se advokátem. Od císaře Valentiniána I. obdržel (370) prefekturu v severní Itálii, kde si bez lásky všech (věřících) pořádaných získal. Když (Amauriosus, biskup Milánský r. 374 zemřel, povstaly hádky mezi pravověrnými a Arianými za příčinou volby nového pastýře. Sv. Ambrož přichvátal, aby zjednal pokoj; tu však zvolalo jakké si dítě v xátupu: „Ambrož buď biskupem,“ a – celé shromáždění opatřovalo slova dítěte. Sv. Ambrož se dlouho zdráhal, nemaje znalosti obřadů církevních, ba nejsa ani pokřtěn. Když však císař volku jeho potvrdil, přijal pastýřský úřad, dal se pokřtiti od pravověrného biskupa a posvětil, na křtění a xastával své důležitější postavení tak, slavně, že Ariané hlavně jeho působením moc svou a vliv ztratili.

Sv. Ambrož proslul mimo boje Ariany i jinými xastupami o křtění. Klepěl totiž liturgii, která až do dnešního dne v Miláně se zachovávala a ambrosiánskou slove. Tak se ujmul kostelního zpěvu; uvedl ho v pořádek, přijmul od orientálů psalmodie již vyvinutější a obohatil ji vlastními hymny a jinými náboženskými básněmi. Imenovitě se

mu připisuje uvedení zpěvu antifonárního v církvi západní. O jistosti melodii nelze mnoho říci vzhledem k hlubokým kádáním. Ten to víme, že zpěv jeho měl více melodie než dřívější a že byl opatřen časoměrnými známkami. K tomu se výborně hodily jeho a vřetevníkův (Hilaria + 368) uklazené hymny, které xjmu sice postrádajíce, do časoměrky dokonale byly. Modulace nemohla býti příliš velká, jelikož se zakládala jen na čtyřech autentických stupních řeckých – dorické, pygické, lydické a myaolydické. Nicméně však zpěv ten všude nalezl oblibu, tak že před zpěvem gregoriánským napořád panoval. Gladi spisovatele naznačují zpěv ambrosiánský co něžný a liberný, zpěv gregor. co vážný a slavný vždy přímý a tajuplný. Od sv. Ambrože při pochůzkách také nápisů ku procesím a k „Pater, noster.“ Ba i „Te Deum“ jemu někteří připisují, avšak neprávě; tento snad od něho pochází, nápis však náleží pozdější – gregoriánské periódě.

Sv. Ambrož zatemnila z nendhla jiná hvězda, jenž vyšla na obzoru kostelní hudby – sv. Řehoř Veliký (590–604). Ten to nad míru proslulý muž řídil hluboce potřebu liturgie hudby zvelebení. Jemu bylo ponecháno, aby uvedl v bohoslužbu zpěv svatých obřadů důstojný. Především zavrhl (599) soustavu seřazenou starořecké hudby a přijmul soustavu oktávovou pojmenoval jednotlivé tony jednoduše prvními sedmi písmeny abecedními (a, b, c, d, e, f, g). Tak obírat

nápěvy pro Antifonale a Graduale a upra-
voval je dle hudební modulae; jiné zpě-
vy, kde jaké dobré nalezl, snesl a ob-
hatil novými a opatřiv vše notami, vy-
dal celou sbírku tu co předpis pro ce-
lou katolickou církev. Zpěv gregorian-
ský byl jen jednohlásný. Objem antifon
a písní přesahoval zřídka kvintu, ok-
távu skoro nikdy. Co do časomíry an-
dy byly jen stejnodobé, ač již, sv. 8. st. b. z.
časomíra byl průchod zjednal. Teprv
v osmém století počalo se poznova-
not různodobých (celých, půlek a třetin)
při zpěvu kostelním užívati.

Sv. Řehoř, aby zpěvu toho dů-
stojně mohl poukřiti, založil zpěvácké
školy a zlepšil staré již od papeže
Gylvestra I. r. 339. zařízení podobné
ústavy. Školám těm vykázal mimo
zvláštní duchovy dva byty, jeden v
kostele sv. Petra, jiný v Lateranu,
a sám vyučoval hachy ve zpěvu. D
obou školách se vydržovali ti, jenž
dobře zpívali, na útraty škol a poz-
ději se stali papežskými komorníky.
Byli-li hoši ti urození, vychovávali
se hned z počátku u dvora papežského
a obdrželi od archidiacona právo
sedati na jakýchkoli povoláních s štre-
ním. Pak byli povýšeni (dle Codex
Sacramentorum) až na podjáhenská
Státní však a knězi nikdy se nestáva-
li.

Školy ty rozprohnuty byly na vícero
sborů, které vůkol oltáře korunně
řádky zpívali. Ktu Primiceriovi, jenž

všechny zpěvy započínal, druzí se Cantor
Primus, Secundus, Tertius a Quartus, kte-
ří se jmenovali Paraphonisté; mezi nimi
spět „Quartus“ byl vyxnamenán tím, že při
menších slavnostech zastával místo Pri-
miceriovo a chybující zpěváky udával pa-
pěři - jmenoval se buď „quartus schola“
aneb „archiparaphonista.“ K těmto zpě-
vákům dospělým připojeni byli „pueri cantores“

Úřad „primicerio“ byl až daleko do
středověku znamenitou důstojností, kterou
i biskupové i kardinálové nepohrdli; pri-
miceriovi totiž byl celý klerus, co do zpě-
vu a čtení podřízen a úřad ten vyžado-
val tudíž rozsáhlých vědomostí.

Když se v druhé polovici středověku
všude farní školy zřídily, spojil se úřad
kantorský s úřadem učitelským a tak
obyčejně jeden muž stačil, aby se školáky
zpěv kostelní obstaral. Dle potřeby zjed-
nalisi kantori pomocníky, succentory, kteří
při menších slavnostech místo nich úřa-
dovali. Kantori ti byli mnohem do-
nalejší našich nynějších venkovských
učitelů, protože znali latinskou řeč a
snadněji mohli pořádný zpěv zříditi,
jelikož jejich žáci byli zavázáni při něm
účinkovati. Když se později začala v ko-
stele uváděti hudba figurálná, brávali
si kantori co pomocníky tak zvané figu-
rálne kantory, kteří se starali o hudbu,
kantori pak sami přechovali o pořádný
zpěv chorální. Ponecť však se poča-
la figurálná hudba příliš roztahovati,
tak že se zpěv zpronevěřil, dusil a vážnost
kantoriův včichledě klesala. — R-i.

Pavel Josef Šafařík.

Slušno-li, aby každý národ u věčné památce choval jména mužů vědou neb umou proslulých, tím více to slušno, ano dlužno, tito-li při všech svých snahách a pracích, nemajíce naděje na odměnu neb oslavu jakoukoli, stálý obráceli zřetel k vlasti a národu, jemuž přináleží, byli-li i v lici ve vědě i horliví, v lásce k vlasti své. A do této řady na místo neposlední kláskti nám přijde P. Pavla Josefa Šafaříka. Onť zajisté se o tuto vznešenou palmu pokusil a nadšen pravou k národu láskou, vynikaje důmyslem neobvyčejným, učeností podivuhodnou a jílí neunavnou, nadto pak povoláním k vědě puzen vznešeného toho cíle též dosěl, ač mu předčasná smrt úplně úkolu dovršení, nemožným učinila.

Žal hluboký zmocní se myslí, pomní-li na mýjivost i toho nejkrásšího, nejvznešenějšího, a neukojitelnou vzhářá srdce touhou po tomto mužě, jenž prost' všeliké žistnosti a sobeckosti, v krutém boji s nepřemi, vým osudem, uprostřed trudu a hrozičeho nebezpečí, vše, co měl, své jmění, své vzácné síly, ano i život svůj svému národu věnoval.

Touty, v jejichž úvalech valná část historie slovanské se odehrávala, zároveň ale i ukryta zůstala, ty stály hoře a přec tak milé, jenž nám daly prvního a předního pěvce všeslovanského, jsouť Kolébkou i tohoto genia, pod jehož dovednou rukou ledová ků-

na dějiny naše drahně, věkův pochyvavší zjihnula a pochoděň jasná, rozžata tam, kde dříve čirá rozprostírala se tma.

Pavel J. Šafařík narodil se dne 13. května r. 1795 v Probelárovi na muherstém Slovensku. Studia svá nastoupil r. 1805 na evangelickém gymnasiu v Rožnavě, odkud se 1808 odebral do Dobšíně a r. 1810 na evang. lyceum do Kežmarku. K vůli dalšímu vzdělání odebral se r. 1815 opustiv otčinu, na universitu Jenajskou. Roku 1819 stal se professorem a později též ředitelem gymnasia v Novém Sadě, složil, ale r. 1833 místo toto a přesídlil se do Prahy. Tu stal se r. 1837 censorem knih českých. Čestného povolání ku professuře slovanských reči a literatury na universitě Berlínské r. 1842 nepřijal, chťeje své síly slušbě vlasti své věnovati, učiněn ale téhož roku kustodem při c. k. bibliothéce Pražské a roku 1848 stal se bibliothekářem tamže. Po 12-letém blahodárném působení v úřadu tomto, dopřáno mu kabinetským listem císařským od 30. října 1860 čestného odpočinku, kterého však dlouho neužil, neboť zachvácen nemocí, následkem přílišného xtrmání práci neustálou za mladších let skonal již 26. června r. 1861.

Spisovatelská činnost jeho byla hojná a pojetá. Literatura naše ho-

nosí se značným počtem výtečných spisů z pera Šafaříkova; mimo to použil mnohdy i jazyka německého k pojednání o věcech slovanských a k rozšíření vědomostí o nás. První spis, s kterým mladistvý Šafařík veřejně vystoupil, byla r. 1814 (v Levoci) vyšla sbírka básní pod názvem: Tatarská msa s lyrickou slovanou. V nastalém v té době

běhů mezi zastávateli příkvatku a časomíry, přidal se Šafařík k straně prostěší a vydal ve spolku s Palackým, Benediktem a Jungmannem r. 1818 (v Písejnovku) spis proti Hněvkovskému a druhým obhajcům příkvatku, v něm hájeno pohrdanou časomírou proti příkvatku a pobádáno k cílému tvůrčí básnickému. K spisu tomuto přidány též krásné i svěžestí myšlenek i bezúhonnosti mluvy vynikající básně.

(Pokračování)

Slavo divěnné.

Pálná účast v zasilání prací pro Museum, duchovní to středisko naše, a horlivost mnohých milenných koalumů jest nám zárukou jareho rozkvetu časopisu našeho. Těšby tato chvalná činnost během roku neremotela, a pobudkou byla tam, kde doposud pro jatkousi nečinnost, aneb snad pro přílišnou skromnost a bezpodstatnou bázeň ruce k dílu společnému nepřičiněno. — Vždyť neje o to, aby každá práce zaslana byla hned výtečnou v každém ohledu (jak již často bylo připomenuto), nýbrž o to, abychom neunávnou pílí pracující přesným, vyčištěným a božád výtečným pracím se přiblížovali. Tato slova buděť zvláště řečena s. p. alumnům ročníku prvého, kterých nás dosud ni jediná, byť i sebe menší práce nedošla. Ale prvního prave roku alumnové mohou (ač dotrvá-li „Museum“ pomocí Boží a horlivosti alumnů) po čas čtyřletých studií bohosloveckých

náležitě prospívat v řeči své a ve slohu vůbec, upřesňují-li nojným spisobem příležitosti jaká se jim počívá v „Museum“. — Pro ověk již důkladným slohem vládně, dopisujíť ga tou přičinou, aby druzí, s duchem řeči méně obeznalí z něho sobě příklad berouce, na cestě k dokonalosti pokračovali. Ostatně buděť pamětlivi toho, že zvláště kněžám zapotřebí, za nynějších trudných poměrech uchopiti se vší horlivosti píra či nádeji literatury vůbec, aby lid špatných spisů nehladě k Dobrým, církevním zřetelů svého měl. Ten tím spisobem dočkáme se převratu utěšeného a naše literatura bude se o pět moci honositi jménem „literatura pianenská“ která již od přádel církve a národa s nadšením přivknuť bylo před nemnohými léty. Pravíme opět, neboť kotnžel i čísla naše literatura za nejnovější doby mnoho lesku pozbyla kalným nádechem novověké osvícenosti. Tento nádech chltěje opět sebráti, chutě přiložíme pilných rukou k národu roli dědičné, a Boha na pomoc vyzývaje s konečným vítězstvím minouti se nemůžeme. Red.

Ambrož Vilém

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží choůta,
Slasti Christus, tuůbou enosti krása
Chotí církev a moudrou lidí spása
Fr. Šusil.*

Číslo 7

III.

U hrobu sirotkova.

*Zvěstuj hrobko chudá, pomníku ze prsti ze černé,
plet' ve svém jakorous ukryla líně němém!
Náhrobník ni není položen na schránce na této,
jméno aniž vyrytě pokladu tvého vidět;
Jedno paříť zelená a mechem velehojně prorostlá,
s kvítkem teě velikým ze břeavého dřeva
Klása v schránce že té poslední dříme se spánek,
lidské žet' vložený jsou semo kosti rukou.
An na rovech tu leží vedlejších ozdoby skvostné,
věsti neadoba tvá, kosti své že chováš;
Prostě raucha i tvé, kvítkem netkrášleno žádným,
srdce že velmi jeví klíčila nauce jeho.
Velké hrobku druhou oďává hejno klečících,
jichž se oči hořké hojně raní se slaz;
Tvůj trávník vlašován hle rosou pláčů ni nebývá,
svých ni krotků paulník u hrobu tvého slavi.
Teě oduš nevanau h, nebi prosby a stesky bolestné,
nevěda doprovodil matčinu sám jsi ráhev.*

Však již dosti mi buď, neb vadnou vůle i věnce,
 málo po málu zlatě z hrobky i písmo mizí,
 Náhrobník skalný i věkům vzdorovat se zdá jící
 křís se mění, časovým stále hloďán jsa rubem.
 Měně milou stává příbuzným lété se hrobka,
 hloučkem jen bývá navštěvována malým;
 Dlouhot však nebaví ani ten se na místě na tomto,
 Dávno jedno ho zvyk semhle zálebně padí;
 Křís-rapudí se i tento pudí, sama ostane hrobka,
 péče ve srdci nedá místa památce jeho. —
 Nuž, spánek ve své zemi sladký teď spi, sirotku,
 přísně ve míru zbaven, nevědu prost jsi tuto!
 Neskýtal cílů ni potěch ti živému niádny,
 Dán tebe však věčný ve svoje sídla přijal.

Jste již dostatečně připraveni?

Doba v níž žijeme, jest velmi rozekhvána. Celý téměř svět zdá se vyřizovat se svých základů, na nichž až posud pevně spočíval. Dá se, že celá společnost lidská do jiných tvarů politického a společenského řádu přestoupiti se hotuje. Tyto tvary samy na sobě stále formy nemajíce jsou ustavičné obměně podrobeny. Proto to ustavičné kolísání, jež se nyní hraje ve všech téměř národů, proto ta nespokojenost, která každého ovládá, kdo jen poněkud s rozumem chladným a ničím nepředpojatým poměry jak politické tak i sociální pozoruje a sleduje, proto ta rozervanost, jenž nyní každou šlechtnejší snahu již vírošku podkopává a zmaňuje. Každý z nás jistě neblahý tento stav uvažujíc musí sebe

tázati se: odkud pochází zmatek ten, jenž nyní lidstvo celé v síť neabytných protiv a odporů zahrnuje, již nemůže nikterak uniknouti a k poznání přijíti, že pokračujíc bez ustání na dráze nastoupené nikdy cílu řádového nedosáhne. Lidstvo celé čene se v běhu orádném za svou duši, k svobodě odnáší se každá tušba, každá snaha, jež nyní hýbá hrudí celého člověčenstva. Často se již domnívá, že jí již dohání, avšak tato jakousi tajnou mocí jsouc puzena vždy uplácne a pádí letem urychleným před svým pronasledovatelem. V tomto ustavičném pádění aby lidstvo svobodu zachrátilo, volí rozličné cesty a stěhky. Mnozí dráhou pokroku a osvěty chtějí ji k ustání přinutiti a pak zmocniti se jí, jiní ji má dráha ona zdá se býti příliš obtížná a neochotná, chtějí celým světem v základěch nejhlub-

sich otrásti, aby pak ve všeobecném zmatku svobodu do své moci dostali. Avšak ani jedni ani druhí cílu sobě vytknutého nedosáhnou, neb dráha je jich pokroku a osvěty jest svůdná a liché, která v ustavičném becešti vybihají k svobodě, nevede, nýbrž od ní, víc a více vzdaluje. Inak druhých, kterým také věsti nemůž, neb kdo na psutinách všeho božského a lidského práva a řádu svobodu vítěpiti usiluje, tomu nejde tak o svobodu jako o tyranství a otroctví.

Tyto žalostné úkazy nejsou než následkem a výsledkem zřeknutí se všeho náboženství, vši víry. Chcejí sice svobodu, svobodu ale bez Krista, svoboda, jakousi víra Kristova, ve svém chová líně, jest jim jarmem, nesnosným jest jim padlým otroctvím, a to jen proto, že na udě drží lidskou smyslnost, že mase staví jejich chybám a žádostem, svoboda jimi hlásaná, ta záleží právě v uvolnění a rozpoutání nejvroušenější smyslnosti.

Také pak naše jest, stanovisko vůči pobouření této době? Inaše psalo musí rájstě býti, svoboda. Svoboda naše ale spočívá na základech víry, svoboda naše jest svoboda Kristova. Cesta, po níž i my k svobodě kráčíme, jest také cesta pokroku a osvěty, která ale nesvádí na becešti a zámezi, ustavičně na zřeteli, majíc pravé blaženo člověčenstva, jeho pozemskou a nadzemskou spásu. Než ale svoboda tato člověčenstvu zasvitne v úplném lesku, bude boj již nyní ve dení mnohem ještě prudší a zuřivější, bude to zápas na život a na smrt. A jak pak se připravujeme na zápas tento? Již jsme již dostatečně připraveni s pevnou důvěrou očekávajíc, že co vítězové všech svých nepřátel zbudeme?

Bokužel musím se přiznati, že většina nás hledí bez větší starosti do budoucnosti na přípravu k nějakému zápasu, ani nepomýšlí. Chceli kdo s prospěchem nějaký boj započítí, musí především k tomu hledět, aby si zaopatřil onu zbraň, již nepřítel proti němu bojuje. Boj tento je od katolických kněží, na něž především bouře nepřátelského vzteku dorážejí, až dosud veden byl s prospěchem tak, málým, leč hlavně v tom, že zanedbali ohlednout se po poměrech, jež nepřítelům v zástávě ní klamných jejich zásad služby převyšející prokazují. Hlavní nedostatky a slabost katolických kněží, jež jim v hájení víry katolické narámne byla na vadu, jest nedostatečnost jejich vzdělání filosofické. Namítne mně snad někdo: Katolický kněz má především dobře znáti Písmo sv., neb jest to kniha vrší všechny filosofie jsou zahrnuty a obsaženy. Jest rájstě pravda, že katolický kněz přede vším jiným znáti má Písmo sv. a učení církve katolické, vůbec, tot žádá na něm již jeho stav, aby po vítězství vědu toho jeho službě zasvětil celý svůj život. Avšak Písmo sv. samo povzbuzuje slova Božího hlasatele, by obrovice ducha svého vědomostmi filosofickými každému na pochybách o pravdě, některé tvajícimu počet vydati, mohli ze všeho, cokoliv rozumu a náhledům jeho se zdá, protiviti se. Jiného rájstě nemají smyslu slova Petrova (III. 15): „Pána Krista pověcujte ve srdcích svých, hotoví jsouce viděti k dosti učinění každému žádajícímu od vás počestí a nádeje, kteráž jest ve vás.“ Ještě jasněji projevuje myšlenku tu sv. Pavel říka

K. Třelovský (I. 9): Biskup má být bez úhony... pilně u drže věrného slova, kterého jest podle učení, aby mohl zdravým učením napomínati a ty, kterých odpirají, trestati. Co platí o biskupu, platí i o knězi. Slova tato obrátili si za spolnou věc, kterého svého působení muží, na které s úctou a dletem pohlíží celá církev katolická. Před ná prvnick dob křesťanských povstali z lůna církve muží, kteří prospýšlivě všechny filosofické soustavy svého času s nesmírným působili, prospěchem pro rozšíření víry křesťanské. Tak na př. všichni křesťanští apologetové jako Justin M., Athenagoras, Theofil, Hermias, Lactanc a j. hlásili hlavně ze stanoviska filosofického víru Kristova proti pohanům. Muží tito obrátili se především na pohanští panovníky a učence, kteří představovali sprostému lidu víru křesťanskou co čirý nesmysl a i myslně naličený klam, ano co pověru přírodní lidské se přičítající, svoje tvzení zásadami filosofie dokazující. Apologetům bylo tedy rovněž na základě této filosofie dokázati, že jen víra křesťanská, již za hnusnou toliko mají pověru, vyhovuje všem lidským životním záhadám, všem vyhovuje potřebám, s lidskou bytostí spojeným, pravý určuje poměr mezi bytostí neohmecenou a tvory konečnými, jejich vzájemné k sobě potahování se, a ukazuje tak člověku, proč jest zde na světě, co jeho cíl a účel. Jaký byl výsledek námahy této jest známa. Pohanství co apuchřelé zde se počalo bořit a na jeho zrušení vstoupil jest vítězný praporek samospasení víry křesťanské. — Co se týká středověku, postačí poukázat jen na sv. Tomáše Akvinského, jenž vzdělaností svou

těpýl se co hvězda první velikosti nad celým středověkem. Jeho theologicko-filosofická díla až podnes spravedlivý vzbuzují obdiv.

Že ale za našich časů výhradně bohoslovné vzdělání nepostačuje, lež na o.c. Co prospěje na př., chceli kdo nějakého odpůrce církve katolické s lhostejností jeho náhledů předsvědčiti, že s věcech náboženských chová a odvolává-li se při tom na sv. Pavla, jehož autority ale odpůrce onen neuvěřá? Co je mně do sv. Pavla, přičítá-li se to, neb ono srov. věmu, rozumu mému. A jeho nechápu rozumem, to nejsem povinen za pravdu míti. Tak a podobně rozumuje obyčejně každý, nevěrec a odpůrce víry katolické. Co jest tedy povinností kněze katolického vůči takému rozumáři? Jistě nic jiného, než aby zase z rozumu, na němž onen zuby nehty drží, náhledy jeho, kořene vyvrátil a jemu ukázal důkazy rozumovými, že na písku stavěny jsou jeho nároky náboženské a že co bečblátný deštový roaspadnou se, jakmile na ně silnější věnek příkazu přinese filosofických raduje. Spůsobem tímto naanaje lhostejnost svých domněnek snadno a téměř nevyhnutelně víru přidá nejen nauce katolické, nýbrž i všemu, co s katolickou naukou souvisí. Ovšem jest často filosofický duch, jímž odpůrcové kněžím katolickým předkládají, jen filosofickým poslatkem, ať už ale neanalemu a neaklašenému přec co rýpá a lito těpýliti, sradí často háje jen frázami filosofickými, přec však nemůžeme právně a lhostejně jimi umýsliti ukryvaní, povrchnost a nevědomost jejich

dokazáti a tak jim jedním smahem, vši chuti
K dalšímu nalícení jejich učivosti roztáhnou.
váni pokřesťati. Mnozí kněží katoličtí stojí
ovšem na výši, nynější vědy filosofické, kteří
i v starších sebe záhadnějších a obtížnějších

vícezně poráží pratisvníky víry katoli-
cké. Avšak jsou to přec jen jednotlivci, vel-
ká většina nemůže se pustiti do žádné pát-
ky o nějaký těžší problém snaději, že ne
podlehne.

(Pokračování)

Tužba.

Často v bolné zírám tuše
na ten, milý' boží svět,
a vždy v hloubi svojí duše
truchlé písně slyším znět.

Písně truchlé - dumy žalné,
znikly dětství mého ráj,
a, mé oko, sláou kalné
v nadhvězdny' touží kraj.

V nadhvězdny' úrá kraj,
tam kde blažný vládne mír,
tamo klamných lidí laje
nerozčeří vášní vír.

Bez trní tam kvetou růže,
tamo duše prosta bíd,
netíží tam strády láze,
tam je cíl' trůchu jed.

Tamo dětství mého snové
pravdy budou pítí zdroj,
tamo slasti věčné nové
rozvítí mi srdce anej.

Tam, kde hvězdy planou jasné,
noceny kde luňej' svět,
tam, ať moje žití zhasne
tam, o Bože, dej mi byt.

—X.

Dějepis hudby kostelní v obřadních.

II.

Petrus a Romanus.

Světořestý Augustinem, Melitem a jinými,
kteří okolo roku 604 do Britanie se vypravili,
aby Anglům křesťali; učení křesťanské, vyslal
Papeš Veliký několik zpěváků v Páři vřede-
ných k církvím západným, aby v biskupských
kostelích a klášterech gregoriánskému antífho

navin průchodu sjednali. Po jejich smrti však
se naučené modlance vykouřily z paměti je-
jich ráků a valně změnily. Jiní zpěváci (Jo-
hannes a Theodorus) odebrali se posléze tolika
papeže Vitaliana do Gallie a Britanie, pokřes-
ťující se o to, aby zpěv uvedl v dřívější svou

rychlost, po jich smrti se však opět na pravý zpěv zapomělo.

Mezi tím se povzněl Karel Veliký na trůn. I za vlastním přítelem hudby, zasažoval se úsilně o zpěv čistě gregoriánský v kostelích a klášterech říše své. K tomu cíli cestoval sám s několika zpěváky do Říma, aby čerpal ze zde je ryzeho zpěvu kostelního. V Římě seznal sám veliký rozdíl mezi melodiemi římskými a galickými. Tu se počali jeho zpěváci s římskými hádati vytykající jedni druhým porušení zpěvu původního. Karel Veliký však v krátkosti rozhodl při, říka ku svým: „Kde se zachová voda čistší — ve zdroji, nebo v potoku?“ A když kito odpověděli, že ve zdroji, zanechal jich několik v Římě, aby se ve zpěvu vycvičili a povolal je pak do Gallie. Papeš Hadrian odeslal tedy Petra a Romana do Met, dade jim dva autentické antiphonáře, aby odtě nich zpěv pravý po Gallii rozšiřovali. Ubírali se přes Reims a byli na horách septimských, tak alým povětrím zachvácení, že Roman zimnicí postížen jen stěží do kláštera svatohavelského dorazil. Zde zůstal se svým antiphonářem, s druhým ocestoval Petrus do Met.

S příchodem Romanovým započali zlaté doby pro kostelní zpěv v klášterě svatohavelském. Karel Veliký mu vzkázal po poslovi, aby zůstal kde je a mnichy ve zpěvu vyučoval. Mnichům pak na poděkování za hostinnost, kterou byli Romana přijali, vzkázal toto: „Čtvero odměn ubožiní okovává. sloužili jste si mně. Cizím jsem byl v něm (v Romanu) jste mne přijali, nemocen jsem byl a v něm jste mne ošetřovali; hladov

jsem byl a v něm jste mne nasytili; žízniv jsem a v něm jste mne napojili.“ Tak tedy dle rozkazu Karla V. vedl zpěv Roman u sv. Pavla, Petrus v Metách. Odtud jeden druhému předěti, pustili se, ve slechetný zápas, čímá se stalo, že si oba nestkonalých vydobyli varšinní zpěv. Petrus v Metech složil nápevy k sekvenciám (jubilas ad sequentias); Roman zase příjemné nápevy, kn Klesým posdělí Notger hymny básnil. Básník tento se pokoušel také o skládání nápevů dle vzoru Romanových a jmenoval je podle rodišných tonin a melodií římskými, frydoričskými a occidentaliskými (occidentariskými). Antiphonář, jež Roman byl k sv. Pavlu přinesl, zůstal napořád jistým pramenem a ře-
dičem chorálního zpěvu pro větší část kostelů a klášterů západných.

Skoro po celé Evropě počal se nyní zpěv církevní dle onoho spůsobu zachováti, jak mu v klášterě svatohavelském dle autentického antiphonáře Řehořova vyučoval Roman a po něm Notger a jiní mnichové, a všude se pečlivě přehlášelo, aby se zachoval spůsob rytmu, modulace, kterou obyčejně „masses“ jmenovali. Onen antiphonář se dosoud nalezá u sv. Pavla, jest to jeden z nejstarších nám zachovalých zdrojů římského zpěvu chorálního a sice ten nej přesnější a nejčistší, mezi všemi, kteří se dosoud nalezají. Ale bokušel se neadá antiphonář ten lepší, lepší. Obsahuje totiž „Gradualia“ celá a všechna Introitus, však Offertoria, pak Communiones jen v počátcích. Dle Thomasia porůstával onen druhý antiphonář, který papeš po Petrovi do Met poslal ze tří dílů: první obsahoval „Gradualia“ pro máj svatoau, druhý responsoria (responsoriale) a třetí antifony k

ialbum (Antiphonarium).

V nejnovějším čase P. Lambillot

rukopis svato-havelský přejmul a vydal.

55

Pavel Josef Šafařík.

(Pokračování)

Avšak Šafaříkovi nebylo dlouho přáno žít básnické, jiný ruky pilně a cvičně vyjadřující i škol učil ho na národu roli dědičné. Jeho srdce neukojnou vřelo touhou po hodnověrné zprávě o milých předcích, jeho duch, který již v náukách národnosti jeho bláse se vyvíjejících velmi sobě zachutnával, nastoupil brzo dráhu přímě, vědeckou.

Už na universitě Senajské zahájil Šafařík rozsáhlou činnost v oboru tomto a přitom mnohé překladky, v okolnostech velmi nepříznivých konal velká studia o dějinách, jazyku a literatuře svého národu, k němuž duše jeho i v cizině horoucnou lnula láskou. V studiích těch to neustal ni po odebrání se do Nového Ladu, nýbrž právě tu, na muše dospív, všechny síly napjal a s vytrvalostí nezvratnou v učení svých pracích pokračoval, ani nepřání daby, ani nevnadnosti úlohy ani osuhlosti věci odstrašiti se nedada. Ohromné vědomosti spůsobem tímto nabyté ukládal pak sděliti pilnosti ve velicejších spisech svých, jimiž pamník nekynoucí sobě zbudoval.

První důležité podniknutí tohoto druhu jest razité roku 1826 vydaná německý jazykem historie slovanské řeči a literatury všech nářečí: Geschichte der slavischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten. Dvě k-

ta, na to roku 1828 uveřejnil německý překlad díla Vavř. Surwiczského, o původu Slovanů a r. 1830: Uebersicht der vorzüglichsten schriftlichen Denkmäher älterer Zeit bei den Serben und anderen Südslaven. Téhož roku dokončil obšírné dílo o písemnictvu srbském chorvatsko-illyrském a slovinském, kteréž vydáno pohrobně pod názvem: Geschichte der südslavischen Literatur (r. 1864-65). Roku 1833 vydal první spis filologický: Serbische Lesekirner oder histor. krit. Beleuchtung der serbischen Mundart. Mnoho to vydal roku 1831 překlad Škillerovy: Marie Stuartky. V této době sbíral neuvávný Šafařík vrácené cyrilské starosti, opatroval sobě časté přepisy listin i jiných památek starého písemnictva slovanského a s nemerší trpělivostí než pilností nashromáždil bohatý materiál ku geografii země slovanských, zvláště jihoslovanských.

Avšak pohřešující dokonalejšího, vanešenosti předmětu důstojného díla o dějinách Staroslovanů a bolně cíti, že nepovědomost a zpozdělost ději domácích hlavním a téměř neuvávným jsou zdrojem, bezstodného lhařství a ošmetného rouhání se národu velikému a v dějinách lidstva vanešené místo zaujímajícímu" oddal se Šafařík především, aby aspoň rodáci o předcích svých spravedlivěji souditi se naučili, badání dějin východní Evropy vůbec a Slovanů zvláště. K účelu

to muto šířal a soudností pečlivými studie-
mi zbystrčenou skoumal všechno co poněkud
jen o dávnověkém bytování jejich v Evropě věd-
ěti, mohlo, zprávy hellenské i římské, německé
i skandinávské, cizí i domácí, letopisy i listi-
ny, nápisy i životy svatých, zpěvy i pověsti, vě-
domosti zeměpisné i výsledky jazykovědné, pa-
mátky hmotné i písemné. Po takové důklad-
né a všestranné přípravě, po tomto dlouho-
lém a močném rumování v obmezených
rozvalinách nejasaší starožitnosti slovan-
ské" přistoupil r. 1833, pučen přirozenou lás-
kou k milé národnosti naší, náklonností
k domácímu dějepisá a mluvospytu vůbec,
vrouci žádostí všestranným zhloubáním a roz-
soudným vyložením starožitnosti našich, vy-
tknouti z neohodného zanedbání původ a zrost
národu našeho a vyjasniti, pokud možná nej-
důležitější dobu života a dějin jeho, neméně i si-
silnou některých přátel nutkavostí a pře-
konav všechnu váhavost a neodhodlanost
k vystavení pořádného, ku přehlednutí snad
něho obsahu toho, co od něho po mnoholetém
sbírání a zpytování o starožitnostech slovan-
ských shledáno jest, k sepsání „Starožitností
slovanských". Spisem tímto r. 1838 dokonče-
ným, touto pravou obdobou dějepisné litera-
tury naší doby slavný badatel pevného zá-
kladu nejen Slovanskru, ale též celé východní
Evropy z prvního středověku vůbec, jím nala-
zl, „Slovanstvo ve Slovanské", které před nim
od cizinců, pro neabeklost v jazyku slovan-
ském, dle všech jeho nářečí a proměn v oběhu
času vzešlých, pro nepovědomost povahy, mo-
rův, obyčejův, domácího života a vnitřních

příběhův národu našeho a naposledy pro jakousi
zastaralou k nám nepřiseň a nechut' bežděky k
strannosti vedoucí a od náinců u nich dějepis-
né umění, toto posadnice v lidských mnohem poz-
ději roztomilým a soudným duchem vzdělávali se po-
čalo, pro nedostatek učenosti, zvláště důvodné zná-
mosti starých i novějších jazyků a zdravé kritiky,
u některých pak, u nich oboujho toho, jak věcnatá
dějepisná, tak i jazykové učenosti plnoměrná by-
la shoda, pro nevdánost k věci a snad i pochybnost
o možnost jejího dovedení ke skutku" nejen mar-
ně hledáno, nýbrž ve tmu ještě temnější počinuto
bylo. Krásně a pravdivě o nich napsal Čela-
kovský: „Z rubínův, topazův a diamantův

rumem zatčených,

v kalu pohorených

— umělecká ruka sestavila

a v rypí zlato upravila

tu Korunu". O výtečnosti a důklad-

nosti díla tohoto svědčí mimo též bracke jeho do
jiných jazyků přeložení. Převodl je už r. 1838 J. Bo-
danský do ruštiny, H. N. Baňkowskí r. 1843 do polští-
ny a Mosig z Schrenfeldu r. 1844 do němčiny.

Jako v Starožitnostech Šafařík rapudil čírou tmou, jež
se nad ději Slovanských rozprostírala, vykřásl prvot-
ní jejich v Evropě sídla, dolíčil jejich starobylost, rozšíře-
nost a vztahy k jiným kmenům, a určil stupeň jejich
vzdělanosti, tak nám vyličil, ve spisu jiném, rov-
něž po dlouholetých a pečlivých studiích dohato-
vém nynější stav Slovanských, rozšíření každého kme-
ne zvláště povahu a známky každé řeči a ka-
ždého nářečí slovanského. Jest to v ethnografi-
i epochu činící, „Narodopis slovanský", zlatá
to kniha, jak dí Jungmann.

(Pokračování)

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chvála,
Slasti Kristus, tužbou cnosti krása
Chotí církev a mzdou lidí spása*
Fr. Sušil

Číslo 8.

Ke dni 14. února.

I.

*Proč dnes truchlíš zbojný Moravane?
Ból proč nitro rozechvěné jímá?
Po tváři proč slza hořká kape?—
Zpráva krutá rozlehá se z Říma.*

*Cyriilovi v dálném, dálném kraji
chladné lůže ve cizině stělou,
a jak věrní Moravané lkají,
rodinu že nechal osiřelou.—*

*Avšak není cizí svatá země,
kde jsou prahy posvátného Říma,
vždyť tam knížat našich, svatě sémě,
a v jich lůnu otec náš i dímá.*

*Nehleď těch lidí ve srobu;
otec verdy pamětliv byl tebe,
zanechal ti svaté víry zdobu,
jž ti zjistil příchod k sobě—v nebe.*

*Methoděje dal ti ku ostraze,
po nebi by v tobě budil světu,
a Bůh zehnal zbožné bratry snaze,
tisíc let jž klonáš Jeho službu.*

*Nenechal tě své slavské zvuky,
odeplaviv k nadehvězděné bání
pro Moravu s andělskými křivky
po tisíc let želá požehnání.*

*Pojmi lidé moravský du světu,
usuš slzu, jž své oko raní,
k Bohu v prosebném se poznes vzdechu,
ať to požehnání k nám se skloní.—*

Presmutná věst z krajův dálných
v Moravěnkův přiletá,
jejíž ohlas steskův žalných
slastné city rozmetá.

Ve smutečný háv se kalí
sirá Moravanů vlast,
okolo proudem slz se kalí
mutno, hledajíc v níck vlast.

Hlasy svoje bíchim květným
 Moravěška žaluje,
 dál je nesouc během letným
 rod kde slavský kraluje.

Pavel Josef Saffárik.
(Dokončení.)

Od doby této, ano již od vydání staročestné
stí převládá u Šafářikova směr filologický, v němž
"mysl jeho přirozeným pudem se nesla a od ně-
hož on nerad a bezděky, vida toho nutnou po-
třebu se odchýlil." K velkým důkazem o vel-
kolepých studiích v oboru tomto konaných jest
především, Mluvnice staročestná r. 1845 vydaná,
dále pak řada rozprav o porovnávání mluvn-
ci slovanské, od l. 1846-48 v Musejníku
uvěřitelných, co proprava K velickému dílu
v jazyku slovanském, které Šafářik chystal,
ale pro nastalou nemoc a předčasnou smrt do-
stati nemohl; zejména uvádíme tu rozpravy o tvo-
ření slov zdvojováním křehčene, o šívení časoslov-
ných křehčův a kmenův vsouváním a přirá-

II.

Ladným pěvcům Doubravcům
zpěvy, xda se, zeměly,
statné lípy kvozdů čumných
v smutný háv se oděly.

*Těkem moře zkouřené
 všek národ slavský lká,
 nemá Cyrilla již svého;
 hostí vlast ho nadzemská.*

Tam už za své trudy, strasti
došel slávy řízené,
odkudě v žitné Slávů vlasti
žehná stádečce milené.

mi-

cenících a na mnoze obšírných spisů, jimiž již a hlubokého zapomenutí vytrhl. Touto: Památky dřevního písemnictví Tichostovanův; Památky hlaholského písemnictví; Oflugolitiſſn Swazmanns; Alþan, þan Oflugolitiſſn ind þan Grimurſſ; Dns Oflugolitiſſn a mnohá menších pojednání na př. Rozkvět slavanské literatury v Bulhársku, Pohled na pravek hlaholského písemnictví a Rozbohem staroslovanského překlada Přemysla (v Čas. č. Mus.).

Sbírání listin a jiných památek starého písemnictva slovanského, skoumání starožitnosti našich a konečně povolání za předsedu komise k sporádání právního návosloví slovanského r. 1849 uvedlo Šafaříka na pole Mythologie a právní historie slovanské, jakž důkladná pojednání jedná o Rusáckách, o Svarohovi a Černobohu, jedná o vzdání a o statutu Polickém, důstojným obsahých jeho i v oboru tomto vědomostí jím svědectvím.

Již z krátkého tohoto nástinu literární činnosti Šafaříkovy, z velké řady důkladných a na mnoze obšírných děl poznáme, jak rozsáhle musely býti jeho vědomosti, jak veliká jeho při práci, tak morální a namáhavé, ne pro vlastní zisk, aniž pro oslavení jména, nýbrž jediné pro Dobrou věc podniknuté a vykonané trpělivost. Však pravou jeho velikost odhalila nám teprve jeho literární pozůstalost. Teprve tento ohromný materiál vědecký, hojně to smíčky k palaeografii, geografii a porovnávání mluvnici slovanské, jakž i k pathologii jazyka našeho, obhroubné, vazy vytrhávající

59.
z jazykozpytných děl znamenitějších učenců a nemalé přípravy k historii literatury české, voláště bratrské zjevily nám jak vysoce vzdělaný byl jeho duch, jak obrovská pilnost a jak horoucná jeho láska, jenž takové oběti, a tak ochotně kladla na oltář miléného národu. Jeho spisy tak ne se jakoby lichý smutek pro rozdrobenost a snad i nerozumnost národů slovanských a nemalou zajisté bolest pocítilo srdce prvního Slováků, když rodáci jeho stálý svazek s Čechy přetrhli. Velkého úkolu podjal se Šafařík, ale slavně jemu též dostál, v postu sváře pracoval na národu roli dědičné, avšak i jako bohatým a hojným zrodila škéblem.

Neboť že starožitnosti naše vyjženy z kalu a krouše plavného národu našeho důstojně postaveny před zraky světa udiveného, že Děti Ilavie a Děti jedné matky se poznaly a též bratrstvu k sobě přilnuly láskou, že literatura naše přestala býti slůvkou a stala se rodnou sestrou druhých literatur evropských - tot' zásluhou jen malého hloučku vyvolených a i mezi těmito jmény zvěčnělého velmistra našeho nejjasnějším střípti se leskem, On, o. Drahým Františkem Palackým" vzdělal prozu historickou měrou podnes nepřevýšenou, jeho důkladné a s hojným výsledkem se potkavší práce jazykozpytné prokřestily Drahou porovnávajícím jazykozpytu slovanskému, nejen do jazyků, vlasti slovanských nýbrž i k jinonárodním i tam kde dříve Slovan za přibuzence Tatařů jím a jeho jazyk, umile vytroubený, ohebný, přeušlech, silný, zvučný, bohatý milý a milostný" za jazyk barbarický a vyššího vzdělání neschopný byl vyhlášován.

Výsoke jeho zásluhy vědecké dosly důstojně

ho určení nejen ve vlasti, nýbrž i daleko za hranicemi, byly slušně oceněny i od učeníh společenosti i od hlav chorunovaných. Bylť našemu učenci udělen rytířský kříž řádu Františka z Asise, pruského řádu pour le mérite a ruského sv. Anny s brillanty; sním český uctil památku jeho zakoupením drahocenné jeho knihovny a písemné pozůstalosti; vláda pak nechtěla nésti těžké břímě ^{zhotoviti} neděku, na stát ní peníz z mramoru karrarského. Dala poprosi Šafaříkova a Kárala je postaviti v ziskarské bibliothéce pražské. Obvzírám nelicenci, úcty a vděčnosti podání i od vlastenců Barmenských spisovatelů Staročistnosti r. 1838, stříbrný pohár s drahocenným prstenem. Avšak vše, tolo vygnanání dostalo se více jeho spisům než jeho osobě. On po mch nejen netoužil, nýbrž se jich i vzdaloval. Jeho ducha těšilo nejvíce, rozkoš jící járo obnovy a odmlady, p národu našem "po vynešení a zvelebení milé mluvy slovanské". Po statečnou mu bylo odměnou.

Na dohled s jakou horoucností svůj národ a jazyk miloval, stíjí, že slova z úvodu k Národopisu: "Národ, jenž, máje povědomí důleži-

stosti přirozeného jazyka, pro vyšší duchovní život svůj, sám jej zavrhuje a jeho se odvíká, páchá, nad sebou samoragdu a vydá z toho počet Bohu, jehož věčné zákony tím přerušuje. Milovati a pájiti nad život svého, sčítiti a nepotlačovati cizího, jest že svatá povinnost každého jatk člověka, tak národu, jenž k mravnímu, povědomí sebe a svého určení dospěl, nejspoutá na jen jeho výrokem, bylat i opotnou jeho jednání.

Avšak netřeba šířiti se o velké duchovní činnosti Šafaříkovy, ni o nehynoucích jeho o národě službách. Věčnost a láska s jakou celým národem slavněmu, i pro skromnou, a nehlučnou činnost jen přiblížil. ně poznánímu, velmistru lnul, i čta, jakou i nepřiznanci k němu chovali, ano. Každá stránka z velké řady výtečných jeho spisů svědčí zřetelněji než cokoli jiného, jak věrně uskutečnil krásná ^{slova} Pliniová napsaná na první stránce, "Slovanských Staročistnosti": *Inde et liber crevit (libri creverunt) dum ornare patriam et amplificare gaudemus, pariterque et Defensionem ejus et Deservimus et gloriae.*

— 7 —

Jste již dostatečně přivrazení? (Pokračování)

Tak pak u nás má ve vzděláním filosofickým? Bohužel velmi smutně. Slyšeli jsme, sice něco o filosofii ve studiích gymnasiálních, ba ani o filosofii ne, to byly jen vědy připravené k filosofii, a to jest vše. V theologii nečiní se pak již skoro ani zmínky o ní, jen se omtam při vysvětlování dogmat katolických se zavádí tak mimochodem o nějakou bu, poustavu

aneb zásadu filosofickou. Profesor se namáhá, co jen jeho síly stačí, by jen pojmy obyčejné ze poustavy nějaké vyřídil posluchačům svým vysvětlil a vštípl; někdy se mu to podaří, někdy však při vů námaze, sotva některá vzniknou ve smysl pojmů a názorů jim vysvětlovaných. Na kom jest tedy vina? Máme za to, že ani na profesorů, ani na posluchačích. Profesor rozloží věc jasně jak jen může,

a o posluchačích se děj nemůže říci, že mají rozum tak zanedbávaný, že jsou zcela neschopni vníknouti co možná nejhlouběji ve věc a utvořiti si představu, jakouž právě profesor vstřípniti se snaží. Vina musí tedy vzíteti v zásadě zcela jiné. Profesor dle celého vyučovacího plánu a dle soustavy knihy přede psané musí předpokládati u svých posluchačů jakousi znalost jistých pojmů a zásad filosofických, byť to ale jsou jim zcela cizí. Případá mi to tak, jako kdyby státník měl stavěti zdi nějakého domu, které mu ještě základy nebyly položeny.

Ita co pak mám říci v obřích, s nimiž se potkává každý z nás, dostane-li knihu nějakou do rukou, jež poněkud hlouběji je psána, jejíž obsah neleží hned na snadě? Každý to zajisté již zakusil, co se při tom namoždil a naposil, kolikrát některé místo čísti musel a konečně pravého smyslu se přec nedopřidil. Obvyčejně se stává, že čitatele pomalu opouští tu pečlivost, odhodí knihu stranou, a napotom se již na ni nepodívá. Škalo-li se to tak několikrát po sobě, dostane pak zvláštní respekt před každým dílem filosofickým. Takby se mohlo dopomoci ne dostatkem tohoto den o de dne citelnějšímu odpověď na to zajisté na nemalých nesnadách se povahuje. Prostředek nejjednodušší bude bezesvorné pochyby, aby filosofie se zavedla vedle ostatních předmětů bohoslovných co předmět závazný. Nám však nezbývá nyní nic jiného než vlastní námahou a pilně vyplniti onu mezeru, již každým dnem bolněji cítíme. Nesmíme

se dáti xatrasiti obřím, jež se nám hlasně ze začátku budou v cestu stavěti a téměř nepřekonatelnými se zdáti; pilností a železnou vytrvalostí dá se mnoho vykonat a překonat, nebude-li nám jen dobré vůle scházeti.

Mimo vědu filosofickou i ostatních věd nemáme xanedbávat; v každé předobře že věda nyní mocně hýbe životem celého člověčenstva. Některým: co je mně po tom neb o nom, toho nikdy v úřadě svém kněžském potřebovat nebudu, nač tedy zbytečně a marně se namáhat? - Nevíme, o jakými lidmi v životě slyšíme se budeme, protož chápeme se svědomitě každé příležitosti, kdež bychom rozšířiti mohli obzor svůj vědecký. Mějme vždy před očima příklad zvěčnělého svého mistra Lušila. Žil zajisté v době mnohem ještě prudnější než jest naše, s nesčetnými bylo mu zápasiti obřím, musel si ve všem skoro sám dráhu raziti, a přec dosáhl své vědecké výše, na niž s úžasem pozírat musíme. Víme předobře, jak často nás slzu máje v oku provzbuoval, bychom pilně vědu přestovali; Do kažme tedy, že slova bohonadšeného našeho vědce neprađa na prudu skalnatou, nýbrž že považujeme je co nejdražší své věno, z něhož po celý svůj život pro větší oslavu jména Kristova řeziti hůlka me. Takto opravujeme zase ono stanovisko jež kněžstvo středověké ve vědě zaujímalo. Ne kněžstvo středověké vynikalo ve všech tehdejšího lidského vědění oborech, takže může vědu věku svého vším právem vědou svou nazývati. Nyni však slyšíme přec často, že paprscové církve katolické vytykají a předhazují kněžím že daleko za duchem časovým, za pokrokom a osvětou zůstávají, že jsou nevědomci a temno-

milci a lid' úmyslně v nevědomosti a temnosti udržují. Nemohu toho ovšem pučít nepřítelům, že jsou předhružky tyto zkrz navzkrz opravdovně ny; avšak bůhžel něco pravdy přec v nich věži. Na nás tedy jest předhružky tyto co bezpodstatné vymáhati, a tak vědu dokázati, že jako ve středověku kněží ve všech věd a um, odboch a odvětvích vynikli, tak i nyní ještě pchopnými jsou protivníkům ve všem se vyrovnati, ano je i překonati. Pak ale nesmíme se nyní toliko na vědy bohoslovné obmeziti a dokonavše dráhu bohoslovnou za to míti, že toho více již pro celý život dost a dost a potom nějaké knihy do ruky neopísi, leda nějakého kazatele.

Někdo mi snad namítne, že kněžstvo není s to ve vědě závoditi s protivníky církve katolické, poněvadž má nyní na poli literárním konkurenci tak velikou, že je tato zcela udusiti a utlačit musí.

Že je konkurence hrozná, kdo by to upíral? Avšak i malý hloček vojinů pro svou svatou věc nadšených porazilo již často nečetné davy hrdých a vypínavých nepřátel, kteří ghrati-li právě pro svou vypínavost a poty svými porádkání vítězství již za jisté považované. Nás ovšem v porovnání s našimi nepřáteli není mnoho; budeme-li oile svědomitě činiti, ve síly naše, pak se k nám přidruží mocný ghranec, milost Boží, jejíž pomoci cílu vroucně želaného jisté dojdeme. Bůh, jenž milostí svou nikoho neopouští, neopouští i nás. Slova, jež pronesl Pán Ježíš k apoštolům: A až já s vámi joem až do skonání světa, můžeme i my a to právem na sebe potahovati.

Avšak všechna věda, všechna moádrost

lidská nic náim neprospeje, nebudeme-li z. u. šlechtovat i srdci svých; nebudeme-li pokračovat ve vzdělání a zdokonalování rodu svého spolu i ve křesťanské dokonalosti pokračovati a postupovati. Učme se ve všem sebe zapírat, a sloužiti se v nedostatcích tohoto života, a s tím musíme počítati hned, aby snad, až do řád bojovníků křesťavých vřádění budeme již pozdě nebylo. Jakký osud nás čeká, to jest nyní před gratulací našima tajemnou zastřeno rouškou. Vánde prauje, jak sorchu již podotknuto, jak ve věcech politických tak i spolienských nespokojenost, která snad již brzo dostoupí výše až posud nevidané. Poje! nedj se dožiti jen revoluce evropské, která přijde-li vše ustavičně tímže směrem, gda se býti téměř nevyhnutelnou.

Porovnáme-li poměry celé střední a jižní Evropy se stavem Francie před revolucí, nalezneme gajisté mnohé stránky sobě podobné. Tak tehdař Voltaire vře své přátele Diderot a, D'Alembert a a sádrahů vztekem právě dáteřským gauril proti vše víře a to věčně zcela bez ostychu; tak nyní celá smečka gbělých novinářů a jiných literátů hlásá do celého světa holou nověru co náboženství budoucnosti; jež prý všechny národy v pravdě oblaží. A jako Montesquieu a Rousseau víře kře a jako ve úkrytu podkopávali všechny zákla dy, na nichž společnost lidská spočívá; tak to činí nyní svobodní geonci, o nichž se si ce mnohoro mluví a piše, jejichž neblabého ale působení svět přec dostatečně reprohládá. Jsou již pro celém světě rozvětveni,

ze svého kladného ale i křivého přec nevystupují. Nyní především, a potom není žádná pochyby, běží jim o zničení každého kladného náboženství, buď si ono katolické, protestantské aneb židovské. Ktělí i ideu Boha samu zničit, proto proti všem náboženstvím stejným zruší vztekem. Nyní se musí ještě poněkud latit se svými zásadami, přijde ale čas, který není

juž tak dalek, jak bychom se domnívali. Když zasnoucí Evrope zcela jasně objeví bůh přádně záměly své. Pak mnohým otevorou se oči, objeví se vlády evropské k vlastní své poznají jáhuře, že si samy jedovatého hada odhájely na prsou svých. Toto poznání však bude juž pozdě. Nebot' prohlednou jen k tomu, aby viděli, jak se jim briny boří nad hlavami jejich. (Pxx.)

Náše novověká škola.

Konečně tedy podařilo se našim liberálům, po čemž juž tak dlouho bážili, dočkali se konečně i té radosti, že v Rakousku má národní škola býti vymařena z rukou a ovládnutí klerikální; škola národní má býti nyní pod dohledkou státní. Líbe-
sálné časopisectvo oeví jakby mělo chváliti a pla-
viti štěstí takové. Avšak prohledněme na nové toto
stvoření a ohledáme, že to pravé monstrum hor-
rendum, pravý odenak nové moudry — má to býti
škola liberální — pod dohledkou státu. — Divná
nám věru, — aneb skoro již se nedivíme, nebo
bývá u nás nadenním pořádku — Divná nám
konsekvence rakouských liberálů, kteří pořádku
či po svobodě náboženské, po samostatnosti obecní a
předce vtráží školu, kteráž jest nevyhnutelným zá-
kladem, hlavním faktorem svobody i samostatnosti
obecní, mermíomoci byrokracii do rukou. Škola jak
ji žádají bude zajisté stavem státním a zavede-li
se v ní ještě obligatorné vyučování, pak každý ob-
čan bude k ní držán, jak jest držán k placení daní,
k vojenské službě, a vyučování bude státní zálež-
lostí, jako daně, tiskové záležitosti, právníctví atd.
Avšak prohledněme i na mírnější způsob podobné
školy, zpusob, jaký má progatim v Rakousku uve-
den býti, totiž na školu, v níž jest náboženství
pod dohledkou kněžstva, ostatní předměty pod
dohledkou státu. Tak asi se to má státkovou?

Jest to protiva, jak se jen kdo domyslíti, má-
že. Novověká škola má státu míti moc nad vším
rosti, které se v ní. Buď se vyučovati; stát určí
jak se čísti, psáti počítati má; stát určí jak
kresliti se má, má-li se v dílkách učebnovati
domén, kreslu; mnoho-li dítka pochopiti má
že z dějin, z přírodopisu a neb také z psychi-
logie a mythologie; — jen náboženství má bý-
ti ponecháno kněžstvu. Nástává tu zajisté o-
tázka, odkud tento rozkř? Jest snad duch lidský
rozdílný? Jest polovice jedna více, schopna
věd světských, druhá pak náboženských? Nebo
ji se snad tyto dvě polovice spojí v jeden celek?
Věci ale dokázanou jest, Duch lidský je neroz-
dílný jest, že o sobě tvoří celek nerozdílný a z
toho vyvstá protiva nového systému. Neb
jest-li duch jen jeden a nerozdílný, pak i ve
vyučování jeden musí míti základ, ono musí
vycházeť z jedné authority, buď jen od státu,
aneb jen od církve, aneb (i to připustíme) od o-
bou, ale v jednu morálnou osobu spolu-
spojených, avšak nikdy od dvou stran, sobě pra-
tívných, jaké jsou stát bez náboženský a církev.
A protož osobuje-li si stát vyučování mládeže
ve všech vědách, mimo náboženství, pak ať
si s tímto právem i vyučování náboženské
ponechá, ugnává-li ale, že náboženství vy-

učovatí má církev, pak ji také přináležejí i ostatní vyučování. —

Avšak stát nikdy tak daleko se neosměl, aby si přivlastnil právo vyučovatí náboženství, neb právo to jediné dává církvi, kteréž v apoštolských dávných rozkazech: Idouce, učte, všechny národy, učte je zachovávali cokoliv jsem přikázal vám. Aneb pohledněme na to z jiného stanoviska. Bůh by mohl stát, který kolikrát vyřkl, který kolikrátými zákony potvrdil svobodu náboženskou, jak by si mohl určovat vyučování náboženské? Nebylo by to klouci v obově pěstí v obličej? Dále vůbec uznáno jest, že náboženství jest věcí nadpřirozenou, jak by tu mohl stát jen muž přináleží člověk jen pro čas tohoto života, člověku předpisovati zákony pro život budoucí, kteréž jistě patří k náboženství? Věci tedy nemožnou jest, aby vyučování náboženství bylo pod dohledkou státní a protož nemá stát ani právo k vyučování ostatního předmětům, neb duch na dvě strany rozvětlil se nedá. Aneb provádělo by se to v duchu dítěte, kdyby farář to učil, že jeden jest Bůh, stvořitel nebes i země — a hned v příští hodině by mu vykládal státní učitel, že příroda věčná, že vše náhodou povstalo, aneb podobné věci? Konec by učil, že jen jedna víra pravá a že jen tato nás spasí, a učitel by hlásal, že každá víra Bohu milá, kněz by učil, že duše nesmrtelná a učitel by hned po tom dokazoval, že život po smrti jen bajkou. — Takovým rozdílným učením se duch lidský trýzní — není-li souhlasu úplného o něm, nemáme vzdělání jeho jednoho základu, jest člověk nešťastným — nikdy upokojeným. A protož má-li církev dohledku na náboženské, musí ji míti také na ostatní vyučování. Všakere vyučování musí stát na též autoritě o náboženství, ano náboženství má být základem jeho, neb náboženství

jest hlavní podmínkou duševního života. Všechny vědomosti, nákony, city, snahy a skutky zcela jinak se vyvíjejí u toho, jenž v Boha věří, Boha zná a ctí, než u toho, jenž o Bohu neví, zcela jinak u křesťana než u žida neb pohana. Náboženství tvoří tedy základ, na němž se vyvíjí, má budova vzdělanosti lidské a protož musí býti první vyučování především náboženské, kteréž dítě hned z prvu poučuje o Bohu, a o poměru lidí k Bohu. —

Avšak namítá mi snad někdo: Kněz může třeba jen náboženství na starost měl, přec velmi mnoho působí, on může, třeba by učitel pod tímto státním dtkám přednášel nevěru a blud, přec pilností a horlivostí u náboženských přednáškách napraviti vše. — Ano, odpovídám, ano on by to mohl, alespoň by mohl něco jin, kdyby prožíval skutečně takové, vřobdy, jakž se mu sblýje. Avšak, svoboda náboženskému vyučování nepřijata rovná, se svobodě může, jenž v proutech na 2 neb 3 hodiny tyhodně poučen bývá na zdravé pověsti. Křesťanští liberálové, že církev má úplnou svobodu, může prohledněme trochu, jak to při vypradá.

Církev může sice vyučovat, stát ale může zničit úspěch kněze zavedením kněží učení církevnímu protivných; stát může ustanovit učitele neznaloty, marnivosti, by po každé náboženské hodině vyvrácel co katecheta byl dtkám přednesl; ano stát může katechetu v působení co nejvíce sbráziti, vykažíc mu 2 hodiny tyhodně v jedné třídě v čas kdy právě gaměstnán bývá a tak zbaví dtky vyučování nábožensk. Jdeho jde na rozum, mnoho-li váhy klade by na práse, že škola přináležejí státu. Coatně se ještě tážeme, kdo ji kládal a přestoval dosud? Byla to církev. Státní církevni utvořily fond studijní. Coatně ex fructibus cognoscitur, uvidíme jaká liberálná může vykvéti z byrokratického šipku. —

MUSEUM.

*Bud' vás život jedna Boží choť,
Slasti Christus, tužbou enosti krása
Chotí církev a mzdou lidí spása
Fr. Sušil.*

6. 9.

Věnce

*Znám já slávověnce
ze zahrady boží,
v semě oslavence
Bůh je vráti vloží.*

*V nich se vonné růže
v nádou rajskou pojí,
poupěti však líže
v svorném stélu spojí.*

*Jedna běloshvoucí,
prosta zhoubná kalu,
druhá růžozhoucí
božským se zapalu.*

*Mezi nimi laďné
poupě zelená se,
poupě nevädne
v jare shví se krásně.*

*Bílá růže jesti
čistá v Tašce víra,
víra Drahku klesá
k Tvůrci všeho mira.*

*Růže o smém vžnata
božskou značí lásku,
spleta láska svatá
Tvůrce stvořem páskou.*

*Toupe v růži středu-
„nádej“ znak spasné;
v hoři dává středu,
ve tmách nevyhasne.*

*Naděj? lásku, víru
ve hrudi kdo chová,
tomu věnce miru
božská ruka snová.*

Jsme již dostatečně připraveni? (Pokračování.)

Známo zajiště každému, že jim o jiného nebeží, než aby zničili vše, čím společenství řád, celé člověčenstvo v zoufalý proti sobě vyžívati boj a na zrušeninách jednotlivých národů svoje založili panství, jež hovoříma, všem chlicům a mrzkostem tělesným.

Tu naskytá se skoro samovolně otázka, jak jest zachovati se vůči této nebezpečí celé Evropě hrozící? Poprvé byla by mnohem snadněji, kdyby svobodní zedníci veřejně se svým za'mysly vystupovali. Toho však oni nečiní, a proto jest věc velmi obtížná, ano jak se mně zdá, zcela neprosplšná zásady jejich veřejně slovem anebo písmem vypravovati a zakrucovati, máchali bychom tu ve vzduchu bezje všeho výsledku. Můžeme a musíme je negativně oslabovati a tak neškodným učiniti. Zakořníme-li vědomí katolické tak pevně v srdcích věřících, že žádnou náruživost, žádným lákáním a slibováním, žádným mámem a klamem vyhladí se nedá, přesvědčíme-li svět, že jen na základě božské autority, na základě totiž věry državy statně se udržiti a společnost lidskou svému dospěti může cílu, pak jsou svobodní zedníci před očima celého světa osvědčení co osámetní

lkaři, kteří slibující světu pravou svobodu nic jiného nezamýšlejí, než celé lidstvo urchnouti v záhubu jak časnou tak i věčnou. Povinnosti naší tedy jest božský původ věry katolické slovem a skutkem dokazovati a tím věru samu šířiti a upevňovati. Nesmíme činnost svou souvřídovati pouze v těch, kteří až posud věrně stojí při Kristu, mužně všechny útoky nepřátely na věru činně odrať, žejíce, nýbrž musíme zřetel směřiti k těm obracet, jenž vřídny mi nepřátel sliby by vši svobodu již na polo anebo zcela službě Boží svého Spasitele výpost dali.

Těmto věnujme především péči a práci svou. Proto tvrdím, o mění, že kněz našeho věku nevyhoví své povinnosti své, otáme, že-li svou činnost toliko namířil sv. kazání a ostatní výkony bohoslužebné. Lidem, kteří chvám Páni navěřují a bohoslužbám obcují, věři zajiště je, ať pevně pravdám Bohem zjeveným, ti jsou jistě dobří a praví katolíci. Ovšem musí katolický kněz slediti, aby jeho věra Kristovi v neotázili a opavstíce stáde církve katolické před prapor nepřátelský se nepostavili. Kněz katolický neomí ale sa,

líko býti konservativní, nesmí
 toliko tak zvaný status quo hleděti,
 si zachováti a udržeti, nýbrž on
 má býti také mužem pokroku.
 Vždyť pokrok jest nyní heslem ce-
 lého světa, každá třída lidské spo-
 lečnosti spěchá o překot ku předu,
 a jen katolický kněz mělby se spo-
 kojiti s poměry, v jakých nyní cír-
 kev katolická jest postavená? Ano
 chtěli jen ty, kteří až posud věrnost
 Božskému zachovali i spasiteli, ve
 víře a náboženství udržeti, nebylo
 by pokrokem, nýbrž caurvatiem,
 a tím zajisté církev celá velikou mu-
 selu by utrpěla pokroem. Mni te-
 dy knězi, kteří tímto hleděti pokroku,
 pokroku to nejšlechtějšího a nej-
 světlejšího, osvobozovat duše nesm-
 telné záhrobnou kůvi Kristovou
 vykoupené z zářivých pekelných
 nepřátel a uváděti je, v samo-
 spasné lůno církve katolické.

Mnohý kněz štítí se styknouti
 s osobami, jež jiný mají ná-
 hled o víře, o církvi a vůbec o
 věcech s věrou a náboženstvím
 užce spojených. Proto se zdržuje
 všech podniků společenského a ve-
 řejného života, v nichž vplyv oněch
 osob s ním nesouhlasících jakým
 koliv spůsobem se ukazuje ano
 vyhýba se docela jejich společno-
 stem. Takovéto procínání si dle
 mého soudu není rozumné a mnoh-
 dy svaté věci velmi škodí. Nežhá-
 pájí se nepřátelé příležitosti této
 co vhodného prostředku k důkazu

že kněžstvo katolické nepřiznává,
 vo jest všemu, co užce nespojuje,
 si a nejvíceji neodhodlává se na
 víru, že se vyhýbají všem při-
 ležitostem, kdeby jim kdo m-
 hl odmlauvati a přemrštěným
 jejich náhledům na odpor
 se postaviti, cítilce sami pře-
 dobré svou slabost a nestateč-
 nost osobami vzdělanými v roz-
 mluvu se dává a důkazy rozu-
 movými věc svou zastávají;
 z kazatelen mají prý ovšem
 věc mnohem s nadějši a po-
 hodnějši, poněvadž poslucha-
 či nevzdělání a zastaralými
 předsudky naplnění pravdy
 od klamu rozeznati nemožnou,
 odtud jest jim snadno klíma-
 ti, ani vědi již napřed, že nikdo
 pro přemrštěné ano i fanatické
 zásady s nimi disputovati nebu-
 de, a že tím více nerozumnému
 lidu pro svou tak zvanou pro-
 cest Boží horlivost budou se líbi-
 ti. Takové a podobné řeči slyšel
 jsem sám z úst mnohých, a to
 o kněžích, kteří co dokonali
 kněžské horlivosti vzorové po-
 važování býti mohou, a sice
 za žádnou jinou příčinou,
 než že užkovitě se vzdalovali
 všeho s lidmi z tak zvaných vý-
 ších tříd obcování.
 Lidé, již poněkud novoovětskou
 napáchli ověťou, myslí, že ne-
 ni pro ně, co je pro obecný ná-
 domý lid, proto na kazání ne,

chodí, nepřesvědčí se tedy sami,
že to nejsou přemístěné ná-
hledy, jež kněz z kazatelny hlásá
a lidu věřícímu vštěpuje, nýbrž
ryzí slovo Boha samého hovořící se
pro učence a neučence, pro mu-
dce a spřislostáka. Proto jest povin-
ností každého kněze, aby i takto,
větš lidí o čiré pravdě přesvědčil,
by jim ukázal, že slovo Boží sa-
mo v sobě pravda jesti neomyš-
lá, a tak jim otevřel oči, kamby
náhledy a zásady nepřátelsky církve
zastavane člověčenstvo přivedly,
kdyby v život všech lidí měly býti
vštěpeny. Co důkaz mého náhledu
sníží zde jeden příklad. Znám
jako město na Moravě, kdež
velká část tak zvané intelligen-
ce zásadám licheho nynějšího li-
beralismu hovic s jakousi nedů-
věrou na vše pohlížela, co jme,
nem katolickým se honová. Před
časem nedávným byl za faráře
do města toho dosazen kněz kte-
rý porozuměl duchu časovému
všemožně hledí těžiti z něho pro

čest a slávu jména Božího. Spatřiv
brzo po svém příchodu, že z většeho
lidu ti, jež sobě na vzetance a os-
vicence trají, náboženo kým svým
nedostávají povinností, velmi
těžce nesl na srdci svém tuto neteč-
nost. I přemýšlel dlouho, jakým spů-
sobem by je přivedl k lepšímu po-
znání. Mezi tím zakládali muži
někteří čtenářský spolek a vybírali
takové pu na faráře, by co zakláda-
tel aneb aspoň co lid přistoupil.
Vybídnutí toto bylo mu velice
láno. Přislíbiv ihned svoje spo-
lučnickování zasazoval se pak
všemožně o zruš a zruš spolků toho,
tak že v krátké na to době zahá-
jen býti mohl, čítaje ihned do-
stí značný počet lidí, mezi
nimiž se i ti nacházeli, jež dříve
ve věcech náboženských neteč-
nost faráře tak kormoutila.
Čas doby se navštěvoval farář spo-
lek co nejpilněji, při čímž se mu
často naskytla příležitost o něm
pánům říci bez obalu co proti nim
na srdci měl. (Dokončení.)

Chť z lásky

Víš tam srdce věncem z trní spjaté
pro sebe jak krev svou cídí!
A ten plamen lásky přebohaté
kým že jest ti zřejmí nedí!

Srdce druhé věncem z růží zdobi,
jež si čistou spletila ruku,
by však Bůh se zprostil zloby
kláno měčem žalem puka.

Žit své srdce lásky ve zápalu
cnotou - růží to z nadsvěti
nesejímej trní hořkých žálů,
pak ho věnuj v kruh co těší. - a.

Co na tom záleží?

(dle Marchala.)

Život nás podobá se plavci. Jako plavec lodí svou kompasem řídí, aby cíle vytknutého dosáhl: tak i clo, věk, zásadami nezvratnými se řídí, a po cíli svém hnáti se musí. Co jest ale naším cílem? a jaký, mi prostředky ho dojití lze? Toť otázky, které by každý přede, svým rozřešiti měl, aby ale nich, každý úkon svůj i zřídil. Toť třeba, pozvedneme-li zraků svých, s bohem přiznati se musíme, že o všechno lidé více pečují, než o svůj konec, ačkoli život pozemský jen dvoranou se býti zdá, do níž na krátký čas jedné, mi dvěma všečdne jinými (smrtí) zase rychle vycházejí, nevědouce jaká budoucnost nás čeká. Po krátký čas trváni svého ve síni života, zabýváme se lichými otázkami chltíce se zvědavosti za všečiti. Namane-li se však otázka o jestnosti Boha, pekla, ráje, tu lhostejně jeden, každý odpovídati: „Co na tom záleží?“ Na to myslí mně čá, su ještě nezbyva. Má tedy po, kdy rozmysleli o kratičkém, by, u kuzemokém, o dlouhé budoucnosti však, o duši, zdali nesmrtelnou jest, aneb odkažanou jen na hroudou země, bude-li to tělo oživující jistě více trvati, nebo vyhasne-li jako ona i,

chotícího se poika, jenž nyrá jeho dlaně liza, pohovořiti mu nenapadne. Netáže se jest-li Bůh, jehož příkazům by se kóřiti měl, mají-li kladné a nezměnitelné zákony, anebo líknavé vášně shoušky řečí, lemmi úkonů mravných býti. Náboženství o Bohu, o věčnosti mluvící jest mu jen pouhou smyslenkou, nebo, ráj - jen lákadlem, hrozby její, peklo, oheň - jen strachem. „V hrozně žijí nevědomo, sti neví čím jeho tělo, čím duše, čím jeho smysly jsou, neví proč veňnan byl v tento kout světa a ne v jiný, neví proč nyní žije, proč nežije později, anebo proč nebyl v dřívější, čím už věku. Jedno však ví, že umře (Pascal). Čím ale a jakou pro něho bude smrt, ta nevyhnutelná o tom ve nejmeně. Mni že buď v nívě se rozpadne, nebo snad padne v moc hněvivého Boha. Nevěda však nic jistého vha se lhostejně na přítomnost a očekává v též nejistotě buď dobrý, buď zlý odud pro smrti. Pravím, není bláznem kdo tak lhostejně žije? Bylo již viděti lidi bavi si se na vesuvu, mohli však jeho vybuchem a jistě smrti ujíti; bylo slyšeti, že odsouze,

ni na popravisti zpirali, vědě-
li však, že jistě smrt je nezmine-
člověka ale v nejistotě, zda-li ve
čtvrt hodině věčná bezedná pro-
hlubin jej nepohltili, jakovému
nebezpečí ze strany druhé zaji-
stě by ujetí mohl. Kdyby žil
světle zásluh náboženství zří-
dil, - člověka zlostejného, pra-
vím věditi, přesáhná zdravý ro-
zum lidský.

Sohlédněme na takového zpro-
stílce ve příkladu. Kdyby si
někdo dal návrh v ten smysl:

Přijeti, hrajeme spolu s těmito
výhrádkami: vyhráš-li, zapla-
tím tobě večer kolik vína nej-
lepšího si schutnati bude, pro-
hráš-li však budeš - věšen.

Kdo by z nás hrál, kdyby i tisíc
pravděpodobnosti na výhru
měl, avšak i jen nejmenší ne-
bezpečí prohry by hrozilo. Za-
jisté nikdo, jenž by jistě všech
třet pohromadě měl. Nuže leh-
kovážný ještě nebezpečněji hra-
u věcech víry. Dejme tomu, že
by vyhrál, že totiž ani nebe
ani pekla není, jaký zisk mu
z toho přijde? Trávil-li hodinka
poslední - a ta zajiště přijde -
může sobě říci: „To jsem spoko-
jen, nekorřil jsem ve Poku, necho-
vil jsem do chrámu Jeho a - nic
z toho nemám. neovětil jsem ne-
věře, ve vině jsem částe svůj ro-
zum utopil, zlobou a nevěro-
sti svou hořké slzy manželce

sem vynutil a - nic z toho nemám!“
Tot tedy ten zisk, jež ze své hry
měl mimo opoždění, jakovými
moudří lidé na něho pohlívali,
mimo kletku, kterou osoby jeho ne-
řestmi svědění na něho posila-
ly. Běda ale prohra-li! neboť hroz-
ně jest padnouti v ruce Boha ži-
veho. - Třikrát běda, on zajiště pro-
hra! Předtím opak toho bylo by vše-
chny sv. apostoły, papeže a učitelé
církve ní křiklouny jmenovali;
bylo by dávati předek všem moud-
rým přednostmi křesťanský-
mi; pravdu - by nazývati; glo-
syny - moudrci věhlasnými. sva-
te - pravými blažnými; velkoduš-
nost, obětovnost, sebezapírávost
- hlouposti a klamem. Nemož-
no jest, aby zdravý rozum těmto
nejmým důvodům odolal le-
by, nechtěje si radosti života ka-
ziti vzdal se práva, že může my-
sliti. Avšak jako důvělník před ve-
říklem, tak procha lehkomyšlný před
podobnou řečí, ve hrách a zába-
vách ji vyvídá chce zmysli.
„Lidé nebyli sto, praví Pascal, pro-
středek proti smrti, běda a nevě-
domosti vynalezouiti a protož,
aby přece šťastnými byli, rozhod-
nuli se na zla ta nemysleli.“
Utěcha ta však zlo nečest, nýbrž
jen na čas ukryvá a tím nemož-
né čini promysleli na pravé a
zpravení. Takový ale politování hodný,
šim se stává bláznem, za to však i křesťan-
ským, an světočně se oboupuje, co jej stěchtili
a nad jiné povznášeti má.

Dějiny hudby kostelní v obrazcích.

III

Dokonatování hudby od století IX. - XIV.

Periodou scholastickou počíná i v hudbě obrat znamenitý. Dříve totiž učitelčen byl zpěv jednohlas, nyní přízvukem a časomírou, ba zavedením hymnů nabyla časomíra mnohdy až přílišné barvitosti. nyní se však počalo užívat matematiky ku rozměřování zvuků a intervalů, čímž se přílišná libovůle v rithmu snadněji dala zameziti. V této době Heukbaldovi prvnímu mezi smrtelníky přišlo na mysl, zdali by se nedal se základním zpěvem spojit druhý rozličný zpěv.

Heukbaldem tedy počíná pro hudbu nová doba. Vě spivech svých první odvážil se pojednávat, o spojování rozličných hlasů, které se pohybují současně v rozličných mezerách. Narodil se k. 840. byl žákem Milonovým a naučil se hudbě dle tehdejší řecké soustavy, děláje hned z mládeí valné potěšky. Později se osmělil přetvořiti některé tehdejších pravidel hudebních a dovolil si včelijaké novoty. Je mu se přičítá vynález tak zvaného „Organum.“ - Dva druhy organa popisuje Heukvald. Prvůj spísoob pozůstává ve spojení jiného nebo vícero hlasů v zpěvem základním

(candus firmus), s nímž křáčí v kvintách anebo v kvintách a oktávách, v kvartách anebo v kvartách a oktávách. Také sesiluje Heukbald hlasy ty vyšší nebo nižší oktávou, čímž se organum stává čívero i přehlasným. Všechny pak hlasy vedu v pohyb rovnoběžném, což nyní na prostě jest zapovězeno i právidly i sluchem. Heukbald však si to chrval: „Videris nasci suavem ex hac sonorum commixtione concentum.“ - Při druhém zpísoobu klade Heukbald nad zpěv základný mimo ladné intervaly i jiné, neladné k. př. sekundu nebo tercii kteráž tentráte byla čístina k neladným mezerám, avšak tak, že se to ještě více přiči sluchu a pravidlím, nežli u spísoobu prvého. Heukbald vyučoval tomuto vynálezu, začátkům to kontrapunktu, v St. Arman, dle ve Flanderaku.

Roem roku 1020. vystupuje nový velikan na obzoru hudebním, totiž Guido třetinský z řádu sv. Benedikta. Nahližej, že se něsá pěvec vypřestovati pouhým bádáním, nýbrž že k tomu zapotřebi jest nějaké jednoduché základní theorie, vynalezl k tomu

stáleu jardi si návod. Avšak i když z ar jeho snah vzbudil závist u spolubratrů, kteří ho rozličnými žalobami vystroádili z kláštera. Potulovav se po nějaký čas v cizině, byl konečně přijmut od Theobalda, biskupa Aretinského a tu ve svých pracích ku zlepšení zpěvu kostelního pokračoval. Pověst o jeho úspěchu prodělala si cestu až k královi. ok. Jana XII. (1024-1033). Tento pápež si ho pozval do Říma a propustil ho co nejčestněji, když o jediné lekci dle Guidonova návodu to tak daleko došel, že pochopiv zpěv dříve mu neznámý, dle not od Guidona vynalezených ho zpíval (i když dle dřívějšího způsobu zpěvákůsta za celý život došel). Nyní se vrátil Guido do svého kláštera, jehožto představený ho s radostí opět přijmul. Liduje svého dřívějšího jednatel. To o životě Guidonově. - Za sluky Guidonovy jsou znamenité. Předně sporčitel theorii hůdy tehda neurčitou na pevných základech. Místo tetrachordi říčních a heptachordi Gregoriankých zavedl hexachord a ustanovil jména došti not hymnou k so. Janu.

Ut queant laxis

Resonare fibris

Mira gestorum

Famuli tuorum,

Solve pollutis

Labii reatum.

Teině noté (si) nedal jména a proto dluho jme, nována b dle způsobu dřívějšího. Guidonův způsob solmizace došel velkého rozšíření zvláště v Itálii a na Šarpadě. Za druhé zjednodušil noty, kteréž byly velice nerozumitelné pro zpěváky, tak že se museli více méně učití zpěvu z paměti. Noty by jmonují se mensury a pozůstávaly dle rukopisu svatohavelského z puntíků a čarok výše nebo níže kladených dle výšky nebo hloubky

tonu. Guido první počal nepsati noty, ale toliko při každé čáře napsal z předu její jméno, načež na svém místě učinil toliko puntíků. Napsal též „Argumentum novi Cantus inveniendi“ a „Micrologus“.

Století XII. už znalo kontrapunkt (Pescantus) písmo notové a časomíru, avšak jen v počátcích, kteréž se zpřehledila zdokonalovaly. Časomíru zlepšil Franks Kolínský. Tento muž dle novějšího bádání nejdá se býti totožným s osobou onoho Frankona, jenž co vyčítatel ve všech vědách a obzvláště v mathematice žil r. 1046 slávy znamenitě požíval a od 1066-1088 scholastikem byl při klauisním chrámu Lutiském. Franks Kol. rozmnožil počet not na čtvero rozličné délky, zlepšil písmo jejích (přidáním patě linie a vynálezem klíče), vynalezl takt a tím zdokonalil tak nazvanou mensuralnou hudbu.

Jmenovati dlužno ještě několik vynálezův, jichž mužů z Doby této a pice: Marchetus z Padovy, výtečný učitel zpěvu (z XIII. na XIV. století). Se-psal dvě díla: „Lucidarium in arte musicae planae“ a „Pomerium in arte musicae mensuratae“. Jan de Muris, francouzský kněz a doktor Sorbony v Paříži, se-psal: „Summa Magistri de Muris“ a „Tractatus de musica“, jenž jsou dokončené k. r. 1323. - Zlepšil notové písmo a rozšířil figurativní zpěv. - U kterého dvou učitelů nacházíme již pravidla, že dvě úplné konsonance nesmějí posobit v novém kráčetí pohybu a že se dissonance musí rozvésti v nejbližší konsonance. Prodocimus de Belto-mandis z Padovy (1422) jest vykladatelem Jana de Muris-e. Zlepšil a zdokonalil nauku o harmonii.

R - i

Ambroz Vilém

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chvála,
Slasti Christus, tužbou cnosti krása,
Chotí církev a mzdou tidi spása
Fr. Šustl.*

o. 10.

Včasný stesk.

Co to hučí v bujném světa věru,
Kdo to zvedá pyšně svoje rámě?
Kdo to tihá bésně věnce míru,
bucha' na posvátném Církve chrámě?

Nevěra to bloudná, vrátky' světe,
v duchamornou porobu tě jímá,
stolec Petrův nestavíru tu kněže,
proto mdloba srdce tvoje trímá.

Nevěrci ti po životu práhnou,
Kristu připjat okovy se snaží;
tebe ve podružství mrazky táhnou,
církev práva sloupiti baží.

I tvé, národe můj, zbožné dítky
očígt chtl říma Belekňžů,
pokálek jejich cnoty křivky,
v propast' vchnout, v nižto sami věž.

Rodný bratu, plodné' nebes símě,
nevol v svůdném ukonouti proudu,
nevěry křýž líčí sladké' bůmě,
přiznanknouti pekla věstev soudu!

Půstij pevně Krista u prapore,
společně vroucně v bláhém Církve líně,
nestav pravdě nebeské oporu,
rajské potěchy hrud' zbláží vůně!

Takto všickni ruká v ruce stájmě,
Hospodin patk vzrít a ždar námestky,
Církve milotoky k edy plujme,
bez Kristovy Církve - národ' zhyne!

Nepotrha' zloduch bláhy pásky,
uprostíme Pána z nitra hloubi,
břičům patk v brzdu anděl lasky
ku Rajnému pochodu zatroubí.

Jsme již dostatečně připraveni? (Dokončeno.)

Namahu tuto prováděl světlý vý-
sledků. Předsudky mizely, převa-
ně náhledy se třibily, zásady pro-
tichotekové ustupovaly přesvědčení
náboženskému. Ano i na kázání
začínali přicházet, a tento obrat
k lepšímu ve stálém jest ještě postupu.

Z příkladu toho patrné, jak dle
ležily jsou spolky, pro kněze kato-
lického. Obzvláště nemá ze žití svě-
to pustiti spolky tovaryšských či
řemeslnických a členářských.

Ovšem jsou také spolky, kterýmž
státi kněz může přistoupiti, neb vy-
stupují při každé příležitosti, která
se naskytne, a nenaskytne-li se,
umyslně se nalezne, proto církevní a
jejím sluhám, které, abych tak ře-
kl, hanobení a špinění všeho, co v
církevi se zatakládá aneb z církve po-
chází, za první a hlavní vytknuly
si účel. Takovýchto spolků kněz
ovšem podporovati nemůže. Avšak
má k tomu přihlížet hned při je-
jich zaražení, aby, nezapočty na
draho, na niž dále krácejíce na
jejný slavi se Apok proti všemu,
což pravému katolickému dráhu a swa-
to jest. Pakli toto se mu vždy ne-
podaří, pak jest svaton jeho povin-
ností, aby se přičinil a to ze vů-
lely o zaražení jiných spolků, jež-
by pravým byly protilepkem ohledem
na spolky protichotekové.

Že se oterie činnosti jeho prole-
nesmírné; že si může vzdělat dru-
hou kázatelnou, z níž denně roz-
sívati může símě pravé víry, a tím
i pravé osvěty, símě, kteréž by vši
oprávně a obezřetně opouštěno v pří-
by i ještě nevydělano, přes kři-
stici a v mohutný vzrůstá strom,
kterýž dozrává v žárné ovoce.

Že, však kněz, by v nějakém spol-
ku pracovati mohl se zdarem za-
doucím, nevystačí s vědami toliko
bohoslovnými, lež na bílém dni,
a jsem tím jist, že mi každý pře-
vědčí, kdo jen poněkud poznal je-
žel spolků našich. Že jest mu ob-
zvláště důkladného vzdělání za-
potřebí, aby vynikal náde všemi
idly, a pakli toto není možno,
aby aspoň ostatním svými vědo-
mostmi se vyrovnal. Vyrovná-li
se jen ostatním, má přec tu vý-
hodu před nimi, že duch jeho stu-
diemi bohoslovnými náde všechny
předsudky, je prozřením zralejší
soud pronášeti může v otázkách
všech záhadných. —

Z úvah těchto jde na jivo, že
přerostlý jest obor činnosti kně-
ze katolického, že činnost knězo-
va obsahovati má všechny řádky
a stavy lidské společnosti, nevy-
hnutelně vyžadující, by kněz prole-
slov apoštola Pavla všim se stal

všem, aby všechny Kristu získal.
Abychom však ve skutek uvedli
slova apostolova, musíme přede-
vším život svůj problé nich uspo-
řádat. Toto uspořádání zahrnu-
je v sobě dvě stránky.

Předně snažme se čistotou mraví
a neuhonností života zářiti co nejvíce
křesťanské dokonalosti, abychom
každěmu lidu slovo věčné pravdy
neprodobali se dle výpovědi apo-
stolovy: mezi poučící a zvonící na-
jícím. Ukažme světu vlastním
svým životem, že jediné víra o Kři-
sta lidstvo může oblažiti, jak již
za času pouťi vezdejší, tak i v říši
nadzemské.

První stránka od nás žádá, by-
chom, Boží ne vzorátili lhostejnou
nejistí, která tak velkou lidstva část
od Krista a jeho pravé církve obra-
cuje. Abychom ale schopni byli k
dilu tak důležitěmu, snažme se
březme již nyní usilovně jít do
vonný meť rozsáhlých vědomostí, ji-
mž pouze ozbrojení smíle se posta-
víme na bojiště, na kterémž nás den
ode dne dějeji vyžývají nepřátelé jmi-
na Kristova. Sna bojiště tomto vade-
nám zajisté zápasiti s mnohými stras-
mi a svízeli; možná, že nás i žaláře ce-
kají, avšak nestrachněme se, zajíma-
jímeť jimi naše místo, a svata naše věc jistě vítězí!

— 10 —

Podoba.

Žiti naše podobá se
slunci v modré dáli,
často v blažné skvě se krásé,
mnohdy v mraku se hálí.

V hrudi své kdo slasti nosí,
zjasní se mu zrak;
komu slyá oko zrosí,
znáte bolu mraky.

St. Když k večeru se blíží,
slunce zacházívá,
za dálné se hory plíží,
v lesu stín se stážívá.

Stařečka-li líží letas,
a potažji se bídva,
brzy nad rovečkem kmetu
truchlá bují tráva.

Opět vzejde slunce záře
zdobou ranné krásy -
zda v den soudný naše tváře
z kmitnou leskem spásy ? —

O coelibátu.

Rukh doby nyní již vede nás v krutý boj proti nepřítelům, církve svatě, proti lichým světarům a iluzionům jejich řečem, jimižto články víry, náboženské obřady, církevní práva a zřízení, ano vše, co nám má býti svatě - v lehkost, potupu a pochybnost uvádějí. Nic jim není, po chuti, co církev katolická. Sudť ku prospěchu celého lidstva aneb k dobrou jednodlých stavů ustanovila a zřídila, vůbec vše, co ráz katolictví napsane, prohlašují za zpátečnickost, za nesmysl a duchamornou kemnotu.

Jedna z nejtemnějších stránek tohoto zpátečnického náboženství ovšem dle bystrozraků řečených matadorů musí býti i celibát, neboť dle jejich svobodomyšlných choutek a nálonů věhá na sebe podozření, že lišká práva ruší a zkracuje a člověka v každém ohledu zmizuje.

Protož nepřestávají prostě a často hnané námitky a výčitky, již dávno důkladně vyvrácené opět ohlívat a jimi církev sv. její odvěké zřízení a celý stav kněžský lupiti.

Tak na příklad namítají předně, že se celibát zcela protíví přirodě, a že prý ho nelze ani zachovati.

Tato námitka nejen denní zkašenost z křesťanské vyvrácí, nýbrž ji se činí i rouhavý útok na důstojnost lidskou, ano odzuzuje se

i mravnost veškeré mládeže, která právě v tom věku, v němž smyslnost přemohutně na slovo - ka doráží, obyčejně ještě svobodnou bývá. Ostatně tento náhled není celí toliko proti coelibátu, nýbrž v letěží míře i proti stavu manželskému, jelikož by v tomto ohledu přesné zachování manželství věrnosti s nemenšími obtížemi spojeno bylo, než držení coelibátu.

Podobný spor s rozumem a mravností hračí se též v druhé námitce, že totiž každý člověk téměř již přirodou vázán jest k protnosti plodící. Na místě veškerého vyvracujícího důvodu, zde zcela zbytečného, upozorňují toliko na to, že podobně asi, jako „člověk nejen samým chlebem živ jest, nýbrž i každým slovem vycházejícím z úst Božích“, nestává toliko plození tělesného, nýbrž i duchovního dle výroků sv. Pavla novověrcům přičítá: „V Kristu jsem vás zplodil“.

Dále vyčítají coelibátu, že prý stojí s normálnou, fyzickou přirozeností v odporu. Tvořák lékařůdva právě naopak tvrdí, že právě coelibát prospívá velice ku zdraví a prodlužuje dlouhý věk.

Co hlavního důvodu však užívají tyto coelibátoborci a zběsilí hanci,

je zákony coelibátne proti vůl právné
svobodě práva lidská porušující, nu-
cení v sobě kavirají. Toto by se da-
lo zdůvodniti, kdyby církev někoho
ku Broku v stav duchovní, nutila.
Jelikož však tato toliko tomu, jenž
s dobrým rozmyslem, bez nucení kně-
ze se stane, coelibát co podmínku
klade, tedy se tímto právná svobo-
da ani za mák nezkracuje, neboť
za tou příčinou jest naprosto ne-
nuceným, svobodným, jako podstatu
pění úřadu Kněžského, tak též
coelibátu, jenž jest bezvýminěnou
podmínkou snoko. — Namítají-li
vsak, že snad kněz později seznati
může svou nepovolnost k coelibá-
tu, tedy především nutno jim na-
to odpročtěliti, že zachovávaní coe-
libátu náleží k umravňování svobodě,
a že Řády majíci opravdovou vů-
li s pomocí milosti Boží, která, jak
sném Tridentský, dosvědčuje, též v
příčině zduchovnosti žádnému o ni
prosícimu nebývá odepřena, svůj ú-
řad hodně spravovati a veškeré po-
vinnosti věrně plniti může. Dá-
le by dle zásady vechu položené zá-
dny požádek mravní, zvláště svatost
svazku manželského obšíati nemohla,
neboť shledal-li by později snad man-
žel, že se ve volbě své polovice pře-
náhlil, smělby snad manželství i-
před zrušiti? —

Kdo po bedlivém uvážení nějakým
slibem se zavázal aneb v nějaký
stav vstoupil, musí své povinnosti
bez všeho ohledu na pozdější roz-

mary a choutky náležitě plni-
ti. Avšak s podobnou rozva-
hou po tolikalété přípravě a
dukladné zkoušce nechá se
v žádný stav, jako v stav du-
chový; protože nemůže církev,
kdyby snad i opravdu nepovol-
ce ku své vlastní zkáze v ten-
to posvátný úřad se vetřeli, 12
vůli katovému vetřeli od svých
všeobecně platných a svatých zá-
konů se odchýliti. — Kdo knězem
býti chce aneb snad již knězem
jest, musí též dokonale a ze-
vrubně dohod Řádu provinnost
plniti, dohod knězem, dohod ka-
tolikem zůstati mív. — Ostatně kně-
zi vlastní své provinnosti, zvláště
provinnosti modlitby a častého hodné-
ho přinášení oběti máe svatě Ro-
najícímu není coelibát nesesi-
telným jármem, nýbrž jen se-
světačným, v plnění svých provin-
ností lenivým a nevěrným, bez-
božným kněžím zdá se coelibát
býti nesnesitelným a nedopitel-
ným. —

Že však církev sv. coelibátu
co stavu vyšší dokonalosti u svých
kněží, jenž ve všem vzorem sva-
tosti býti mají, požaduje, vyví-
ta zvláště z podstaty Kněžství.
Coelibát jest „předný“ v nerozlučném
spojení s „kněžským úřadem“ ve
vlastním a pravém smyslu slo-
va. —

O tom přivedeme se v úva-
ze budoucí. —

Rozkvítej se Vesno!

O rozkvítej se Vesno
po dlouhém, chořím spánku,
ať vyklíče, co těsno
se krylo v země stánku,
ať ku slavnému obrodu
již zazní pěvci sbory,
ať ozdobí květ přirodu,
a přináší plod skory!

V srdce lidstva, drahé, símě
Kristova choť rozsívá,
ledovou však kůru tímě
útlé marně roztrývá.
O, kdy vzbudí jaro květem?
Kdy as pravá Krista víra
dobude si práva světem,
zdrtic pouk, jež ji svírá?
Kdy se bude honositi každý

synem matere že církve jesti,
vlášt kdy bude světem pravé štěstí?
atvůž slunce ždané rozatvíti,
a pak vzácné víry semeno
v bujně proměně se zeleno,
níva svata' hojným zbujně květem
sláva Krista zazní celým světem,
andělé se sníží v zemský dol
snášet' hojně rájských do stodol.

O rozkvítej se Vesno
po dlouhém, chořím spánku,
ať vyklíče, co těsno
se krylo v země stánku,
ať ku slavnému obrodu
již zazní pěvci sbory,
ať ozdobí květ přirodu,
a přináší plod skory!

— a

Co na tom záleží?

Nečinnost lhostejných není
však jen bláznovstvím, snat' jest
i křivdou, již takový pácha na
celém člověčenstvu. Aby spolek ně-
jaký, ztěžoval, zapotřebí mu vní-
terního pokroje, jehož docíliti ne-
bude bez zákonů; zákonu dává
platnost svědomí, svědomí se ale
tvorí náboženstvím. Kdyby ná-
boženství ve srdce všech se vko-
řenilo, dávalo by se dobře člo-
věčenstvu! Každý by požíval
svých práv, bokač by své statky

s chudým sdílel, chudému by
nebylo na své nedostatky a ú-
trapy nářekati, svědomí hrůchy
obtěžené by uvolnil kněz sejma-
tíže kají krapenek.

Poznavše potřebu náboženství
ku rozkvětu společnosti lidské,
pohlédneme na nynější svět.
Bohatcům jest Bůh ve správu svě-
tové zcela zbytečným, Bohem jim
je zlaté hele, jímž všichni zjednotí
si mohou, co myslnost dráždí,
co tělo žádá; rddi chtějí Bohu

ponechati nebe chtěje, aby jim jen zemi ponechal volnou.

Příkázem svým slupují lid o víru, křesťanství a náboží a mimovolně křesťanství, aby lidé nevěřili kněžím, než žili života, smrt je všemu učitel. Konec, ráj je planou nástrahou. Učinná práce, praví, že je možná s prozívatelností, že pokrok a zdokonalení nástrojů. Sami do chrámu Páně buď nikdy aneb zřídka na pokoršení chodíce i jiným své zásady vnučují, chudinu pracující otroci, ji o pokoj nedělní obkličují. Pohledněme co jině, ano co i u nás povádníci z neděl a svátků nadělali? Kdo u nich denní chléb vydělali chce musí v pátek i ve svátek lopotiti se, musí se vzdati práva, že jest křesťanem.

Zásada křesťanství vyčíslena: „Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal, na své duši ale ztratil“ opáčené v skutek načas jest, neboť neběže ohledu bohatce, hyne-li pod jeho járem chudina duševně, jen když jeho jmění roste.

Pravda jest, že pokrok v průmyslu i blahobyt tělesný jistí, avšak život těla za smrt duše jest příliš drahou koupí.

Ostatně roste blahobyt hmotný lidu za našich časů? Ano! Každá křípěj z těla rozpraveného se činoucí přináší jenka zlata, jenž do pokladny boháčů padají; chudák však pro pána svého se vysiliv

bidu tré, ano nešťastník připraviv se věrnou službou o zdraví údy, nejine jako prolámané kolo z nástrojů odvržen bývá, na jehož místo nové se dosadí, až takřka dověká. Tak hluboko klesla již cena člověka, aby průmysl a blahobyt zkořel! Člověk nejine cenou vykoupený jako bohatce měří se dle sil tělesných, nikoli dle duše nesmetelné. Nestali jsme se křesťanem, vstání bratři vespolek, a kde jest ta láska bratrská? Slova písma svatého: „Máš-li čeledína věrného, buďž love jako duše tvá; a jako s bratrem, tak s ním nakládej!“ (Eccl. 33, 34) Kde se pokládají s ohlasem? Všichni ku všem stejnou lásku má, vždyť jest náš všech otcem a „přijímaní osob není u něho.“ (Ep. 6, 9)

Jinak to dopřádal za dob děsnějších! Kde byla časem svatým, Pánem zasvěceným, křesťany světiti nikdo neodvážil se. Dělník s radostí očekával den volnosti mu dádoucí, benedikce sdílel sechy se svou rodinou, s ní rozmlouval o Bohu, jemuž i dnes celou svou duši věnoval. A jaké plody nese nyníší lhostejnost Pánu svěcení svatých? Nejmeně činí život jednotvárným, neboť jako nástroj ustavien stejným způsobem se člověk v něm pohybuje, jako kolo o svou osu se točí, a kdo při tom spotrojen jest,

nemá leč dlouhou chvíli. — Jiní zase v neděli pracovali v pondělí se opíjejí, z čehož jen nesprokojenost a svár v rodinách, u mnohých i nedostatek chleba, u všech pak nedostatek pastvy duchovně pochodí, za což gajisté pánové odpověděti musí, neboť jim platí slova apostolova: „Testli-že pak kdo o sobě a obvolá se o domáci péči nemá, svou zapřel a horší jest než neverčiv“ (1. Tim. 5, 8). Horší-že ještě následky objevily se v minulém století za francouzské revoluce. A jaký strach se zmocnil všech, když přede dvěma desetiletími první ryh nesprokojených slyšen byl? Řeďa toho hněv lidu zastihne!!

— Netecnost jest konečně nevdě. Kam černým, jímž k ohu splácíme za nekonečnou dobrotivost jeho. Příklad? Příklad! Řekme tomu, že sebe Bůh obdařil nem, kterého jsi v něžné lásce vychoval, postaral jsi se též, bys mu čest rodiny i pojné dědictví zanechal. Tedyž syn však pánoval, vaje tě neprozdraví, večer k odporu ležaje na tě nedbá, ano tak se k tobě má, jako bys otec jeho nebyl, co asi sobě promyslíš? Řekneš všim právem: „Toť nevděčný, nezdárný syn! Onť uráží má oscovská práva!“ Než se však na pozoru, neboť tak mluví sám sebe osuzuje, dítěte svého jsa přestupnějším. (Dokonečn.)

Nebes pláč..

Rosné perly v noci nepadaly,
aniž jasným deštěm se tihly,
aby zpráhle ovlažilo květi:
leč to nebes oči v pláč se daly.

Laplatkalo nebe moudrým okem,
nad temnotou zadželo světa,
nevěra by ustoupila kletá,
křivnou hrud by mýlo slzi tokem.

— u —

Linka..

Pravého milování kdo chce zkusiti,
nechat se učí Krista sladce milovati,
nebo Kristus jest láska.

sv. Basilius.

Mojžíš svatý nic se nestrachoval pro svůj
národ těžkých pohnutí bojů, aniž se
děsil zbraní nejmočnějšího Krále, aniž
se chvěl před barbarskou a nelidskou

ukrutností, alebož prohrál spásou
svou, toliko aby národu vyvolal
svobodu.

sv. Ambrož.

Jsou lidé a obdivují výšky a vrcho-
le hor a kopce, obdivují nesmí-
ně vlny mořské, vysoké vodospě-
dy, rozsáhlost moře a běhy proudů,
sebe pak opouštějí, neobdivují. sv. August.

Vilém Ambrož.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chvála,
Slasti Christus, tužbou cnosti krása
Chotí církev a mzdou lidí spása
Fr. Sušil.*

Ku slavnosti kněžských druhotin sv. Olce ..

*Ty, Říme! Má věst dneška letí z chlumů
vojích lahodná s blestvou rychlostou
ve pláň i stráň, blažně budící
ve hrudi ve všelike radosti ?*

*Nemůže zpáčit skála ni ji stěná,
vnímá i šval ozvěnu slov jejích,
zdroj, proud i tuň se domou, že přáno
něti vlnám i také je břímě.*

*Ty což se císař běže vojů davem
slavný? Lda vítá jej Kapitol hrdý?
O viz! to s berlou cestu váží
k chrámu sluhů sluha všech pokorně.*

*Ty, Olce! vátelš tam blaženy slaviš,
před půl věkem kdež Pán Tebe byl zvolil
za strážce svým věrným ovečkám,
bys je voůl vždy na pastou dobrou.*

*A s opětkou Ty, části svojí hleděl,
bludně uváděl snažně v Rožár pravý,
až Pán sluhou poznav že věrným,
stádo celé v rukou Tvou odevzdal.*

*Tvé vldně patří na vše pořád otaz,
o spásu všechněch Tyš oveček dbalý,
slástkou, s jakou lneš, vezdy k vlastním
vroucně želáš i jiné obejmout.*

*Hotov jsi snášet, dešt s plihotou i hrd,
a stáda bránit před labotou vlků,
ve zbraň Ti kříž, že kříže plně
útechy proudy linou ovečkám.*

*Vrah často bolnou srdce raní ranou
Tvé, když dorývá na svěcené milé,
však byli Raždou, strádu, javu
milé poji Ti na Pána pohled.*

Stříných márna svidců všechna je nástraha,
a darmo bouří vášně divným jechem;
Ty, Mály, nástupcem jsi hodným
pevně stojíš ve vlnách pěních.

Krušných Tě líží bímě lohot, kruší,
a lásku splácí svět nekalý globou;
v Tvém nitru klid; vždyť, Olče, strach
Pán, všelikých Těbe v Kráče spouští.

Sladší blahostnou útroba zaplesá,
Když zvůry Květné žíjí R večer, ráč;
jásej Ty s ním; hojný, tu ziráš
plod mozolů šedinách, ve pozdních.

Kvapným hle! zástup k Tobě spěchá
z krajů ze dálných, od milných nese ^{Krotem}
pozdrav svojinců, nuž Ty opět
sladci rukou Kojivou požehnej!

— 7 —

O coelibátu.

Manželstvím se prokolení lid-
ské, co potomstvo Adarnovo těles-
ně čili hmotně rozplemeňuje; Kri-
stus však rozšiřuje se duchovně v
Kněžství církevně, jež, jako on sám,
panensky, nevěstě, nýbrž v duchu ská-
ze milost potomky plodí, ve svato-
stech svěcení Kněžstva a ve Řítu
svatém. —

Tímto způsobem se tedy manžel-
ství a Kněžství zcela vylučují; toto
poslední jest též manželstvím, a
však manželstvím duchovným s
církví, jak to zákonu církevně
všude ponímají; přestož nemixé
vedle něho manželství tělesné má
místa. — Že ale úkon Kněžský co
zákon, totiž Každodenní obětování
a posilování Krista ve svátosti o-
táčení, s manželským životem se,
nesnáší, musí věru každý pravý
Křesťan chápati; jelikož již židovští
ano i pohánští kněží alespoň v čase
bohoslužby obětne zdržlivými býti

museli. Úřad obětný Katolického
Kněze, nestládající se z jalových
nástinů a pouze vnějšných obětí,
nýbrž z těla a Krve Páně, jest
nepřerušným, Každodenním.
Proto žádá církev svatá od svých
Kněží doživotné, nepřetržené zdr-
žlivosti, anělské čistoty, nebeského
obcování dle příkladu a vzoru
Kristova. Kdyby tedy církev coe-
libátu, jež po tolika přestálých
bojích a přítkách po všechna sto-
letí zachovala, se vzdavši jej zrušila,
ta by se musela odříci i pravou své-
ho Kněžského. A toť právě odlič-
je církev Boží od jiných církví a
společností, že nejenom velvzneše-
nými vinami se honositi směje,
nýbrž že bylo s pomocí milosti Bo-
ží i ve skutek uvádí. —

2. Coelibát nese sebou též úřad Kně-
ský, co do oboru pastýřského. —
Jest na oco, že misionář zvěstu-
jící pravdy svatého evangelium

cizím, pohanickým, národním, mni-
 si dle příkladu apoštolského, všeho
 se zprostí, všeho se vzdá, co by
 mu v uskutečnění a dosažení to-
 hoto božského cíle překážeti mohlo.
 A takovou překážkou nemalou by-
 la by jistě též pro něho nezdě-
 řlivost aneb sláv manželský.
 Důkazy zřejmě k tomu nám po-
 dávají protestantské výpravy blaho-
 věstné, které již pro tuto jedinou
 příčinou co do výsledku jalovými
 zůstávají, jelikož blahověstec se že-
 nou a s nejmenší práve tolik
 pohanně ku své víře přivádě; kolik
 vítězství dojde vojáko válečné, sklá-
 dající se z vojínů výhradně ženatých
 a celou rodinu sebou do boje vlekou-
 cích... Avšak i duchovní správce
 ustálený a umístěný, jenž co otec
 obce své vždy hotov býti má, pro ka-
 dého úda jejího (k. p. v čas nakaže-
 lých nemocí) život svůj nasadí, a
 jemuž všichni kajícníci ve zprovozdění
 důvěřovali mají, nemůže, ba ani ne-
 smí obcem rodinným aneb manže-
 lem býti. Tasi se, sice mnozí s kliš-
 vými plány a s dojímavými ná-
 řeky patriarchální působnosti a
 moci ženatého duchovního, ano do-
 volují si i tvrditi, že coelibát činí
 kněze bezsrdečným necitou. A-
 však katolický kněz jest nero-
 něčně více než prostocitný a jem-
 noduchý patriarcha, a jeho lás-
 ka není zženštilou, rozmaxlenou
 a smyslnou láskou, nýbrž mocnou
 a svatou láskou Kristovou.
 „Kdo nemá ženy, pečue o to, což

jest. Páně, kterakby se líbil Bohu:
 ale kdo jest se ženou, pečue o to,
 což jest světa, kterakby se líbil že-
 ně, a jest rozdělen.“ (I Kor. 7, 32-33.)
 Tak smýšlí sv. Pavel, a denní zkušenost
 to stvrzuje.

Přičítá-li kdo coelibátu bezcitnost
 a nesrdečnost, jest při nejmenším
 politování hoděn. Nebyly snad všechny
 ony přepodivné ba skoro záračné
 výplody v pravdě nadlidské lásky
 právě od bezženství proceďeny, a
 neprovádějí se od těchto snad až po-
 dnes? „Tato výčitka běže původ
 svůj, jak Moehler praví, „z neště-
 chné a hanebné spustlosti, která
 nepochopuje více božských a du-
 chovních věcí, nýbrž toliko svět-
 ských a smyslných.“

3). Konečně vymáhá coelibát zří-
 zení církve svaté, jež jen tímto
 duchovním říší se stává, v níž je-
 dině milost Boží a lidské zásluhy
 úřady rozdávají, nikoli však při-
 rozený původ a rod. Proto řecká
 církev uchvátnivši hierarchický řád
 biskupský stojí na tom, by ale-
 spoň biskupové neženatými a
 zcela svobodnými byli.

Ano všim právem se může tv-
 diti, žeby hierarchie nešetřící zá-
 konu coelibátného skamžité ze své
 výše a vznešenosti v pravý opak,
 ve vskovnou totiž odloučenost (soliz)
 pohanstvou se zvrátila a ponížila
 musela. - Coelibát toliko pojistí
 je knězi om svobodu a vážnost,
 již mu po náměstku a zástupci
 Kristovu nevyhnutelně potřebna.

Ženatý kněz bývá obvykle a vě-
ho lidu v opovržení, o čemž nám
zřejmě a nepopíratelně důkazy po-
dává církev řecká a ruská, kde
ženatí světští kněží mnohem více
potvrzení a opovrhování bývají, než
kterýkoliv starý, a kde toliko ne-
ženatí mněši a biskupové, cti, váž-
nosti a důvěry, jmenovitě ve zpo-
vědnici, požívají.

Kždá církev vůbec přijímá a dovoluje
cí služebníkům svým snálky man-
želské, stává se již proto obrokyní sta-
ru a světských zájmů, přičemž právě
to, co moderný, tak řečený libera-
lismus proti coelibátu pronáší, že
totiž kněze od státu příliš neodvis-
lými činí a co nejužší s církví
svatou a s její hlavou, římským
papežem spojuje, právě to propoví-
jeme ku největší chvále. Protož
zakládá-li se kněžský coelibát na
podstatě kněžství, na jeho výko-
nech a na zřízení církevním, tedy
v tétož míře, v jaké hned od počátku
v církvi byv zaveden po všechny ča-
sy s přenášecím úsilím a s pro-
vážnou snahou, se hájil a šetřil,
jest jeho zachování až na konec
časů v nepomýšlečnosti církve sa-
mé ujištěno. Pomýšlel-li by tedy
kdo na zrušení kněžského coeli-
bátu, podalby tím zřejmý důkaz,
že podstaty kněžství a církve sa-
té zcela sobě vědom není a ji
nezná.

Církev katolická, jako duchaplný
občan zřízení a práv církevních

ných, Lacordaire dokládá, podává
světlu velestavně důkazy své božské
sti skutečným prováděním věcí
kněžského panství po mnohá sto-
letí a přecasto uprostřed hlubo-
kých úpadků a náklax mravních,
může s úplnou a vznešenou spo-
kojeností na nesčíslné množství
kněží svou panickou čistotu za-
chovávat a zachovávat jejich po-
ukázati. Takliže jednotlivci své
povinnosti nepamětliví kněží hl-
boce mravně klesli, ano lze-
li všati občas a krajiny, v nichž
zkáza mravní znamenitě v
kněžstvu bujářila, nepadá vi-
na této zpuslosti na církve
zákon coelibátový. Právě na o-
patá jest jisto, žeby bez tohoto
zákonu zkáza mnohem rozšíř-
lejší a větší bývala, ano že vřky
a vřady poměrně mnohem ča-
stěji manželská věrnost se udržívá,
než coelibát. Že však i zde men-
ší chyby a provinění kněžská vel-
ké pohoršení dávají, a že padlý
kněz o mnoho horším bývá než
zkažený laik, vysvětluje již z po-
svatné vznešenosti a důstojnosti
kněžského úřadu.

Krovného a pohorlivého prádu tohoto
abychom se uvarovali a takto protivní-
kům i sta uprati, připomínáme sobě
často slova Cassiodora: „Těšero jest,
co čistotu udržuje neporušenou:
střídmost totiž, činnost, příkrý ji-
vola zpusob, školení smyslu, počestná, řádká
řeč, vyhýbání se příležitostem, i soli, i místu, i času.“

Tulipán a fialka.

V okostěném sadu
Anička se procházela
obdivujíc kvítků vřadu.
Ať, tu žela
světlý tulipáneček
v lesklém sadu,
v rubínech a zlatu;
Kolem něho jary váneček
vonný zduřoval si slánek.
„Tate ty's krásný!“ zvolá tnička,
„jak mě blažíš dechem vonným!“
praví slovem blahostklonným —
v tom se blíží matička.
„Mati drachá, nad vše kvítí
tulipán chci ráda mítí;

„viz játa krásy svoje naží,
jaka mne blahou vůni blaží!“
„Nesud' rychle, milé dítě,
krása snadno ošálí tě;
tulipan, ač pyšně hlavu zvedá,
vůně nedá.
Plyš včela, co ti máti porčí:
v blízkém květu
kvítka prosté,
fialinka něžná roste;
po cti nebaží a slávě,
v nizounké jen roste trávě,
a přec pod trávenkou těše
vůni dýše.“

— rr —

Čejepis hudby kostelní v obrazcích.

VII.

Nixoxemci.

Nášmu století bylo ponecháno aby odhalilo a listinami dokázalo veledůležitou pravdu dějepisnou, která sice jednotlivým badatelům známa byla, jižto však obecně a jeho obyčejní mluvčí asi po dvě století buď ani netušili, anebo znenáhla umlčeli; pravdu totiž, že knudba, jak ji nyní máme, po mnohých, z počátku neohrabaných, dílem i převertěných pokusech několika národů proni- ne Vlaši, jak se vůbec za

to mělo, nýbrž Nizozemci, jestli
ne zcela vynalezli, aspoň sestavili;
upravili a znenáhla až ku do-
konalesti pořádně prozrnutí,
a dílem vyučováním, dílem skla-
dami více méně mistrovskými je
de uvedli.

Znamenitější Nizozemci jsou kito-
Guillemus Dufay a Rymai († 1423).
Sento užíval prvně not bílých, jichž-
to zavedením se ukončila soustava
mensurálná a figurálná. Dopsané
byly známý jen černé figury uží-

vané ve Francii od de Moise a Ma-
chauda. Dufay je mezi Kontrapunk-
tisty doposud nalezenými nejdřívěj-
ším, největším a nejprůbovějším.

Johannes Ockeghem, nar. k. 1425.
Skladby jeho liší se o vše Dufay-ových
dvěma známkama: jsou totiž umě-
lejší a nezahrnují jenom „známé
noty“ navoňní, nýbrž i zcela nové, od
něho vynalezené melodie Kontrapunk-
tický vypracované, čím pak stáva-
jí se i bohatšími a rozmanitějšími.

Jeho nejznamenitějším žákem je
Josquin de Prés (nar. k. 1440, F. k. 1515),
muž to, jemuž i příroda i osud nemalo
přálý, miláček císaře II., Ludvíka XIII.
a Marmiliana I., odchovaný vědět,
umět a sčítu. Mnoho děl jeho se
zachovalo, neboť za jeho žití byl
vynalezen listek notový a ten dosti
přatělý. Skladby jeho prve podobají
se velmi skladbám Ockeghemovým,
v pozdějších se čím dále tím více sa-
moostatnost vyvinuje. Ve věcech u-
měleckých ku př. v Kanonu, neda-
ří se mu jako Ockeghemovi, za
to však ukazuje větší svobodu, roz-
manitost a obratnost, je pochopi-
telnější, a působí jako sem tam
i na cit.

Claude Goudimel, 1500 - 1572,
znamení, co dokladný a přesný
učitel svého umění, méně co skladatel.

Christophore de Morales (nar. k. 1510),
umělec výletný, důstojný, a za dob
svých velmi vážený. Tito dva po-
slední nebyli sice Nizozemci,
(Goudimel je Francouz a Morales Španěl),

avšak pracovali na vinici hudby
nizozemské oněmuvše úplně v
jejího ducha.

O skladebních doby této praví For-
kel poněkud přikře ale předce prav-
divě: „Mužové ti stáli dle mého zdá-
ní asi na takém stupni vzděla-
nosti, na jakém stojí mladík, jenž
ze škol středních na universitu pře-
jde a v logice a metaphysice ponej-
prv něco slyší o syllogismech. Má-
li jen poněkud vlohy ku vědám
filosofickým anebo alespoň vědy-
chytivost, uskřáče to hned z počátku
tím, že buď vědy syllogismy vy-
hledávají, jako ti, kteří ponejprv
něco uslyševše o Kanonu anebo o
prostředcích k rozboru věty, hudební,
vědy svou Kanonickou moudrost
ukazují a rozkládají.“

K vůli souvislosti připojujeme zde ještě
onoho velikána, jenž ale, nad muže do-
posud jmenované nesmírně vyniká.
Tedy to veliký, nesmílný, všestranný
Orlando di Lasso. Narozen v Monsu, v
Flegavě 1520, vzdělal se hlavně v
Italii, byl některý čas až do r. 1548 Kapel-
níkem v Lateránu v Římě, a od r. 1556
dvorským Kapelníkem v Mnichově, kde
zemřel r. 1595.

Byl skladatel náramně
plodný; zanechal asi 1572 Kostelních a
765 světských kusů, z nichž jsou i ty,
které listem vyšly, nyní vzácné. Igno-
re jeho vydali sebraná jeho díla pod
návem „Magnum opus musicum“ (v Mnich.
1604). — Stavili se Palestrina po boku Raffaele
může se právě Orlando rovnati s velkým Flo-
rentincem. Veliký v lyrice a epice, byl by se největším
stal v hudbě dramatické, kdyby doba jeho už tento druh
hudby byla znala.

Skřivánek.

Sotva vzplály na obloze blesky,
slunce tryskem vycházejícího,
ještě v mránku pohřížen lid veský,
čdaje zvuku zvonce budícího:
hle! již z lože pěvec vyšine se,
v ranní vlně jeho zpěr se nese.

Chvilku nad hnízdem svým poletuje,
ve vzduchu jen křídla jeho plavou;
K nebi touží, tam se povyšuje
chodit Trůnce se vši jeho slávou.
Tuto, vzdálen všeho světa hlukem,
v libém rozlouží se pěvec zvukem.

Takto provždy, v modré přejí dále,
ráno, v mládí, pozdě do večera,
Boha v písních liboznělých chválí
v polníku se radost budi' skrá'.
Vnoř i "Ty" se často v nebes výš, —
prosta země, duše volně dýše —
— t —

Co na tom záleží?

(Dokončení).

Tak se, kterak to možno? —
Laska věji než leckterý otec od věku bůh
nás miloval. Dál nám vnadně tělo,
očima máme jeho velikost ve při-
rode zírati, ušima máme hlas jeho
slyšeti; ano ještě více. Mistně to di-
lo obdařil rozumem, světlym to pa-
prskem, podobným světlu věčnému.
A ještě nebylo lásky konec. Tam se
spouív mezi nás, rozprášil obdávají-
cí nás lemnoty, podrobil se nuzotě,
tápěl, lkal, ano umřel na kříži.
A za všechny bylo lásky výjev zřá-
da, od člověka jedno slovo, jeden
vrucí pohled, jeden jen výprysk di-
kvi. Co však činí lehkomyšlný?
Nerdecník, on lásku tu nepřiláčí.

On v něho nevěří, místo otci Ro-
u se borím, zavírá oči, nechť jej
višeti, uši, nechť jej slyšeti. Co sobec
sedi u stolu dobroživého otce, žije se
z jeho darů, anižby se ptal odkud po-
cházejí. Žije tedy v jednoduše, ne-
vědu, čině po pravu všem, jen to-
mu ne, jemuž vše patří, miluje
všechno vyjma toho, jenz všechno spo-
řil; v jeho všebožství jen jeden pravý
bůh místa nemá. O něm platí
slova písma (Isai. 1, 2-3): Slyšte nebe-
sa! ušima prozrny země, neboť Hospo-
din mlusí. Syny jsem vychoval a
vyvýšil, oni pak pokřídli mnou.
Znávil hospodáře svého, a ozel jele-
pána svého, Izrael pak mne nepoznal,

a lid' mój neporozuměl.

Avšak změna jednou státi se musí. Bůh nyní klepá na dvěře, volá, prosí. Lehkomyšlný, ale zůstává bezcitným, hluchým a neuprosným. Přijde ale jednou doba, kdy zavolá k Lásce, již tak dlouho znáti nechtěl: Milosrdí! Láska však změně loďar svou, a Bůh bude odplatitelem vytkene: „Co na něm záleží?“ — A myslí snad lehkomyšlný, že se snad opravdu tak pozdě obrátí? K tomu žalostně milosti jest zapotřebí, již se každému tak snadno nedostane, ač milosrdí boží pro nikoho omeziti nechceme. Avšak zdá se, že kdy ten, kdo vždy v. náboženství za nic považoval, tak na konci smýšlel: „Utrázel jsem Boha, již ale nemohu, života jsem užíval, již hasne, uráží bych Boha dále, užíval bych života ještě, avšak již se konec přiblížil. Přijmi tedy, Bože, (+ jsi-li) mou — matou!“ O vy, jenž si tak na světě počínáte, jenž se sočtou honosíte, mějte měně slova ty! Nemějte ty, jenž v dřívějších dobách více k náboženství lnuli za ztemnělce, ale raději jich příklad následujte! Věste jako osvícený a vznešený Angličan Tomáš Moorus

u věcech víry křesťanský si počínal, když král Tindřich VIII. říši svou od římské oštěpiti chtěl církve.

„Mooru, podepiš listinn!“ velel král.

„Odpadnutí o víry nikdy svým podpisem nestvořím,“ odpověděl kancléř.

„Nevíš, že přichází o hlavu mečem, kdo pozkazuje mým se neprodrbaje?“ „Hlavu smeci můžete, nebudete však nikdy moci mne přinutiti k činu, kterýž se s mým svědomím nesrovnává.“

A v skutku byl kancléř ve věži londýnské zavřen, alyž několik dní odpraven^{byl}. A hle, ani důtkli výmni slovy manželky své, ani nářekáním dítek svých se směřáti nedav, zvolal ra dostně: „Nejprve chei duši svou, svou nesmrtelnou zachovati!“ Nálež odpraven byl. O, kdyby lehkomyšlní naši, ať si vznešený, příklad velikého toho muže následovali a místo slova: „Co na tom záleží“, raději jeho moudrost a mužnost za vzor si vzavše zvolali: „Především chceme duši svou, svou nesmrtelnou zachovati!“ a.

Oprava. Na stránce 80. místo „volážílo“ má státi, volážíly.

Čteným čtenářům: Za příčinou velikonočních prázdnin nebylo lze v 1. dubna Museum vydati, vyjde však, jakmile poněkud možnost bude, a čas tomu dovolí.

Listárna. — ? — Račte nám v brzkou prozaický článek zaslati. Na přebydek prozy nemůžeme sobě stěžovati. Doufáme však že pro velikonočním hodů hojněji se přispívati bude. —

Ambrož Klein.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chodí,
Slasti Christus, tížbou cnosti krásá
Chotí církev a mzdou lidí spása
Fr. Šustl.*

Lnětky.

I

*Již znikla zima, slasti vesmír jádř,
své hosti opět vášněj vítá slaj,
v hán pestrébarvý odívá se kraj
a líchy čilá upravuje chasa.*

*Tam válečný skřivan radost, nebí, hlásá,
a slavík v houšti spevuje māj,
Kde se vos dřepěl luany vládně ráj,
v němž milovněná rozvíjí se krásá.*

*U každé plesá davně touhy hoje,
a v okn každém líbý skví se jas-
brně moje jemm bláhý nezná doraje!*

*Mně vesna ta jen bratrův zima dána
jen budi bol, a hlubší pěvců hlas?—
Ach máje mého bruchlovuká hrána!*

II

*O kam jste přešli přerostkožní onové?
mě honí blašný kamo děl se klid?
Ach máje māj. Kde jest brj jasnej vit,
Kde jsou li brj čarokrásní onové?*

*Již v bezdnu nílů mládost moje plove,
s ní sladké cátky všaký mři kmit,
svět širý v leňj mři se mi byt,
a stětky biché pěpeí moje slově.*

*Však co' mižadná není přána techa,
a schvátit má mne stráání divj vit,
v nějž duše moje bernádejná spechd?*

*U srdie! Tam, klad křilth rosa klame,
ty brudokojný opět najdeš mř,
tamť věčný māj, tam bře tvoje zvane.*

nemůže se říci, že by Bůh byl průvůlivosti je-
 jich nevěřel. Po 14 let gmnožil se počet knih
 v ústředí. Noto seznam knih vykazuje již 33
 svazků knih lehosloveských, 66 svazků básni-
 kých, 51 svazků poučných, ze země- a dějepisů
 23, čtení zábavného 107, lingvistiky 22, knihy
 filosofické 57 svazků, úhrnem tedy 363
 svazků. Seznam poročí vykazuje již 630 svaz-
 ků (a roku 1896). V roční tomto a následují-
 cím pod řízením knihovníka Škorpiška ny
 ni diktána v Kúčerově, a pokladníka Mělní-
 ra, vynějši ho faráře, v Buči, založena kni-
 ha nová, do níž se řádně zaznamenávají
 ti, kteří buď knihu vypůjčili, aneb knihovnu
 penězi podporovali. Kniha má, ^{vložena} thestem: Neko-
 mne i has uštkne, i já ^{zdrobena} šelrána třísky k dobro-
 mu ohni, k ohni to posvátnému, abych se i já v
 vámi těš. Moravané a Slováci shodli: doufám
 v Boha, že se stojím jako jsou se stojící jiní.
 (Zlasopiatěského. Musea, heslo to, jak se řádá v
 roku 46 zálepeno a na přílopek ten poročí na-
 psáno: Spasitiam, gnati, nactus es orna). Kni-
 ha ta vykazuje až do roku 36 šestadesát
 podporovatelů, mezi nimiž co nejznámější: Lu-
 šil, Krátký, Tembera, Bláha, Hleirio, pak se
 jmenuje Josef Mokrejš, řádnícký mistr v Bu-
 dislavě v panství Litoměřickém, jenž daroval
 2 zl 30x a Václav Novák, jenž přispěl ko-
 perátor v Mladově, panství Lito měřickém

jenž přispěl 12l ve stl.

Tak až do roku 39⁴⁴ přispívali Škorpiš, Těščí, ry-
 ni farář v Telči, Tomáš Procházka, Čade Václav
 Dalecký, Kominářský tovaryš, těch čarou v ul 108. m.
 Jelínek Kominářský tovaryš 2 zl 30, Pak se jme-
 nuje mezi jinými co horlivý podporovatel Aug.
 Slovský nyní kanov. na Petrově.

Mimo tyto poznámky, vykazuje Katalog tenistého
 jméno, kdo knihu vypůjčil, star a bydlo, pak čis-
 lo knihy. Tak na př. Barata, nyní farář v so-
 vosavce u Temnice vykazuje knihu p. číslem 48
 468. Brida zář 4. třídy hlavní školci. 618.
 Bily vykazuje číslo 688, a přičel na 80 swa-
 ků ročně, který počít někdo po něm, nevyka-
 zuje. Vyšší jmenovaný Dalecký tovaryš, nyní
 v roku 39, m. tr. ve Slavkově vykazuje na 40
 svazků knih přičtených. Divadlo od nejnovější
 čel škro každ.

Fischer, bývalý d. p. regent) vykazuje co usam
 nes 12 přičtených kněk a čas 1 zl.

Havlicek Jan, bývalý a velmi oblíbený kaplan
 v Meriči vykazuje co dogmatista 13 swa-
 ků. Jakýsi Pittner úředník při m. k. k. k. k.
 v pitnoměstí a hojně podporování se vyznačil.
 Vodský Pěchů brnkář v Kori ulici vykazuje na
 100 přičtených čísel.

Kučera podnikatel ve Slavkově na 40 čísel.

Trinovský mlýnář v roku 40⁴⁴ na 60 čísel.

(Bo. račování)

Spomínka.

(Uhlava)

K mým nohám lupen upadá,
 a sluncem, deštěm uvadá,
 Když listi bylo zelené,
 měl rodice jsem milené.

Tak krátce trvá lupení,
 plod, Věs ny jesen vyplení!
 Však listek, jenž se dolů schvěl
 žil čile, než co rád jsem měl.

Známky pravého náboženství. *(Zle Pascalových: Pensées sur la religion).*

Náboženství má-li pravě býti, musí, vze ná-
 cíem svým lásku k Bohu co nejprádnější povin-
 nost ukládati. Povinnost tato není v žádném ji-
 ném náboženství tak křivně určena, jako v ná-
 boženství křesťanském. Pravé náboženství musí č-
 věka k to mu věsti, by poznal svou neschopnost, že
 sám se sbe žádně nadpřirozeně enosti konati ne-
 může. Na pravém tedy náboženství jest, aby pro-
 středky k dosažení enosti nadpřirozených potře-
 né udalo. Ono musí člověka ukasovati a jej k to-
 mu vésti, jakby lidskou svou přirozenost poznal.
 Neboť pravá člověka přirozenost jeho pravě dobro,
 pravá enost a pravé náboženství jsou věci jejich
 posvátně nerozlučné jest. Náboženství musí ná-
 voděti k poznání čistoty a nicoty lidské
 a přičinné udati, proti člověk jed náh k přiroze-
 něnému stožení jest cíl, jinak přeměním podm-
 ben jest křivkám tem a slabostem.

Všichny nekřesťanské věrouky jsou více méně na
 jakém si zevnějším po věrn mezi očividním a člo-
 věčenstvem založeny, on vnitřně mně to věřka smýš-
 ní nepřehlédajíc. Proto také nejsou s to radost
 ni niti všem požadavkům srdce uspokojiti, jež samo
 se, sbe i myšlenky a žádosti svoje nejšťastnější a nej-
 nejší od božství odvrhne a na ně se potahuje. Jediné
 náboženství křesťanské katolické, nevynímajíc str-
 ky vnějšné, slavný bere ohled na vnitřní přiro-
 zenosti lidské a božské, on vnímavost a spjatost, ti-
 roušky pohanské byly a jsou za posud národní.
 Každý národ pohanický má svoje vlastní o bo-
 ství přání, proto také svoje vlastní náboženství.
 Toto platí nejen o národech, kteří nám a nejedno-
 žitě starověk jsou známí, nýbrž i o těch, k nimž
 až posud víra Kristova neprošla. Jinak si po-

mň k to božství mysliti. Mnozí a Persané, jinak
 Řekové a Římané, jinak předsavují sobě ann, ry-
 ši osady lidovými vládnoucí bytost, nárokové čin-
 šte a indiští, jinak moudřeninové a národové pu-
 ny americké obývající. Jenom víra křesťanská
 má do sebe známku všeobecnosti, jen tato stejn-
 hodí se měrou národním, realitním světa dílím
 a semě pásmím náležitým, jedno tato vyho-
 vuje všem stupňům vzdělanosti a cvičenosti,
 jen tato urovnává a uklidňuje všechny rodíly spo-
 lečenského a politického postavení.

Žádná jiná věrouka mimo křesťanskou nepo-
 znala, že člověk jest tvor, násemi nejvznešenější,
 ale spale také nejbláhovější. Jedna oceňuje více
 vznešenost a čistotnost lidskou, považuje ale po-
 kornu a skromně o sobě mínění za slabost a ne-
 věd, kterčto mínění v přirozenosti lidské se za-
 kládá; druhá posnává bídu a slabost lidskou
 ve všech jejích následcích potvrda se směřnou
 nadutostí, míněním, jež lidé o své čistotnosti
 mají, ačkoli i toto mínění člověka přirozeno
 jest. Žádné jiné náboženství neucilo a neučí,
 že každý člověk rodí se v hříchu, žádná škola
 neb soustava filosofická na tuto pravdu ne-
 uporovnila. Mimo křesťanství neměla žádná
 soustava náboženská, že člověk přirozeně z
 ruky divotvůdce vyšel ve stavu vlnosti
 a neporušenosti, že pak vlastní vinou zka-
 liv, všechnu svou slávu upadl do nekonečných
 bíd a strastí. Víra v tuto v prvotnou nepo-
 rušenost nikdy více nevyhynula a paměti lidu
 izraelského a proto se takla natýče v přístěho
 Mesiasě hned prvorozeníu po jejích pádu slibe-
 něho co slala niti celým pásmem dějin židovských,

Co hlavní nosiči idey této musí se považova-
ti oni muži, s nimiž Bůh neprostředně ob-
stal, jímž roztáhl dával nářčení a návod,
jakby ona idey vždy hlouběji v celém národu
pouštěla kořeny. Takoví byli patriarchové, Moj-
šés a proroci, kteří dílem životem podle vůle
Boží svěřeným, dílem slovem bohem nadaným
národ na příchůt Mesiasovo připravovali.
Když se náplň času přiblížila, přišel na svět
Vykupitel jímž dávno toužebně očekávaný, spásu
nes a každému k němu uvěřil. Spásu tuto u-
ložil ve své církvi, které slíbil Ducha svatého po
všechny dny až do skonání světa. A církve tato, ať
kolik toli roztáhla a bludářství o ráhu její u-
lupičích a jejího lůna vyřinulo, stojí pře nepohm-
le na skalním základe, na němž od základatele
svého vybudována, cti patrně svědčí o božském
jejím původu. Vše co rukou lidských vychází
kromě jen na čas a neš bys toho se nadál jím se
vše řítí o v nicotu rozpadává. To-li krátek jím
říčí prozrazovalo od založení církve panství

nad ohrádkem země, a kde jsou nyní jejich resi-
dence, kde moznáři jimi v lábnosti? Jenom
dějepisci sbírají se jejich dějinami, více by zcela
a paměti lidské vyhynuli.
Často kráté jím se zdálo, že listes. Katalistka o-
huby všeobecné žádnou nemůže umítknouti
měrou o pře povanest a velebit ji Bůh, mimo
iánym mnohdy všemohutnosti své zasáh-
lím, takie až posud vije své pod hrdo žádné-
ho tyrana, nechýla.
Mnoho ho kráté rozpadly by se, kdyby se is-
kony podle potřeby a poměrn časových nem-
nily a nejinačily. Obvlastě sa našich časů, více-
Osmé kn. všem, normalim jím asy, na jak nestá-
lých a vrátkých základech stojí všechny téměř
říši celé Evropy. Jedna soustava vládní stáho om-
hosa, vše se vije a točí a pře, nikdo není nepo-
jen, ba ani ten ne, podle jeho vůle a práni poměry
jak společenské tak politické knádnivémn veske-
ronstva blahn ustáletí se zdají. — p —

Věcíně.

Vlast kdo nevíš jak ti být má draha
v cizinu se švě vymyši dálnou,
přítele kde mníš, snad poanáš uraka,
jená tě svěsti hoobá v neřest kalnou.

Nerovami nikdo své tam řeči,
řídký kdo by přišel k tobě práva
podehnul-li v krutě šivly seči,
cizincův rov kdo tam urouává? —

Hle! tak svět tvým přítelem chce být,
avšak ceoty jeho vedou do propasti;
nikdy nitro tvoje nepacití
cizincem řes dalek pravě vlasti?

Řeči viry své svět nerovami
pracně práva domáhá se práva,
ve virn-li ahyneš, jená ním žumí,
svět ti v smrti klámen mrtvý dává.

Věc, jak šelat máš, vlast pravou
cizina kde na tebe se šklebí,
prochví k cirkvi, v ní jen duše plavou
k vlasti draké, k etí svému — v nebi. —

Léjepis hudby kostelní v obrazcích.

IX.

Doba zlatá.

1. Škola římská.

Přicházíme k zlatému hudby církevní věku, který počíná s Palestrinou. Giov. Pietro Alvisi se Perluigi da Palestrina narodil se r. 1524 v Palestrině, přišel 1540 do Říma do hudební školy Gaudimelovy a r. 1551 šel se učilem zpěváků při kapella Giulia a r. 1554 vydal první skladby, věnovan je papeži Julii III, začal přijat jest do koleje papežských zpěváků. Ale za Pavla IV. přišel o toto místo, protože byl ženat, na cca zastával kapelnícká místa při rozličných chrámech, ale po většinu let často i v rodině trpěl nedostatky. R. 1560 šel do Improprie, které na velký pátek se posad nes, v kaple papežské se provozují. Když r. 1562, na sněm Tridentním byl povstal proti tehdejší hudbě kostelní, které se právem vytykalo, že se skládaly více na písně světské často neucené, a že pro hudbu příslušní mi obdobami přepjatou nebylo rozumně textu a když se vůči dolehlo na opravu a sjednocení hudby kostelní, to někteří hudbní figurální do celá vypustiti chtěli — on po dlouhém vyjednávání uloženo Palestrinovi, aby složil tři mše pro šest hlasů. Palestrina učinil tak a všichni mše třetí, provozovaná o slavnosti a přítomnosti papeže, kardinálů a mnoha vznešených osob velice a všeobecně došla pochvaly. Mši tuto s některými jinými Palestrina r. 1568 poslal Filipu II nařávil ji Misa Papa Marcelli na památku svého dobrodince. Palestrina zemřel 2. února 1594 aanechav velický počet děl, ze kterých menší část biskupem vyšla.

Porovnáním-li skladby Palestrinovi se

skladbami jeho předchůdců a souvěkých skladatelů, nepostřehneme mezi nimi na první pohled žádného rozdílů, některého bychom jedním rázem nábyli přecvičení, proti se jeho skladby tak složitými staly. Co Palestrina nad jiné významnější jest, že nebyl toliko kontrapunktistou a kombinátorem, nýbrž že byl i hudebním básníkem. Jeho kontrapunktické umění úplně v moci jako jiné, nezávisl ho jinak nežli ce prostředků, citem mu nebylo nikdy. Je skutečným hudebním básníkem byl, tak čistě mnohých po měrně krátkých jeho skladbách, v nichž všeliké obdobné kontrapunktování necha stranou v prosté harmonii se pohyboval. Tak na př. v *Deorum te Christo*, *Palom fac* v *Improprie* a na jiných. Nezávisle skladb vyšší vznešenosti a pravého duchovního básnictví nad skladby tyto. Někdy se tedy skladby Palestriny vy formou od skladeb skladatelů přecvičených, neliší se o nich obsahem, duchem. Nepřaví se tedy nadarmo, že Palestrina učinil převrat v duchovní hudbě, učinil jej skutečně, nikoli ale tak aby narušil formu a převrátil všechno co před ním bylo, nýbrž že naplnil formu obsahem pravdivějším, vznešenějším. Palestrinou nastala nejlepší doba básnictví hudebního, která (nejvíce zásluhou jeho zátky) tak dlouho trvala, dokazují na církevní i světské hudba divadelní slavně vyvířeti, začínala.

Giovani Maria Montini narodil se na začátku druhé polovice XVI. století ve Valleraně, stal se 1577 zpěvákem v papežské kaple, pak pro svou

důkladnou učenost profesorem zpěvu na ško-
le hudební a posmrtní Dilectissimi jejím ředitelům.
Proslavil se výtečnými skladbami svými a nichž
„Habal a responsorium vánoční, Hodie nobis cor-
lorum rex“ mimo jiné až podnes každoročně v pá-
pešské kaple se zpívají. Zemřel r. 1607.

Gregorio Allegri z rodiny Coreggia narodil se v
Římě okolo r. 1580. Žák Marininiho v hudbě, byl
přiját 1629 od papeže Urbana VIII. do Kollegia
papešských zpěváků. Již ve Fermě vydal 2
svazky komertů dvou – až čtyřhlasných, pak 2
svazky motet 2-6 hlasných. Mnohé skladby je-
ho nacházejí se v rukopisech u S. Maria in
Vallicello v Collegium romanum a v archivn
papešské kaply, z nichž jedno motetto a
jedno osmihlasná mše, Christus resurgens
ex mortuis vyniklá. Světovnámo jest však
jeho velké dvoušborové „Miserere“ po 8 hlasích,
ještě se pravidelně v pačijovém tónu v Lutin-
ské kaple v Římě prováděje a vanešený po-
divně uchvacující dojem činí. Druhdy byla vy-
dání této skladby, jakou i jiných pod Duxin-
ských zpěvů pod trestem, skladby zakázáno. No-
vart však prodávaje rokem 1870 v Římě opsal
ji z paměti, dvakráte ji uslyšev. Burney ob-
držev kopii od Martiniho vydal miserere toto
r. 1871 v Londýně. V Paříži, vyšlo 1810, pak
v Lipsku v „Musica sacra“.

b. Škola benátská.

V Benátkách v XVI. století byla škola
hudební, která starším římskou předčila
a máše ve svém středu chovála, jenž se
nejsá namennitějším onoho věku skladatelům
snadno po boku postaviti mohan. Jeden z těchto
mníchů a sice pozdějších rove se Ondřej Gabri-
eli. Znamenitost jeho tím více padá na vá-

hu, považíme-li, že jsi musel vydobývat
po Adrianu Willaertovi, Cipriano de Ro-
re, Tarlinovi, Constantia Portovi a jiných,
miláček to Benátičanů.

Gabriel (naroděn r. 1510 v Benátkách) po-
cházel ze šlechtické rodiny Gabrieli-ův. Ro-
kem 1556 stal se druhým varhaníkem v chó-
rě svatého Marka, kteráž místo až posmrtní
svě rokem 1586 co nejslavněji zastával. Měl
i svých krajanů jen v úsloví vážen – i za št-
pě se kladly jeho slávy rozechaly. Benátský
čas téhož času v úzkém s Německem stálý spo-
jení a tím se stalo, že jméno Gabrieli-ho i v
Německu známým se stalo a všude mnohozálka
k sobě přivábilo. Mezi tyto číto se též Hans Leo
Huyfles (o němažoleji). Gabriel požíval též v
hojně míře přázně bohatých hrabat Tuggerů.
Rozmanité slavnosti státní i církevní péro-
valy skladateli, na něm hojnou příležitost
kostelními i světskými skladbami velikost
ducha svého evědět; což se mu vždy, nad ji-
né podařilo a sice proto, že pochopil ducha Be-
nátičanů, skladby své v soucho vážené a vaneše-
né odíval. Nejúnostejnějším pravě jeho velikosti
svědectvím jsou jeho šestihlasé žalmy hojné,
které i sám na nejlepší svůj plod považoval.
Mimo to jsou znamenitější: Motetta pro 5 kla-
sů, kniha 6 hlasých mší, lib. I. Cantionum
ecl. 4 voz. a preludio pro varhany.

Jesté ježtoho výtečníka ze školy benátské mn-
síme zde jmenovati; jest to Giovanni Croce. Na-
rodil se v Chioggie u Benátek, odhodl se i Chiozet-
to jmenovati, a byl žákem slovnitního Paskina.
Jsa nejúspěšnějšími díry ducha nadán spojoval
s nimi nenávratu v hojení nových skladel.
pilo, tak že se tím nejvyšším vznamenaní,
jakého mu rodné jeho město poskytnouti mohlo
vyděl. Již 1596 stal se po boku Balhasara

Lenata druhým kapelníkem u sv. Marka a rokem 1603 zaujal jeho místo, kterés co nejdelší-
něji až do smrti své 1609 zastával.

Roku 1580 vyšly jeho skladby tiskem o mnohé
jeho práce, některá novými náklady po smrti
jeho vydány a do sbírek realitních přijaty byly
(Salvi, Te Deum, Benedicamus et Miserere à
otto voci, Motelli à 4 voci, nešpory, lamentace
a jiné). Dr. Prokeš o něm píše: „Má velkým
skladateli školy benátské, nemám žádného,
jenžby s takovou vřemostí, jemností a s takovým
zápalem vášnosti od církevních skladeb záda-
ně vyhovět: a dříve než ten svateb takového
krásan ovládnouti dovedl, jako nříst tento jeho-
to osobní povaha dle se největší důstojnosti nad-
mírně šlechtěná a milosrdná hodna byla, a jehožto
skladby ještě dleho po jeho smrti i po nastání
v kostelní hrdě převrácen se, vřemým při-
jímaly se vřemým.“

Ve škole benátské vzdělali se též Pichor
Richingens a Hauster, kteří v Gallerii a v ně-
kým méně významným, mněi debn Palastin-
novn v Německu zastupují.

Richingens narodil se v Pesnu, vstoupil do
stavu kněžského a proslul již rokem 1590
co znamenitý varhaník u dvora hrabě
Tuggeriv v Augsburgu. Navštívil dvakrá-

te Benátky (po druhé též Řím), kde na hudeb-
né jeho vzdělání velký vliv měl Giovanni
Gabrieli (bratřovec Ladíže Gabrieli-ho). Hosti-
svě složil v Augsburgu okolo roku 1620.

Znameníť díla jeho jsou: Liturgia vive, sacra
officia ad omnes dies fest. Magna Dei Matris
(1603), Sacra Cantiones 4, 5, 6, 8 et 10 voci, ro-
kem 1590 Tricinia Mariana a jiné.

Jan Leo Haples narodil se r. 1564 v Norim-
berce a obdržel první náklad v hrdě od své-
ho otce Isaaka H. rodem Čecha. Rokem 1584
odebral se k dalšímu vzdělání do Benátek, kde
s Giovannim Gabrielem v nejvyšší veselí přá-
telství. Navrátil se odtud do Německu rokem 1585
stal se v Augsburgu varhaníkem a hrabat
Tuggeriv a v krátkém čase byl vyhlášen co
první varhaník v celém Německu. Z doby
léto pocházejí jeho nejlepší plody. Rokem 1601
šel do Norimberka a do Vídně, pak do Prahy
ke dvoru císaře Rudolfa II., který dvorním hu-
debníkem jej jmenoval a na šlechtě povýšil.
Po smrti Rudolfově stal se dvorním varha-
níkem knof, Tarskeho a psal rokem 1612.
Některé jeho skladby doposud ceoy ne-
porabily. Složil 24 cano nette à 4 voci, mad-
rigaly, a jiné..

R — i

Některé mravní zásady z La Rochefoucauld-a.

— n —

1. V srdci lidském dře se ustavičně
vášní obroda, takže je-li jedna u-
dušena, ihned druhá vyroste.

2. Kdykoliv vášně závojem zbožno-
sti a počestnosti pokrývají, přec vždy
závojem tímto prokukují.

3. Samolibost jest největším lichot-
níkem.

4. Filosofie snadno vítězí nad
strastmi minulými a budoucími,
ale strasti přítomné vítězí nad
filosofií.

5. Mnohými cnostmi musí býti
ozdoben člověk, máli štěstí i
neštěstí stejně snášeti.

Vilém Hrbáč.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chodla,
Slasti Christus, tužbou cnosti krása
Chotí církev a mzdou tidi spása
Fr. Susil.*

Cesta Křížová.

I. I

Ubi Christus morti adjudicatur.

*Od Salema divý ryk se zdvihá: "Hoden smrti!" bědná živá líra,
"Hodent smrti." Utkřižován buď! gločím nejčernější volá do nebes,
Křížem má se mocně chvěje hrad, zmlkne nebesání rajský ples,
bohovraždou Lion že se plihá. temná útrobu jich jímá hrůza.*

*Chvěj se duše, vsať i Boha chval!
Pro tebe smrt rážil božský Syn,
by tě sprostil těžkých jarma vin,
věčné smrti trest by s tebe snal.*

II.

Ubi Christo cruce imponitur.

*Duše má, viz žezlo Králově sná, lovaté Hore shrnuje mu tetlou
na ramenu svatém bolnou tíž; z mnohých těla posvátného ran,
Oce poslušen Syn nese kříž, beránek vřátí boží v obět dán
duchak lástky k lidstvu neustálé. netvří - ať Hu smrti jej vletlou.*

*Tak i ty své vezdy kříž nes;
byť i hrutý srdce svíral bal,
zapomínej slznej na údol,
v nebi z hore vykvetě ti ples!*

Ubi primum Christus subterruere, recidit.

Pod polupným křížem svého Dřevem
 Kristus zemřel, klesá v země nach,
 zbarví zemi svou též krví nach —
 žasní duše nad božným to zjevením!
 On, jenž slovem světy v dráhy vije,
 jehož moře burné slyší hlas,
 jenž podrobil se slunce jas —
 klesá již v polupného kříže.

Nášich křížů na kříži byl dlub,
 propiny, jež globný prochá svět.
 proto mocný k zemi klesá Bůh,
 proto v prach se kloni jeho ret.

- - -

Politika na Kazatelně.

Leví se jest národ z jistě kon-
 sekvenční našich liberálů, kteří hlásá
 jice a hláskou srobon do světa troube-
 ce: „Stejně právo všem, stejnou svobodu
 všem,“ tak si počínají, jakoby byli
 všechnu tuto svobodu sobě jen pro-
 najmuli. Stejně právo všem, tito jsou
 snámi, kdo jsou liberály, ale oněm
 ultramontanům, oněm černým, a jak
 nás a věřící lid nazývají, těm žádné
 právo nepřisluší — toť zásada liberálná.
 Nýbrž něj vřák žádají (ovšem jen
 pro sebe) úplnou svobodu v mluvení
 a psaní. Každý protikatoický list,
 abť jise co chce psati náboženství,
 církvi, biskupům a kněžím, každý
 pracholek, abť si třeba při sklenici
 piva svůj rozum a svůj jazyček
 brausí o náboženství a svatá naše
 tajemství; — to vše žádají, spolu
 ale dojmají katolickému knězi svo-
 bodu, žádajíce, aby kněz mluvil jen
 o tom a to, co se jim líbí.

Především jest jim politika na
 kazatelně vždy srnem v očích. Tu praví:

„Kazatel evangelia nemá politizova-
 ti, do politiky mu nic není, on atť
 že slovo Boží.“ Nastává tedy otázka:
 Patří-li politika na kazatelnu, čtení?

Politika, jakouž provádí naši libe-
 rálové, zájímá na kazatelnu nepatří,
 neb ona se protiví Bohu a lásce bli-
 ženské. Co vyrozumívají tedy liberálové
 pod jménem politiky? Nic jiného
 než podvrácení a vyvrácení všech
 základů křesťanství, zničení všeho
 positioného náboženství, zavězení
 beznáboženství ve společnost lidskou
 a podmanění, podlácení, všechny, kte-
 rí s takovou politikou spokojeni
 nejsou. Taková politika ovšem na
 kazatelnu nepatří, v tom ohledu
 mají liberálové pravdu, avšak po-
 litika této protivná na kazatel-
 ně má místa, ona politika, kte-
 rá se staví zhoubně liberálně, na
 odpor, máce všechny její podniky.

Na kazatelnu dále patří ona po-
 litika, kteráž má za účel tělesné a
 zlaté pat. Duševné vzdělání, narození

blaho a bezpečnost občanů, jichž imman-
nost jich rozmnožili a zachovali. Pápež
nejednává z kazatelů vyložený ony
politické slasti, které poutají v nábo-
ženském, vědu a mravnosti. Taktová
do politického házení schvaluje: Benger
ve své pastorálce, an praví: „Dovinnos-
tí do duchovního, aby vědu a církev
gastával, aby pečoval o blaho duší
mu věřících, aby radil křesťanstvema
povinností, aby od zločinů odra-
coval. Duchovní bude tedy vždy na-
prominati věřící, aby světské vrch-
nosti poslouchali, a vždy je bude
poučovati aby nedsledovali těžkým
veselostem, světskou předhlepava-
jíce, práva granujícího křesťanů podra-
ují. On nikdy nebude prokázatiti
se záhubnými zásadami, „Důstojen
církvě a státu,“ nýbrž na kazatel-
ně se proti nim postaví; on vždy
poučí svěření mu věřící, aby kolo po-
litických úkonů jako volby) dodržovali, sem,
který s náboženstvím poutají.“

A věru, nemá-li náboženství
získati proutným slovem, nemá-li
se skládati z proutných forem a ob-
řadů, nýbrž má-li býti vnitřkem
po všech cestách a ve všech okolno-
stech našeho života, aneb mohou-
li nyníjší státníci věci ryze nábožen-
ské spleťati s věcmi politickými:
tu jistě má křesťan právo, ano i
povinnost, by věci by posluchačům
vysvětlil, by jim ukázal, jak se
v té věci aneb oně okolnosti za-
chovati mají.

Křesťan na kazatelně má právo,
před oči stavěti vachnost křesťan-
ské zátky boží, aby dle zásad kře-

stánských vládní nad poddanými
svými. Nikdo jistě nemůže křesťan-
skému, by před volbami do sněmu
k lidu mluvil o důležitosti věci té,
by jim vyložil následky, které z vol-
by může neznamenat, zaslát za nyníších
časů, kdy se na sněmectví vyjedná-
vají věci ryze náboženské. Lidný
nemůže upravit kazateli právo, aby
lid varoval před falešnými proso-
bami, kteří pod rouškou liberalismu
a humanity veškeré náboženství pod-
kopati se naúhají, kteří se tváří co
přátelé národa, avšak dostaví se
se ku křesťanům vlády proti náboženství
a jeho sluhám moci své zneuzivají.
Jistě nikdo neschvaluje jednání ka-
zatele, jenž by nikdy lid nepoučil
ku př. o novém manželství a
obecném zábloně. Přimla to hlava
naše, promluvil o věci té slavný
papež náš, proč bychom my mlčeli?
My musíme na kazatelně gastáva-
ti práva státu a vlády, avšak
nesmíme upravit do práv církevních.
V nejlepším vzorem politické-
ho kazatele jest nám jistě božský
Správec náš, jenž praví: „Důvěřte
Bohu co Božího, a císaři co císaře-
vo jest.“

Rovněž jako politika naplň-
je i vlastenecká na kazatelně, stra-
chem a nevolí. Avšak: toho nesmí-
me dbáti. Proč bychom neučili lid
milovati vlast a národ svůj? Nemiloval
i Kristus vlast svou? Sv. Am-
brož o něm praví: „Nemohl on za-
jisté nemilovati národovců svých,
ježto všechny miloval, a patř na
jiném místě praví: „Neopouštíš Pan-

a "Grasitel nás žemi vřidsthou ani
kněvem guzen, ani nešlechetskosti
vražen ani kráskou dostknut." Ole
ozoru Krista má milovati i křesťan
vlast a národ svůj a duchovní ho k
domu má provázkovati; on má po-
učovati, že to nevěčné o vlast se
nestarati a po jiných národech, po cizích
zemích se sháněti a ohlížeti, jak i
sv. Augustin praví: "Promu cestová-
ní milé ten a taký nemítie vlast."

A však schvátijie vlastenecké
křazení. Takto jsem toho, souhlasili
s nejistou národní přejíatostí. Proti
jak ona liberálná politika, tak i křá-
da národní přejíatost nemá místa, v
srdci křesťanstvím, čím méně na po-
svátém místě, na křazatelně. Křaza-
tel na křazatelně stojí na místě Božím,
jež jest Bohem všech národů, a pro-
tož nikdy nesmí národ svůj vynášeti
na ujmu ostatních; nikdy nesmí chva-
lořečiti vlasti své a zlehčovati národy
ostatní, nikdy nesmí žalovati o cirkor-
leží. -

a náboženství přičítati prouze národu
svému, jakoby ostatní nárokové pra-
žádných neměli. Šlo se do nevěno-
ve Francii. Když byl totiž Garibaldi
se soudraky svými opět vsthl do říze-
ní prapežského a Napoleon postlal
vojstvo své do Vltavy, křazal slovnitý
jeden křazatel v Paříži a pravil me-
zi jinými: "Et porta inferi non prava
lebunt adversus eam"; "cirkor bude
státi, věčně státi a to zbrani fran-
couzskou." Takováto přejíatost, ne-
má na křazatelně místa jako; ona
slova slavného Lacordaire - a jenž jed-
nou pravil: "Přátelé, za šťastné se
prokládějte, že jste se narodili co fran-
couzi na svatě půdě Francie a že jste
co francouzi pokřtěni byli." -

Omne nimium veritatis
in vilium, tak praví přísloví.
A protož mírná politika, mírné
vlastenectví at se přetuje na křazatel-
ně, ale přejíatost tam nemá
leží. -

Violka.

Violento moje
proč ty v plůžě blůváš;
samo květy svoje
v cizím listí skrýváš?

Proč jsi nechceš žíti
na palouku krásném,
by tě každý zřítí
mohl souchu jasném?

Snad by kvítto lepší
někto druhum svojím,
ze zásti že lepší
vedle něho stojím."

Tož bys milé kvítto
mohlo růsti v sadu,
tam co malé vřidko
rozvíjet svou vnađu.

"Vsadí stromy stvůlou
sadař tamto chodí,
jeho nohy ohnělou
co se malým rodí."

Nuže, tedy zkvítej
na neškodné skále,
tamo libý stýkej
záprach neustále.

"Ve skalnatém líně?
Tamo větry vanou,
ty by moje vůně
odnášely stranou."

"Proto neřadíji
v hlozi bývam bytem
dřev vůni zji
bez rozdílu lidem."

Duše hled' bys byla
violka jak vonná
stromna, prakti milá
budeš jako ona.

- 7 -

Znamky pravého náboženství. (Dle Pascalových: Pensées sur la religion.) (Dokoncení.)

Proto hledí každý se předem chojti
cím se kudivocností volí a líc nevěda,
s jakým asi potkají se soudem jednot-
livě rše a národové v ničem žijící.

Taková však změna v církvi katoli-
cké nikdy se neděje aťby žádný věro-
nět co latýj slovně od církve prohlá-
šený nemůže býti zrušen, klbyby toto
nenastupně na jednotlivých věronau-
kách stání i celé země z lina církve
vyloučilo. Každé náboženství žádá na
svojích vyznávačích, aby jevrou věrou
přilnuli ku všemu, co ono k věření
slážděnnu předkládá odvolávajíc se
při tom na svou vlastní autoritu
aneb na autoritu svého zakladatele.
Tato autorita však mimo víru kato-
lickou na ostatních spočívá zakladech.
Při žádném jiném náboženství se
nepotkáváme se zágraty, jimiž by
božský jeho přirod byl zlozřen aneb

božské povolání zakladatele nade vše
povšeno pochýbn. Každý lají se více
při některých náboženských vyznáních
zágratově, avšak lido jsou jen smělí
a na první pohled zloumavého badatele
objeví se ve světle nad slunce jasnějším
co pouhé lži a nestoudní klamové u
myslně vymýšlení, aby lidé jsouce
jimi omámeni a zaslepeni tím spí-
še věru přiložili jednotlivým věro-
článkům. Jenom náboženství křesťan-
ské skúe se co jasná hvězda mezi mno-
slými bludizerni. Ona jediná může
se vytkáti prorocstvím do nejmenších
podrobností splněním, ona jediná
zlozřena jest nešestnými zágraty, ona
jediná má zakladatele, na němž i
jeho největší nepřátelé ani jedině
sthoru protiviti nemohli.

Stýchom se o božském povolání
a povolání zakladatelů jiných, soustav

náboženských přesvědčili, poprátně
věřba jen povrchně na jejich mravoa-
cenu, na jejich mravní život a du se
musíme zajisté přesvědčit, že na nej-
výš svaží nikterak nemohl přivést
sobě latinských lidí za nástroje ku gře-
šování své dvěčné pravdy. Také mra-
vé ceny do sebe měl Mahamed, jaký
život vedli latí gvaní reformatoři
jest každému známo.

Třetí křesťanství jest nedosažna
jak strany svého učení, tak strany
svého zavladaatele. Na každém jejím
věročlánku nalézáme píčet božstva
sli atisknutou. V každé své nauce
jest tak velená, že člověk vhloubiv
se jen poněkud do nedostihle pro-
hlubně jejího Ducha v prachu stojí.
Kdy se musí oné nadpřirozené mo-
csti, její odlesk slávy své svrchova-
né veleny v jejím líně uložila a u-
skryla. Uvažme na myslivost,
velebnost a při tom podivuhodnou
pokoru Duše křesťanské, v níž Duch
Kristův jen v slabě se zrcadlí. Kají,
něhož prvoroďcové byli vypuzeni,
rozvrstvá se v ní ve vše své krásy,
spanilosti a záračné omladě.

Někteří filosofové pohanští po-
vzneli se někdy nad ostatní člověčen-
stvo mravním svým životem, jenž
zákonům Bohem samým do sebe
vloženo člověka osvětleným dosti byl
přiměřeným, jakž i názory o božství
o poměru člověka k božství a o lid-
ské přirozenosti, kteréžto názory poně-
kud podobaly se křesťanským o
těchto věcech názorům. Avšak přec
neuznali za cnost oné vlastnosti, jež
křesťané pokorou nazývají, domnívají

se, že se cnost tato nikterak rovnat
nedá s ostatními cnostmi d. ních
uznanými. Tenom víra křesťanská
byla tato urovnatí a mezi sebou smí-
řiti pojmy, které až posud sobě na-
pravo obponovaly, a náde, vši pochyb-
nost zjistiti onu pravdu, že, všechny
ostatní cnosti nejsouce proniknuty
a prostoupeny pokorou slávají se
hříchy a vadami. Mnohé nečesti,
proti nimž křesťanství ze všech
sil bojuje, zhoršene je vyváditi u-
silujíc, považovali mnozí filosofové
za věci zcela dovolené. Tak na
př. sám všečetný Sokrates schva-
loval báhu pro pomstu, nenávisť
nepřátel, Plátó uhlásoval společení
své žen, souložnickví, obžerství na-
jistě bohu slavnosti a podobné ne-
česti, kteréž mezi křesťany ani jmi-
ny býti nemají za věci chvaliteb-
né. Vůbec může se říci o pohanstvu,
že jeho pravou bytostí byla jen
čirá emylnost chlívcům tělesným
lahodící, Ducha však svou meztou-
okavností docela umorující. Naproti
tomu vystavuje křesťanství co krest'
své nauky zapírání se, aby Duch
vždy vetch podržel nad tělem.

Poprátně-li poněkud blíže, na-
spůsob rozjádření se vřy křesťan-
sko-katolické, tu nám ihned před
oči vstoupiti musí ohromné pře-
kážky, s jakými ji hned od počát-
ku bylo zapasiti. Některik chudých,
nepádných a neučných mužů vy-
volil si nebeský nás sprasitel, co
nasíce své nauky, kteří po omili
Mistra svého to, ve kterého ověla
jim nepřátelského se rozestli zvěstovat

vůru Bohočlověkem samým člověčen-
stvem zjevenou. Mezi křesťany jejich
bylo jim bojovale předváděny kluka-
ce v srdce lidu židovského o púšním
světském vykupiteli zabořenýchmi,
mezi národy řeckými a římskými
museli napřed oblést zabitými, na-
nichž kulta. nečistých pohanův
bohů a bohyň spočívala, a pak se pro-
mohli uplatiti se na hlásání blahověsti Kristovy.

Přítomno tak obližněm dále nebyli
snad podporování moci světskou, ba
naopak tato sličala každý jejich krok
vůde jim přetahy slavic, vůde je pra-
následuje ano celý svět do boje proti
nim vysílaje. A přec se šířila víra
Kristova přese všechny tyto obtíže s
tatkou rychlostí, že již ve druhém
po tř. století nebylo v celém světě
římském města, ve které hradu, kde
by jméno Kristovo nebylo hlášáno.

Namítne snad někdo, že i jiná nábožen-
ství s podobnou ano snad ještě větší rych-
lostí šířila se, na př. víra Mohamedova,
Luthrova. Avšak jasným spůsobem Dělo se
ono šíření se? Mohamed hlásal víru
svou mečem v píseči šažem, voliti pá-
vaje mezi smrtí a mezi přijetím nové
víry, která bez toho již v dom, mocné
kryla bouzlo, že na nejvyšší lichodila roz-
poutané omylnosti lidské. Víru Luthro-
vu šířili rovněž brannou mocí knížata
víry této kolisto k rozmnožení světské
to svého panství užívajíce.

Ze všeho toho jde na jevo, že jen
náboženství křesťanské - katolické, kte-
rý jedině v nepřetrženém slují spojení
s věrou starého zákona vyhovuje všem
požadavkům lidského Ducha, že
jen ono vede člověčenstvo na
dráze, na níž účelů Bohem jemu
vytknutého dojiti může. -

Lvonečky

Lvonečky, vy milé dívky,
proč as hlavy kloníte?
Překrásné vy Boha dívky,
snad je slzy roníte?

O vy slzy neroníte
k zemi máte přse,
nebes Pánu vy zvoníte
Do nebeské říše.

Naše knihovna.

(Pokračování)

Dále se připomíná co pilný čtenář
a horlivý podporovatel Jiří Pavetta,
prelašský tovaryš, Josef Klum, po-
domek v Tatubské ulici, Dostal, skle-
nár na nové ulici, Fleibl tovaryš pil-
níkářský, Materna, mlynář ve Slav-
kově, Kraus, bednár, Pamlar postři-

hač. Zelnicěk učitel v Ivančicích, Tau-
ber písař v Bozslavicích, mnoho žáků
od třetí třídy hlavní školy až do fi-
losofie, z nichžto co nejhorlivější za-
gramenání jsou: Hložek, bývalý prof.
pastarálky, Chmelicěk, nyní farář
v Americe a Plosak, kaplan u sv.

MUSEUM.

*Bud' váš život jedná Boží chodla,
Stastí Christus, tužbou cnosti krása
Chotí církev a mzdou lidé spása.
Fr. Sušil.*

Cesta Křížová.

IV.

*Ubi beatissima Virgo cum s. Joanne obviat
Christo.*

*Kam Maria rychle vede Křížky?
Kam to spěchá s Pannou svatý Jan?
O, vždyť K smrti Kráčí Kristus Pán
v obět dat se hříchu za otroky! —*

*Matko Páně, kdo svou bolest jímá,
Kdo tvůj meč, jenž srdce probodá,
Kdo zná bol, jenž Jana prohlodá,
teptý žal, jenž duši jeho škádlí? —*

*Hořké pláčů slzy, člověče,
pro bol Krista, Jana, Marie,
zvíř často Matky, na meče,
ať mudr pro hřích zkruscha pozvyje!*

V.

Ubi Simoni Cyrenaeo crux imponitur.

*Obává se zrádné židů plémě,
mdlobou že jý Kristus dokoná,
proto nutí z Cyren Simona,
by vzal na se Krista Pána břemě.*

*Povolnou se Kříže chopí rukou,
v srdci globa rudě plamená,
však jen volná pro Kříž ramena
dojdou nebes palmy Kříže mukou.*

*Státní cesty, jimiž Kráčí Pán,
volně snášej, jenž si síla Kříž;
věž, že bolná Kříže jeho tíž
jistou vodí cestou v nebes stan!*

Z čeho bych se zpovídal?

Často slyšíte od horlivých kněží bolestné steskky, že za našich dnů tak nepatrný počet Rajčnických zpovědníků přistupuje, by se svátosti pokání očistili. Tle nač se komotit, proč vzdychat? Neměli byste se, velební otcové, snad radovati a Hospodina velebiti pro tento utěšený úkaz? Nemyslím proto, že vám snad namáhavé práce ubude - nikoliv! - ale můžete se snad radovati z toho, že hříšní ve světě ubývá, nemají-li lidé, z čeho by se zpovídali, vždyť vám udávají příčinu, odpovídající domlouvání vašímu. Z čeho bych se zpovídal?

Žádného jsem nezabil, nikomu jsem nic neukradl, abych daně platil a vrchnosti poslouchal, o to je bez toho až dosti postaráno! Z čeho bych se tedy zpovídal? - O jak řídký jest takovýto člověk! A touto známou notou zpívají skoro všichni svatoústí, jiný se do zpovědnice jako ptáku do klece nechce.

A z kněží se přece opravávají, na zkaženost toho světa sobě zjevu, a křivě pro prázdnotu zpovědnice? Vždyť lidé nemají, z čeho by se zpovídali! - Li snad nalézáte jiné příčiny tohoto úkazu, právem voláte mohouce s Jeremiášem prorokem: „Kdo dá proudu svým očím svým, bych oplakával dnem i nocí záhubu národu svého? - Žel Bohu, že máte pravdu

a že tu platí slova výtečného Abána Stolce, jenž kdesi takto praví: „Cím to, že dítka, nalézají vždy dosti chyb na sobě, ze kterých se upřímně zpovídají, kdežto dospělí praví, že nemají, z čeho by se vinili? - Tím jest to, že dítka mají ještě bílý šat své nevinnosti čistý, hned i sebe menší skvrnu na něm zpozoruje a ji smýtí se snaží. Dospělí však mají tento šat často již kašou měrou zablý a nžpiněný jako ciditel lámp svou starou zástěru; proč není divu, že na něm obvyčejných skvrn ani nepozoruje, až na ty největší hříchy - poocata horrenda, crimina atrocita.“

Jest to sice perný, nicméně však pravdivý výrok, a zdá se, že nyní vskutku novopčení, osvícenci a osvícovatelé „fermezi“ své kultury i svoje svědomí tak zosudili, jak se to u zástěr nadymíněných lidí stává, jen že, ačit tyto poslední věčenství věků užitek přinášejí rozjehajíce světlo, které před poblouděním a nehodou varuje, kdežto omítnutí, nejlépe řečeno, nemorální osvícovatelé jen bludičky do světa vysílají, které do mravného bahna vedou.

O máte tedy, ctihodní zpovědníci, a no i všichni lidu milové, dosti příčin, by jste oplakávali záhubu tuto a volali k Pánu, by seslal pravé světlo, jež by zaplašilo všeliké bludy, by

se otevřel zrak těchto zaslepenců, chyby by spěchali k Jordánu zpro-
by poznali množství svých nemalých vědních a obmyšlů se očistěti byli!
JH.

Naše knihovna.

(Pokračování).

Od roku 1846, až do roku 1863 nacházejí se velmi četné a bez
všeho pořádku některé poznámky, jenom nejhrošlivější národovci jsou
zaznamenáni, je tu nekonná kniha
byli čelili.

Konečně přišel rok 1863. Prošla-
vený rok tento, který celý národ
slovanský tak skvělým a nadě-
ným oslavil způsobem, nemohl bez
všeho účinku i na předchůdce
naše uplynouti. Horlivým přiči-
něním pp. Klímy a Štastného po-
šlo se opět starěti; knihy mateřského
jazyku z prachu a pohzení opět
vzhledávaly se; opět snášeli bohoslov-
ci své kalíšce a výdatným přispě-
vem dyp. regenta Geißlera a spiri-
tuála Schreilla postěšilo se sebrati
50 zlatých, za kteréžto mnohé věci
přikoupeno, mnohé pak zlepteno
a opraveno. Vyručelo tenkrát
takováto první poupatko, jež nadě-
je na budoucí hojné ovoce posky-
tovalo, byl to opětový základ, na
kterémžto my i nástupcové naši
stavěti máme ba musíme, nemá-
li započati avšak dospod nedok-
čené dílo nechvalně vydávati své-
decovi, že jsme úloze své a dobré
stránce ducha časového porozumě-
li, pranicého však nečinili, čím
bychom jednak požadavkům časo-

vých proměnných, jinak i povinnosti
své vyhověli.

Stejně ale předchůdce naši od
roku 1863. až do rovně památného
roku 1869. úloze své dostali, seznaj
každý ze seznamů dolejších.

Seznam knih slovanských z roku 1839.

Z bohosloví svazků	265
básnictví "	129
filosofie "	50
dějepis "	72
z knih zábavných "	302
lingvistiky "	87
přírodovědy "	24

Učinem sv. 929

Z tohoto značného počtu zjistalo,
jak již udáno, ku konci škol-
ního roku 1846 jen 376 svazků.
Tímto přirostlo do r. 1863 toliko 50 sv.
Od roku 1863 až do 12. Ročtna 1869
přibýlo na 450 svazků zlástním
přičiněním pp. Klímy, Lillbergera a
neúnavnou péčí p. Ocharka.

Roku letošního máme ve své Knihovně:

z bohosloví svazků	308
básnictví "	150
filosofie a vychovatelství sv.	40
dějepis svazků	80
spisů zábavných "	200
lingvistiky sv.	70
přírodovědy "	40

Celkem 980

K tomu knih jinorodinských sv. 100

čím 980 sv.

Negaproměnnelný náš otec Lušil po-
ručil knihovně naší všechny roční-
ky časopisu českého Músea; jest
jich 36 v 38 svazcích krásně vá-
zaných, kterýžto časopis knihovna
nyní dále odbírá. P. prof. Šembera
daroval prostřednictvím p. prof. Procház-
ky 2 sešity dějin české literatury.

Hlavní výbor Matice moravské usne-
sl se (zlatěním přičiněním p. archi-
váře Brandla) ve svém zasedání dne 3.
února 1869 na tom, aby i knihovna
naše knihami Matice vydanými i
podělována byla, na kteréžto usne-
šení jsme ihned „Knihu tovačovskou“
a I. sešit časopisu Matice morav-
ské obdrželi. Pan archivář Bran-
dl daroval ostatně již dříve některé
ze jím sepsané knihy, jako „Knihu
pro každého Moravana“, spisy K.
Lerotina, a slíbil, že i ostatními
spisy svými, prakticky je knihovna na-
še, mile rád obdaruje.

Dále dostává knihovna naše všechny
knihy dědictví sv. Prokopa vydané
darem, a sice za dar, jaký jim byli
předchůdci naši učinili. Polo-
žil totiž roku 1862 k oslavě 1000 let
památek příchodu křesťanství sv. Cy-
rilla a Methoda do vlasti naší osm.
desát zlatých r. č. co dle ceny vypsané
za nejlepší drama. Nemohla však
cena vypsaná žádně ze zaslanych pra-
ci býti přikvuta. Dle návrhu čer-
kevného listu „Plasů“ z roku 1865
darovala se cena v prospěch dědictví
svatého Prokopa.

Dále jest knihovna již iudem dád.

sv. Cyrilla a Methoda, a sv. Jana
Křesťanského.

V. p. B. M. Hulda zasílá zdarma jeden
výstik novátne Rozhledny?

V. p. Placid Mathon zasílá též Knihovně
„Kola božského Sedce Páně“ zdarma.

Dále odbírají se: „Časopis Katolického
duchovenstva“, a sice celý, od roku 1828,
kterýž se počal vydávati, až do jeho
zaniknutí r. 1852, pak od roku opět
kterýž, nově slávi 1868 až do roku leto-
šního; dále „Blahověst“, pedagogický
časopis „Škola a život“, „český ná-
pis“, „Hlas“, „historická biblioteka“,
„ndrovní biblioteka“, „slovnik náučný“,
„archaeologické památky“, „národní
allas“, a konečně se každoročně
dle možnosti jiné nové knihy, oba-
hu rozmanitého přikupu.

Praveno svezku, že předchůdci na-
še v roku 1832 příspěvky dobrovolný-
mi základem Knihovně naší položili,
a s jakou obětovností se dala se u-
chopili, vysvětlá z toho, že již rok
1833⁴ vykazuje příjmy 80 zl.
1834 „ „ 106 „

1835	„	„	194
1836	„	„	54
1837	„	„	94
1838	„	„	97
1839	„	„	86
1840	„	„	87
1841	„	„	120
1842	„	„	76
1843	„	„	80

Rokem 1843 končí všechny poznám-
ky o příspěvcích až do roku 1865, *
kterýž opět sestlo se 50 zl.

Roku 1864	84 zl.
1865	75.
1866	83.
1867	83.

Roku 18⁶⁸/₆₉ sčítáno, musím to sbo-
lesti čísti, za malého účastenství jen
asi 59 zl., a více přispěl

ročník I.	15 zl. 80.
" II.	18 " 20 "
" III.	10 zl. "
" IV.	15 zl. 50.

Co se konečně k ně vydání, jsou
až do roku 1845 knihy nově zjedna-
né pilně zaznamenány, a tedy i
vydání svědomitě nagnáno. K ně
na to ale roku 1845 vyrobí se na
65 zl. ve stříbře dluhů. - Poslední pro-
gnámky učinil Trautischek Dědek, jenž
zele nový seznam zhotovil a místo
udal, ve které stříbře se každý, dluh
knih nachází; zaznamenal též příjmy
a vydání svědomitě. Při tom též na-
značil, že po dvakrát ze knihy jen
zaplacené účel za knihy od Větrníka
obdržel, a k tomu poznamenal: „Ny-

na tom záležitosti, by se jí žádná škoda neděla! — J. P. s.

nějsí dluh obnáší 36 zl. 36 kr. ve stříbře,
a od této doby se žádné knihy pro
knihovnu neodbívají. Nový pořádek,
jak v jiné tak i v této věci počíná
opět rokem 1863, a zachoval se až
podnes a děk děj, by se nikdy více
nepřerušil.

Nabývá mi nyní, drazí bratři, nic
více, než abych vás upamatoval, by-
ste vždy knihovny své bohužel se
ujímali a o její prospěch ale mož-
nosti se starali neopomenouce též
nástupcům tutéž péči doporučili.
Dále žádám vás všechny snažně, a-
byste při vyplňování řádně knihu
vyplněnou v Katalog, k tomu účelu
přílohu peny, zaznamenali, by se budou-
cně každému nepováděku předešlo.

Konečně mám ještě proobhlédnouti, že
mnohý velmi sešle s knihami vyplň-
čnými zachází, ba jich co překryvek
na káře včelou používá, čímž se
papír desek odlepí a tak v krátkém
čase celá vazba zničena bývá. Knihovna je
majetkem všech, musí tedy každému ušlech-
na tom záležitosti, by se jí žádná škoda neděla! — J. P. s.

z mého denníku.

—p—

Čtyřadvacátého srpna vyjel jsem
z Brna ku zájezdnímu obřadu Pan-
ny Marie Celené. Na nádraží byl
nával a tlak lidstva nesmírný.
Přezoroval jsem také několik učitel-
ků příjizdějících ku hromadě učitel-
ské, která ku konci měsíce srpna den osvěcenosti vyvedli celý svět obřadující.

m. r. v Brně se obřadová. Vykráco-
vali si s takovou hrůzou a s takým
sebevědomím, že by člověk snadno myslil:
ti lidé myslí, ba jsou o tom přesvědče-
ni, že oni jsou k tomu povoláni, a-
by celý svět z noci bláha a klamu na-
den osvěcenosti vyvedli celý svět obřadující.

A aby šli o svém vyšším povolání tím důkladněji přesvědčili, přivěsili si plátky s jakýmsi služkami na Ra-
báty. Mohls jim řísti na čele, jak se proti ultramontánům chořovali. Prože mñj! myslal jsem sobě, co pak to s námi juž tak daleko došlo, že juž každý židovský preceptor se miže opovážiti celou církev kato-
lickou viniti ze zrádčnickov, ze duchamovství a řík vi sám z jaké ještě neřesti? Kolik těch lérů jsem na tom nádraží s těmi plátky i vykračovali viděl, mohn směle říci, že dvě třetiny všech pocházeli z ple-
mene orientálního, z plemene, jež jako nějaký zrážonosný kmiž hlo-
dá na Ročení církve katolické vůbec, našeho národa českoslovancké ho zolášť.

Na nádraží sešel jsem se s jedním zna-
mým, nastávajícím alumnem, s nímž jsem pak také do jednoho vozu sro-
pěl. Sedě ve voze, níchál jsem juž jednou oko své porozhlédnouti se po oně směsici, jež se zde před zrakoma mýma vlnila. Trváck oko mé ne-
upokojilo mě. Nenalezl jsem nikto-
ho, kdžby za nějakým vyšším, ně-
čím putoval. Mimo německé lery, o nichž známo, že za jakým účelem do Břna se sjížděli, pozoroval jsem téměř na každém, že po kmořném lopotě se ziskru. V mém voze ne-
měli cestující pro mne žádné téměř důležitosti, ba ani žádné zájima-
vosti. Několik mužských, několik ženských z nižší třídy společenské,

několik vojácků mařarů a Ro-
nečně dva židovští študenti. Tělo poslední mne nejvíce zajímali. Černí jako havrani, na zádech rance, plášt na způsob vojenský stočený přes rameno, vůbec byli tak přístro-
jeni jako cestující řemeslníci.

Kad bych se byl dal s nimi do řeči, avšak hned jak jsme čekali na nádraží, hleděli na mne jako kočka na myš, měříce mne od hlavy až k patě. Pognal jsem, že v nich val-
ně stří ker, ba lépe, furor ži-
dovskoleutonický, a proto jsem měl za dobré raději jim vyhnouti.

Až do M. bavil jsem se dobře se svým společníkem dříve juž zmíněným.

Od M. teprve měl jsem čas ku po-
zorování, ku přemýšlení a k dumání.

Z druhého konce vagonu dorážel k naku mému hovor v mě má-
terštině vedený. Trváck nepoutal mě. Později zaslechnu slova „Tá také jsem trochu Slovan!“ Truži se směli. Mně však do smích nebylo.

Litoval jsem onoho člověka, jenž jen trochu Slovanem býti se projadřil.

Nevážím si, ano oprovrhuji těmi lidmi, kteří jsou polovičkati ve věcech, v nichž vši rozhodnosti a rážnosti jest na-
nejvíš zapotřebí. Toto platí přede-
vším o náboženství; neboť právě ti, kteří více nezapírají býti katolíky, ^{často} avšak v době rozhodné, kdeby svému náboženskému přesvědčení veřejně mě-
li dáti svědectví, tu mlčí omlouvající toto svoje jednání tím, že nechtějí býti pře-
mstěnsi v ničém, tedy ani ne v náboženství.
(Pokračování).

Prání mé.

Když mé oko zhasne, více světla neždáv,
 slyšce mi v slávkách víčka bledá,
 až pak zmizí z tváře mojích ruměnců,
 v ruce tuhé vložte kříž a ruženec;
 Když duch z těla vyšed zajde v světla říše,
 vynesete mě tělo, pochováte tělo.
 Růže můj skrouňounky krásný věba síra,
 ta at' lože moje stínem obestírá,
 a pak, kdo mi přitel, známý, milý -
 věnujete mi slzu na rodu zelený.

Dějepis hudby kostelní v obrazech.

Osamotnění skladatelé z dob pozdějších.

Hudba církevní nemalými potro-
 mami zastížena byla od časů oněch,
 kdy se započala přestovati zpěvohra.
 Z počátku sice skladatelé přiroze-
 ným jvouce puzeu, citem jinak
 skládali pro kostel a jině, pro
 zpěvohru; ale zponenáhla se lou-
 dilo světáctví do chrámu Páně,
 čehož hlavnou vinu nesli kněží
 sami, dovolující, aby se v koste-
 le ona sprostá, smyslná hudba roz-
 tahovala, zatláčujíc velebnou a po-
 svátanou k nemalému zneuctění mí-
 sta Božího. Ba došlo tak daleko,
 že před velebnou svátostí slávně
 provozovali a dosud provozují arie,
 duetta a jiné kusy z neplechých
 mnohdy oper s podloženým latin-

ským textem. Přestane pak, sly-
 šce v kostele tolik tůlekání, co
 v divadle, nábožnosti pozbyvají, a
 místo aby ducha na mocných pe-
 rubích vznešení hudby provznegli
 k Bohu, obrácejí Bohu záda a
 proutí lognetkami po kostelních
 zpěvnách a křiklounech, kteří
 si ohryzek z krku mohou vykřičeti,
 jen aby na sebe všech oči obrátili.
 Někteří mužové dobře cítili, že
 taková hudba není v pořádku, a
 vynasnažili se, aby ji poněkud
 zlepšili; avšak to byly jen rasy
 na poušti, jednotlivé hoředičky na
 zachmuřených nebesích - příliš velká,
 než aby všichni mohli do jejího
 šlepičí stoupati, a svět příliš malo-

mocní, než aby úpadek hudby ko-
stelní zabránili.

Vlachové.

1. Alessandro Scarlatti (n. 1659 + 1725)
spojoval rozsáhlé vědomosti s boha-
tou obrazností a přesnotu slohu
se zkušeností pracemi nesmírnými
nabytou. Plodnost jeho o-
perdek, církevních a komorních hudě-
jest až k vůči nepodobna, neboť
složil, jak se mluví, asi 200 mší.
Mezi žáky jeho prosluli Durante,
Fasce a jiní. Scarlatti byl také
rečním dohlížitelem tří zname-
nitých Konservatorií Neapolských,
a působil zdárně na vzdělání u-
mělců; na ducha a směr oné doby.
2. Antonio Lolli (nar. v Benátkách
1665). Od r. 1693 - 1736 byl prvním
varhaníkem, pak kapelníkem u
sv. Marka. Mezi tím byl též v
Grázdanech, kam jej r. 1716 po-
volal kurfiřt Saský, aby složil operu.
Mezi 1718-20 navštívil vícekrát
Prahu a řídil tu své opery a o-
ratoria s velkým úspěchem. Zemřel
1740. Lolli byl veliký nádenec hu-
dební i skladatel proslulý. Zane-
chal všeho druhu skladby mi-
strovské, ze kterých se skladby ko-
stelní až doposud s velikou provo-
zují zálibou. Opery, však jeho a
jiné skladby světské přese všechny
přednosti své jsou úplně zastaralé,
a mají tedy nem jen historickou.
3. Giovanni Maria Casini, Kněz
florentinský, nar. 1675, vzdělal se

v Římě u Mattea Simonelli - ho
důkladně ve skládání; zároveň si
hleděl za vedením B. narda Pasquis-
ni - ho, jenž tehdy slovu „zázrakem
varhaníků“ ve hře na varhany po-
největší dokonalost přisvojiti.
Zemřel také v důkladného hudební-
ka církevního, a stal se varha-
níkem v metropolitním chrámu flo-
rentinském. Roku 1706 vyjel v
Římě svazek čtyřhlasých motett, je-
jichž sloh úplně souhlasí se slohem
školy římské; 1714 ve Florencii
složil kusů na varhany pod
návem: „Fantasie e Toccate d'
intavolatura“, a „Pensieri per
l'Organo in partitura“.
4. Pompeo Canniciari, Kněz, stal
se 1709 kapelníkem v chrámu St.
Maria Maggiore, kde setrval až do
smrti své 1744. Zanechal tomuto
chrámu bohatý poklad svých skle-
dek - plody to neuvěřitelné, doživotní
píle. Za zdroje toho čerpají po se-
bě stovky skomatele a stěratelé
pravé perly zbožného tvoření, neboť
víme, že tento nábožný umělec nikdy
práci nepočal, anižby dříve genia
svého modlitbou a rozjímáním ne-
prosvětíl.
Počet jeho mnohdy velmi rozsá-
hlých skladeb jest náramný, a
většina jeho práce jsou prodechnuty
pravou, neblženou nábožností.
5. Leonardo Leo, narodil se v
Neapoli r. 1694, vzdělal se v Římě
u Pitoni - ho, a vrátil se do Neapole
byl tam od r. 1717 kapelníkem (F. Koniciar)

MUSEUM.

*Bud' váš život jedna Boží chvátla,
Slasti Christus, tušbou cnosti krása
Choť církev a madou títí spása
Fr. Šustl.*

Ze hřbitova.

Ojakh mi sladké jsou ty hrádky tvoje
by puřdo svatá! jaký útoč tam
mé srdce čerpa, láhvavý rde klam
již nemůž jimat' otku v lěchty svoje.
Ty báhy hříšné kalné jeviš' z droje
i marnost její; sem kolo v kroci hřmám
ken z věru světa ochází v mírnu chrám
kde křís se bývají místo zhoubné zbroje.

Ten sladký kulo každej diše důmá,
neb nekucuje jeho děsný hluk,
straš aniž trapná bolné srdce jímá.

Láť xřovětová přichází su, vítá,
xde tělo matné oprosti semuk,
jež viny oslen odměnou mu stýlá.

Proč hrobko klidná moje nohav k sobě
sátráda spěje, hladavý kdy žal
mně nitro svírá a kdy souhy pal
se ozývá, plaje choné ve útrobě?
Tvé v tomto líně, v tmavé této hrobě
slí hosti, druhu milý! semo zval
Dech smutný schránu, všemocný býkrál
svě duši tynul v úpor rajský k sobě.

Tys býval moje nejoxácnejší zoba,
by žiřdlem čirým milošćitím sloz,
když na hruď moji xlochů ryla globa.

Xde lůžko své; zde bdit' chce otko moje,
xde iisto mé svůj chladný libas por,
xde srdce opět svého dojít spoje.

— i.

Z mého deníku.

(Dokončení.)

Tímto svým polovičatým katolictvím škodí obecně svaté věci více, než zjeví a výslovně víry nepřítel.

Nekouvalo to dlouho, umělecká rozmluva i těchto drochu - Slovani. Pak proti mně seděl muž poněkud již obstaralý, jehož jsem ke třídě řemeslnické počítal, v němž jsem ve skutečném nezmýšlel. Neslovil mně dlouhou chvíli a já jeho také ne. Po chvíli seprv se mně ptal, neškodí-li mně více, který na mne otevřeným stnem náramně fučel. Já mu děkuju za jeho pozornost, mi věnovanou. Pak jsme hovořili o věcech zcela obecných a všedních, o nichž člověk mluví a neví-li nic jiného. Pak ale jsme přišli na pole vážnější, a pice na otázkou Vělnického. Hájil náruživě zásady Lassalovy. Vypracoval jsem důvody pro rozum nepředpojatý, nevratnými náhledy jeho v mnohem ohledu výstižné, avšak marná byla moje snaha smířiti jej se zásadami křesťanskými. Do nichž toliko nepotřívavé rozluštění otázky Vělnické včelávali se mně. Čísel stálo na prvním místě. Nahlížeje, že vše další o tomto předmětu dospívání s každým mím se vede k tomu, obrátil jsem úmyslně čec na důležitost náboženství ve výchování a neblahý, ne rozum zákonů, jimiž nás vídeňská sněmovna v světlu minulého rohu obdařila. Tu se mi dalo lépe. Přivítával mi ve všem nahlížeje předobře, že jsem centrále mecnost mezi mladší křesťatí mně, když i na vyúčování otáček

předmětů náboženství oliv svůj podaje, iči když vyúčování vůbec na základě náboženství se děje. - Později mně vyjevil, že jest členem vídeňského německého spolku Vělníků a že měl ve spolkových záležitostech v první práci; na to vyběhl z kapsy noviny - Obrnitazámlay a čel v nich, já jsem poznal Dumal. Čeli jsme právě, "Moravským polem". Pozoroval jsem zapadající slunce, které ještě ve vší své krásě svým mým lalo. Vilo. Milý Bože, pravím sám k sobě, že snad právě co jedu, zapadlo také jednou nám Čechoslovanské slunce a pice tak, aby tuším již nikdy v takové krásě a lepotě nevyšlo na obzor dějin národa našeho. Lede dohrvácel náš jedinostý Kral Otobár, snad předstihví jeho zbrocené letí vlak, jenž mne z Prahy mě plati unášel. Pak se převrtilo před zraky májma celé pásmo dějin národu našemu neblahých, jež katastrofu na "Moravském poli" následovalo? Měly se tu před očima postavy hrozné, co strážidla, které po bitvě na "Moravském poli" hrálovoat, s kralovským jejím dítětem z kralovství moci odvlečeš nevíšky po drahný čas v cizině týraly, země pak železnici oádivně do hosti díraly. Panula mně na mysli celá ta doba braniborského v Čechách rávení, kteréš lid náš až dosud v tak neblahe chodí paměti.

Ty a podobné myšlenky rojily se v mé hlavě. Později vytláčily mě z hlubší těchto myšlenek úvahy o cestě.

Duž jsem si přál být v H., kdež jsem svého strýce navštívil minul. Ještě než jsem mne až příliš pomalu donášela k cíli přání mého. Na jednou vytrhl se konduktor, Floridoor, já seberu svoje věci. Tam s Bohem! Společnosti se musu cestující a skočím s vogn. Páží se konduktora na blížku tu sto. jich, kde se potupia na vlak, šloke rarský. Chlěl jsem totiž x H. zaboviti. Do H. - a druh pak cestu svou dále nastoupiti. Tu však plyšim, že vlak šlokerarský přes čtvrt hodiny již jel a druhý kepr druhý den ráno po šesté hodině pojedl. Odpovědi touto byl jsem zcela ohromen, neboť v H. na nádraží mne očekával strýc, který, patkli nepřijedu, starosti si bude se lat, co se mně as na cestě přihodilo. Avšak brzo jsem se vpravil v nemilow tuto náhodou. Jedu klevat hostinice. Plám se člověka právě, vstíc mi přicházejícího. Ukláje mne na slavení hned u nádraží se nalézající. Dobrá, myslím sobě, nemusím aspoň nyní v noci Daleto se poslati. Vsta jsem do světnice a žádám za nocleh. Ade nemáme světnic na přenocování, zde jest jen restaurace, na nocleh můžete jíti k, glatému andělu. Dvědi mi klusá za fullkem sedící ženšina, na níž se rázně, mohu říci úsečně pěti znáti bylo, že jest to pání hostinská sama. Po 14 hodinném proptávání dostal jsem se konečně k desáté hodině do hostince a, glatého anděla. Před hostincem na lavici seděl hostinský, jenžby svou slaušskou nebožďákovu Hožičkovu v Berně nialo zadal. Ja pul sem seděla pání, za níž se rovněž slyše

145.
si nemusel. Zavedl mne ihned do druhé světnice, a Doneel mi něs k večeri. Meki mou večeri přišlo asi šest Slováků do přední světnice a usela u jednoho stola a pice lat, že jsem z Truké světnice pohodlně je mohl pozorovati. Ihned jak přišli mluvili německy. Mne to bylo nápadno. Plám se oklep, nitka, nejsou-li to Slováci. On mi přisověčel. Na mou otázku, kde se učili němečině, vyovělloval mi, že jsou ze Slovenska, a pice někde až od Hošic a že ve H. vedou obchod v hostoučích, lopalách a s. p.

Látnavě žijen pivem, které jim výborně chutnati se zdálo, počali zpívali slovácké písně. Chlěl jsem s nimi nějaký hovor započít, avšak boje se, že je snad ze zpěvu vyruším, upustil jsem od svého úmyslu a naslouchal jsem raději zpěvům jejich. Oni vidouce, že se po nich ohlížím, dali si na tom zvlášť záležet, aby zpívali pěkně. Jednomu, jenž je svým střepným hlasem jen mátl, nešli ani zpívat. A věru byla to rozkoš naslouchati těmto podivným nápěvům. Velší díl šel do mol. Napřed vždy pianto, že je sotva slyšet bylo, patkli pořádku excentu, až konečně fortissimem končili. Ze začátku bys myslil, že to bude nějaká píseň žertová, dale však proměnil se žert v bábovu melancholii, konec obvykle působil tak náduš, jakoby ji k sebevědomí a k zmizlosti přovlagoval a vybízel. Nejsem bohužel znalecm zpěvu, abyk býval mohl oceniti uměleckou cenu těchto písní, avšak byl jsem jimi celý unesen. A všichni přítomní hosté uměli

416
Děvčence pozor na zvuky látky, moře, uchva-
cující. Všechny mladistvé sny, které kdys
kraly útokem mou, vstoupily tak živě před
zrak můj, že jsem unesen byl od povrchu
zemského v kraji mezihvězdné, a nicť
duch můj seál vonný záplach rajských
milosrdí. Učil jsem tu jakousi bla-
žennou sílu v útrobě své, která mně ne-
objejně zmužlosti dodávala, ku překo-
nání a přemožení všech překážek, kte-
ré se mně snad v cestu ~~státi~~ postaví
v budoucím životě mém. Ano zdálo
se mi, že bych i holou byl, kdyby to-
ho třeba bylo krev svou ošetřiti sta-
vinností stavu svého. Pomalu při-
blžoval jsem se zase ku pozemstvu,
a tu zmocnila se mně nevýslovná
touha po draké otcině, po rodičích,
jakž i po všech přátelích a známých,
ježž srdce pravým a neexistujícím natle-
něm jest mi přátelstvím.

Nazpívavše se podle chuti
pročali pokračovat. Tu přijde šel mně
hostinský, posadí se k mému stolu a d-
á se se mnou do řeči. Mezi jiným přišli
jsem také na tu naši rozlomilou po-
litiku. Já se ho ptám, jaké očekávání
abych již napřed věděl, jakého as bude
smýšlení. Mám práva i Titiviti
ani králová odpověď. Božinstvo tu mám
xajisté před sebou také jednoho z přátel
apřiznivec naší nové éry a všech oněch
výmožeností, jimiž tato éra se ho-rosí.
Pocnu tedy ihned přestroucené a liché
náhledy jak o věcech politických tak i
náboženských, které v listech zmíněných
čtenářstvu denně se vrncují, vyvraca-
vati, a více jak mám již hloupý ten
zvyk, dosti okřivě, ba mohl spíše říci
náruživě, jsa na tvrdšíjnu, odpor již

napřed připraven. Tanul, mně ještě
na mysl onen pian, oním jsem na že-
leznici při rozedírání otázky věnické
nicťo téměř nepořídil. Ale jaké bylo
moje překvapení, když slyším od něho,
„Supp ihm aus Tumben kumpen, Zuitumman
vunf, ffun zir doll swatthumint.“ Vykla-
dal mně, že v Říšské byl obraz v.
Pana Nepomuckého předstávující, okolo
něhož několik Čechů se oměšnými obli-
čeji se nalezalo. Dole stala prý káseň sv.
Pana jakož i celý národ český, lupící.
„To nemá byti,“ potlačoval Dálek. „P.
Pana Nepomuckého nechtí jenom Češi,
nybž celý svět křesťanský. Ano, není
prý města, není vsi mezi Němci, kdeby
socha aneb aspoň obraz toho svatého
se nenalezal. K čemu prý to vešle
haněti svatého, jehož slávu katolík
chtí a o pomoci užívá? Je se takto
výmto jedním vira pama v opor-
zení přivádí a potouží, leží na oči.“

Pláchy tak sládný smýšlel, pra-
vim i k hostinskému, po-měry naše
v Práslanstu mělyby jiná svárnost.
Tak jsem se jej vyptával na poměry
náboženské jeho rodině. Myslel jsem,
že lichý vídeňský liberalismus pro-
blížlost Hor. id hlavního města ja-
kož i útké obou míst spojení hlubo-
ké tam již puosil koreny. Avšak i
tu jsem ohledal, že náhled můj patk-
ne zcela nepravý; aspoň velmi byl
přehnaný. Šel jsem se dále, jak skvi-
le vypadla illuminace na pověst
nových našich o školství a manžels-
ství zákonů. a zvěděl jsem, že jen ně-
kolik židů a velmi skrovný počet mě-
šťanů vna svá světleem ozdobili. Cel-
kem prý se může říci oměle, že paní

illuminanti uložili si notnou bláznivost. Kostel prý jest vždy při službách božích věřícím lidem naplněn. Písněka propuštěná, která tam zjara loněského roku panem farářem zřízena byla, vypada prý velmi skvěle. Ohlédněte chvála pana faráře co může vzdělaného a kněze vzorného.

Při konci rozmluvy přistihl jsem zase na noviny. Tyklaďal mi, že někdo chtěl předplatit na N. J. P. a šit. zastavit, ale má prý něčeho. Denních hostů, kteří ustavičně na něj volávají, aby jen Solčene byly docela. Ale už prý jim po vůli nebude, byť i chodil si němu přestati.

Mezi tímto dovozem blížila se H. ho. Vina. Hostinský byl by rozmouval ještě dále, já však máje ráno brzo vstávati, abych snad zase vlasti neproměškal, musel jsem se odebrati na dpočinek. Je bez toho nezvyklou, na dnože jízda celý roztrásen. Vykonám večer, ni modlitbu a ulehnu. Avšak pro velké rozčilení, jež mocně dojmy minulého dne v mysl mé episoaly, a emohl jsem uenouti. Uvažoval jsem na mysl, onen shromný kumbug a nestudný klam, jenž židovsko-liberální časopisy šepí, kvrdíce, že celé Německo katanstvo jako jedenným za nimi stojí a tone jen v zásadách politických, nábož. i vztazích náboženských. Mezi tímto myšlenkami jsem konečně usnul.

Křípěj.

Na lupínku křípěj, křestlová,
s nebe spadá, nebes ověsti chová,
vánkem hnána, v kalich se chová se,
v kalicha vstát v nové stíví se křáse.

Duše tvá jest odleště z nebes Boha,
Děmant pravý, z krásy je Doba mnohá,
kde by z bouře, přelétáš se, chvěla,
vítěz na se novou cnotou, skvěla.

— a.

Dějepis hudby kostelní v obrazcích.

X. (Dokončení)

Později stal se (Leonardo Leo) ředitelem konservatoře della Pietà, pak Ho Onofria, a vycvičil mnoho slavných tákův. Zemřel mezi 1742-56. Skladby jeho jsou výtečně vznešeným citem, jasným slohem a mistrovským provedením; skladby kostelní jsou dojemné a vznešené, v skladbách divadelních jest nadšení, vášnivost, pravý výraz dramatických i přiměřená charakteristika; bytli místem slohu vážného i žertovného.

6.) Niccolò Tomelli, Leoniov žák, narodil se v Melli v Neapolsku 1714, vzdělával se na konservatoři v Neapoli; r. 1737 složil tam první operu, a když více jich složil slávy nabyt, povolán jest do Říma, kde se jeho opery velice líbily, jako i v Neapoli a Benátkách. Te doby složil také Dobré hlasy kostelní. R. 1754 šel z Říma za kapelníka do Stuttgartu, kde pobyl do r. 1768 složil tam asi 20 oper. Vrátil se do

Itálie nepotkával se s přízní a trápiv se nad tím zemřel r. 1774. Tomelli byl nad míru plošný a při tom svého času velice oblíbený; jeho skladby kostelní jsou více živější než starorímské, ale vždy slohu vážného.

7) Giambattista Pergolese, narozen 1710 v Pesci u Neapole, dostal se záhy do konservatoria neapolského kde se již co mla. Dec nad jiné vyjímá. Avšak líboval si ve slohu novomodnějším tehdejší školy, která bez kontrapunktu nejmenší nemusala skladby a proznesl se teprve po vystoupení z konservatoře příkladem Glasseho a Vinciho pobádan k lepšímu skladání. Z počátku se jeho věci nelíbily, avšak brzo zvítězil lepší vkus a jeho opery se dávaly s velikou nadherou a hlavním potěšením. Pergolese však nedožil se svého vítězství úplně. Zármutek nad mnohými urážkami, jež se mu dostávaly, podkopával zdraví jeho. Skladby jeho kostelní jsou některé velmi dobré, jiné však (jako: Stabat mater) úplně světským proanným duchem; slávu svou si tedy sám potkal.

Němci.

1. Jan Fux nar. 1660 v horním Styrii, vzdělal se v hudbě v Lichách, cestoval v Německu, Francii a Itálii, a r. 1695 stal se císařským dvorním kapelníkem ve Vídni, kde po 40 let svůj úřad co nejpůsobněji zastával. R. 1725 vydal pro porovnání penězité od Karla VI. svůj „Gradus ad Parnassum, sive methodus auctoris ad compositionem musica regularem“, jenž pro svou důkladnost do němčiny, franštiny, ital., i angl. přeložen jest. Sepsal mnoho oratorií, mší a jiných kusův kostelních a oper, z nichž Anst-

ta s fortekka provedena byla více než 300. nejlepších zpěvů a huděbníkův pod širým nebem za slavnosti korunování Karla VI. za krále Římského. Skladby jeho kostelní potud známý jsou, mají ráz ryze církevní, což pochází od toho, že si co ideál vybral Palestrinu.

2. Jiri Bedřich Haendel nar. v Halle na Saale r. 1685. Hudbě a skladbě ho vyučoval Zachare, varhaník v Halle, později Hilario v Berlíně. R. 1703 vstoupil mezi členy orchestru Divadelního v Hamburce co houslista, stal se ředitelem jeho a počal skládat opery. Od té doby cestoval do Říma a vrátil se opět do Hamburku. Na sklonku r. 1710 odšel do Angličan, kde 1712-1740 množstvím svých oper provozoval. Avšak všemi svými zpěvohrani nebyl by Haendel došel nesmírně slávy, poněvadž v nich nepodal nic, co by jeho čas bylo předcházelo, ano podal spíše jen co panujícímu vkusu do vělo. Budž že sám k poznání přišel, že divadelní hudba jeho povoláním není, tudž že našel jiné příčiny jej potloukly, aby nasloupenou dráhu opustil, vrhl se teprve v tomto pozdějším čase na skládání druhu hudby, v němž se mu nikdo nevyrovná, a v němž se jeho velikánový duch úplně zjevuje. Je máme na mysli oratorium, Duchovní Drama, u kterého každý. Neboť nelze o oratoriu mluvit a na Haendla nemyslet, anebo o ~~Haendlovi~~ ^{Haendlovi} mluvit a při tom oratoriu na mysli nemít. Haendel a oratorium úzce v jedno jest spojeno. Nejdokonalejší z jeho oratorií, jak vůbec uznáno, jest Messias. Rovněž i jeho

Samson, Juda Makabejský, Israel v Egyptě, Ježíška svědčí o neomírném nadání Hendlově pro tento druh hudby. Nejčelnější skladby Hendlovy oratorní hudby jsou bohatost výrazů, skoro srovnatelná proudovitostí a velkolepostí. Mozart vyjádřil se výborně několika slovy o Hendlově hudbě říká: „Hendel mi nejlépe zná z všech, co činí veliký dojem; kdykoliv chce, udělá jak hrom.“ R. 1751 byl raněn slepotou, ta však mu nevadila přelíh v provádění oratorií, neboť je prováděl ještě na 8 dní před smrtí svou, kterou ho zachvátila dne 14. srpna r. 1759. Mluvila jeho pohřbena ve Westminsteru, kdež mu pěkný pomník vy-slaven. Anglické vydání jeho skladeb obnáší 36 foliových svazků a zahrnuje 21 oratorií, 5 Te Deum, 12 velikých a mnoho menších žalmů, sílu oper a komorních kusů.

3) Jan Sebastian Bach, nar. r. 1685 v Eisenachu, kdež jeho otec Ambrož Dvořák hudebníkem byl, ač rodina jeho vlastně z Prosopurthu pocházela. První svá studia konal Bach u svého bratra Jana Kristofa, kantora v Ohrdruffu, pak v Hamburku a v Lubecku, pak stal se r. 1703 koncertním mistrem ve Vymaru, a r. 1704 varhaníkem v Arnstadtu, kdež se úplně v Kontrapunktu zdokonalil. R. 1708 přišel za varhaníka do Vymaru. R. 1715 zvolen jest za kapelníka knížectví Köthenského a na konec r. 1723 přišel do Lipska, kdež byl kantorem a ředitelem hudby na škole a při chrámu sv. Tomáše. Zde zemřel roku 1750, obřadová škola roku 1730 titul prolatního Dvořáka.

119.
ního skladatele. Bach jest slech-němce-ko-protestantské kostelní hudby, největším mistrem Kontrapunktu, fugy a varhaní hry. Jeho 48 fug (celé Improvizace Clavier) jsou věčné vzor y plnozvučnosti, přirolosti a krásy; v jeho orchestrálních „suites“ leží zárodek k vynětí symfonií. Ghvéllost, bohatost a posilná hodná síla pramení v jeho motetách a pa-řijových dílech 11 evangelií. Jeho spis: „Kunst der Organ“ (1758) je doand klassický. Úplné vydání Bachových děl provádí od roku 1850 „Bachova společnost“ v Lipsku. Mendelsohn má zvláštní zásluhu, že živějšího účastenství vzbudil k Bachovým skladbám.

Ostatní skladatelé z doby této jsou méně znameniti. Hapska př., jak Škarluslito vynikl církevními Dramaty, Šarel Ferdinand Graun svou smetí Tešišovou a Šarel Filip Emanuel Bach, syn Sebastianův, několika většími skladbami kostelními. —

Tímto článkem končím svůj pokus dějepisnou hudby pro letošní rok. Velikoj ale ještě mnoho věci sláva, o kterých nutně promluví musím, budu v příštím ročníku „Musea“, da-li Bůh pokračovati. Obzvláštní zádel pak vezmu k církevní hudbě v Čechách a na Moravě, abych dokázal, že jsme nezůstali pozadu za jinými národy a že i v tomto oboru hudby zpěvný náš národ vynikl nad mnohé jiné. Mimo to musím mluvit děj o hudbě v našem osvíceném století, o jejím úpadku a nastávajícím vzkříšení, jakž i o naší hudební akademii.
K. L.

Teseň.

Tix listů vše vada, ražláta, věve opouští,
 Libou více zeleň patřiti nelze oku;
 Lipa ta, jenž lidům vedrem mřícím skládala chlůdek,
 Pusta stojí, nejsouc sedky hledána nitkým.
 Tix hle oráč unaven tu milou jemu půdu opouští,
 V nádeji ztráta malé lůně jejím svěřiv;
 Přer plátní líby z hájů k uctě v jidru nezahmí,
 Důvěrný si vrabec na dvoře ztráta hledá.
 Líchy oboupeny jsou, blahovůni loutka neděje,
 A ni sed' ovčáky běží v stáje vejíci chvěje.
 Klidno ve visce celé, ples mládeže ventru utuchnul;
 V jizbě neozdobené sed' ji pohádky havi.
 Kraj je mšou zahalen, chmurov kuje plunce se černou,
 Přírody by spánek tímto nebyl ni rušen.

— 7.

Důslov.

Spomíná Boží a horlivým přičiněním vlastním ukončili jsme třetí ročník časopisu svého. Tu však nelze nám zajisté utajiti radost nad tím, že jsme se v nadějích, na počátku ročníku toho vyslovených, neshlámali, ano směle můžeme říci, že jsme nabyla více sebevědomí a že jsme se vespolet utužili ve snahách, jakých nám v působení kněžském nevyhnutelně bude zapotřebí. Prohlašuje listy Museum sledujeme s mnohými novými spolupracovníky, kteří s horlivostí neunavnou po celý rok pracemi svým časopis náš podporovali, a zajisté i ve veřejném působení co kněží nedostojí píra, nýbrž důstojným apisoem se postaví v řady bojovníků pro církev Kristovou a pro rozpalnění onoho blaha, oné osvěty lidstva, která je jediné z lůna choti Kristovy nevyčerpatelným se prýští kotem. Tato vědomí budí vešly našim heslem; za tímto cílem hrájeme i dále vedajíce nástrah z jakéhokoli skaný pocházejících, neboť v tomto společném přesvědčení zakládá se naše síla, nestojíc osamotněla, nýbrž svorným, bratrským spojem ve na vzájem tužíc a okražujíc. — Jediné čílemu života v Museum se objevivšim jest co dělovati, že se všude časopis náš s laskavou setklával přízni, a že utěšným znakem života naprá se naše, které chvalná horlivost vyvodila. Horlivost tato nejvíce však jen v práci slohem i obsahem výborných, neboť i práce snad méně zdarile větší dobrou vůli, jakouž tím rukou přičiněno, a kde je dobrá vůle, tu bůh i dále dopomůže. Pročež jen vytrvejte, draží bratři, a věckni, kteří jste na zdaru časopisu pracovali, určité přijmete díky toho pouze přesvědčení, že vešly vašich snah věrným čtenem a všech vás milujícím bratrem bude Ambrož Vilém.

Obsah.

Práce veršem.

<u>Z roku čtvrtého:</u>	<u>Číslo.</u>	<u>Z roku třetího.</u>	<u>Číslo.</u>
<u>Vilém Ambrož.</u>		<u>Josef Tospíšil.</u>	
Ditko	2.	Na břehu Dunaje.	4.
Advent	3.		
Epigrammy	3.	<u>Z roku druhého.</u>	
Června roku 869	5.	<u>Franta Kadlčík.</u>	
Tužba	7.	Slovo k bratrům	1.
Věvec	9.	Mé vlasti	4.
Podoba	10.	Holubice	6.
Nebeš pláč	10.	<u>Jan Kolář.</u>	
Tulipán a fialka	11.	Odcinů	1.
Epominka z Uhlanda	12.	Věštecův dušiček	2.
Cesta Křižová	13. 14.	V den sv. Václava	5.
<u>Ferdinand Indra.</u>		U hrobu sirotkova	7.
Pásmě	1.	Ku kn. druhotinám sv. Olce	14.
Vodník a dítě	3.	Žnětky	12.
Tuž se, co pokora je?	6.	Violka	13.
Ku 14. února	8.	Na hřbitově.	15.
Obět z lásky	9.	Jesen	15.
Rozkviň se černo!	10.	<u>Cyrill Otava.</u>	
V zvězíně	12.	Skřivánek	11.
Křivý	15.		
<u>Josef Kovář.</u>		<u>Z roku prvního.</u>	
Včasný stesk	10.	<u>František Klíma.</u>	
		Ku 14. února	8.

Mimo to vtiány jsou básně:

v čís. 13. Lvonečky od ?
v čís. 14. Mé přání od ?

Práce prozou.

Rok čtvrtý.

<u>Vilém Ambroz</u>	<u>Číslo.</u>
Vánoční písně valašské	4. 5.
Slovo důvěrné	6.
Doslov	13.
<u>Ferdinand Indra.</u>	
LasRavým členářům	1.
Kajena Rážen v církvi	1. 2.
Pozdrav Pán Bůh!	4.
O na tom záleží	9. 10. 11.
<u>Jan Hrubec</u>	
Přády v církvi katolické	6.
Naše novověká škola	8.
Politika na Rozatelně	13.
<u>Jan Hradský.</u>	
Z čeho bych se zprovidal?	14.
<u>Josef Kučera.</u>	
Nový rok	3.
O alibátu	10. 11.
<u>Tomáš Paulas.</u>	
Naše knihovna.	12. 13. 14.

Rok třetí.

<u>Karel Eichler.</u>	
Dějiny hrdby Kostelní v obrocích:	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9.
<u>František Horec.</u>	11, 12, 14, 15.
Zřízení církve je nezměnitelné	3. 4.
<u>Josef Pospíšil.</u>	
Jsme již dostatečně připraveni?	7, 8, 9, 10.
Známky pravého náboženství	12, 13.
Z mého denníku	14, 15.

Rok druhý.

<u>Franta Kadlčík</u>	<u>Číslo.</u>	<u>Jan Kolář</u>
Selanky	2. 3.	Pavel Josef Pařík 10. 11. 12.